

Briuselis, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

SENSITIVE*
UNTIL ADOPTION

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės

1.	ĮVADAS.....	6
2.	TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽTYS	7
2.1	Taikymo sritis	7
2.2	Pagalbos priemonės, kurioms taikomos šios gairės	9
2.3	Gairių struktūra	10
2.4	Apibrėžtys	10
3.	PAGALBOS SUDERINAMUMO VERTINIMAS PAGAL SUTARTIES 107 STRAIPSNIO 3 DALIES C PUNKTĄ.....	24
3.1	Pozityvioji sąlyga: pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą.....	25
3.1.1	Ekonominės veiklos, kurią priemonė skatina, apibrėžimas, jos teigiamas poveikis visai visuomenei ir, jei taikoma, svarba konkrečioms Sąjungos politikos kryptims.....	25
3.1.2	Skatinamasis poveikis	25
3.1.3	Nepažeidžiama jokia atitinkama Sąjungos teisės nuostata	27
3.2	Negatyvioji sąlyga: pagalba negali trikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui.....	27
3.2.1	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	27
3.2.1.1	Pagalbos būtinumas.....	27
3.2.1.2	Tinkamumas	29
3.2.1.2.1	Kitų politikos priemonių tinkamumas.....	29
3.2.1.2.2	Įvairių pagalbos priemonių tinkamumas	30
3.2.1.3	Pagalbos proporcingumas	30
3.2.1.3.1	Sumavimas	32
3.2.1.4	Skaidrumas	32
3.2.2	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas.....	33
3.3	Teigiamo pagalbos poveikio palyginimas su neigiamu poveikiu konkurencijai ir prekybai.....	35
4.	PAGALBOS KATEGORIJOS.....	36
4.1	Pagalba išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiajai energijai	36
4.1.1	Pagrindimas	36
4.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	36
4.1.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	37
4.1.3.1	Pagalbos būtinumas.....	37
4.1.3.2	Tinkamumas	38
4.1.3.3	Tinkamumas finansuoti	38
4.1.3.4	Viešos konsultacijos	39

4.1.3.5	Pagalbos proporcingumas	40
4.1.4	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	42
4.2	Pagalba pastatų energiniam naudingumui ir aplinkosauginiam veiksmingumui didinti	45
4.2.1	Pagalbos pagrindimas.....	45
4.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	45
4.2.3	Skatinamasis poveikis	47
4.2.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	47
4.2.4.1	Tinkamumas	47
4.2.4.2	Pagalbos proporcingumas	47
4.2.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	48
4.3	Pagalba netaršiam judumui	49
4.3.1	Pagalba netaršioms transporto priemonėms įsigyti ir nuomotis išperkamąją nuoma, netaršiai aptarnavimo įrangai ir transporto priemonių modernizavimui.....	49
4.3.1.1	Pagalbos pagrindimas.....	49
4.3.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	50
4.3.1.3	Skatinamasis poveikis	50
4.3.1.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	51
4.3.1.4.1	Tinkamumas	51
4.3.1.4.2	Pagalbos proporcingumas	51
4.3.1.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	53
4.3.2	Pagalba įkrovimo arba degalų papildymo infrastruktūrai diegti	54
4.3.2.1	Pagalbos pagrindimas.....	54
4.3.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	55
4.3.2.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	55
4.3.2.3.1	Pagalbos būtinumas.....	55
4.3.2.3.2	Tinkamumas	55
4.3.2.3.3	Pagalbos proporcingumas	56
4.3.2.4	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	57
4.4	Pagalba efektyviam išteklių naudojimui ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos remti	59
4.4.1	Pagalbos pagrindimas.....	59
4.4.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	59
4.4.3	Skatinamasis poveikis	60
4.4.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	61
4.4.4.1	Pagalbos būtinumas.....	61
4.4.4.2	Tinkamumas	61
4.4.4.3	Pagalbos proporcingumas	62

4.4.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas.....	64
4.5	Pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui.....	64
4.5.1	Pagalbos pagrindimas.....	64
4.5.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	65
4.5.3	Skatinamasis poveikis	65
4.5.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	66
4.5.4.1	Pagalbos būtinumas.....	66
4.5.4.2	Pagalbos proporcingumas	66
4.5.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas.....	67
4.6	Pagalba užterštų teritorijų valymui, natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui, biologinei įvairovei ir gamtos procesais pagrįstiems sprendimams	68
4.6.1	Pagalbos pagrindimas.....	68
4.6.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	68
4.6.3	Skatinamasis poveikis	69
4.6.4	Pagalbos proporcingumas	70
4.7	Pagalba mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma	71
4.7.1	Pagalba aplinkosaugos mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma.....	71
4.7.1.1	Pagalbos pagrindimas.....	71
4.7.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	71
4.7.1.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	71
4.7.1.3.1	Būtinumas.....	71
4.7.1.3.2	Tinkamumas	72
4.7.1.3.3	Pagalbos proporcingumas	72
4.7.2	Pagalba aplinkos apsaugai mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma.....	73
4.7.2.1	Pagalbos pagrindimas.....	73
4.7.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	73
4.7.2.3	Skatinamasis poveikis	73
4.7.2.4	Pagalbos proporcingumas	74
4.7.2.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas....	74
4.8	Pagalba elektros energijos tiekimosaugumui užtikrinti	74
4.8.1	Pagalbos pagrindimas.....	74
4.8.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	75
4.8.3	Pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą.....	75
4.8.3.1	Tam tikros ekonominės veiklos plėtros skatinimas.....	75
4.8.3.2	Skatinamasis poveikis	75
4.8.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas.....	75
4.8.4.1	Būtinumas.....	75
4.8.4.2	Tinkamumas	77

4.8.4.3	Tinkamumas finansuoti	77
4.8.4.4	Viešos konsultacijos	78
4.8.4.5	Pagalbos proporcingumas	79
4.8.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	79
4.9	Pagalba energetikos infrastruktūrai	82
4.9.1	Pagalbos pagrindimas	82
4.9.2	Taikymo sritis	82
4.9.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	84
4.9.3.1	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	84
4.9.3.2	Pagalbos proporcingumas	84
4.9.4	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	84
4.10	Pagalba centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui	85
4.10.1	Pagalbos pagrindimas	85
4.10.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	85
4.10.3	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	85
4.10.4	Pagalbos priemonės proporcingumas	86
4.10.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	86
4.11	Pagalba sumažinant elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams	87
4.11.1	Pagalbos pagrindimas	87
4.11.2	Taikymo sritis: mokesčiai, kurie gali būti sumažinti	88
4.11.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	88
4.11.3.1	Tinkamumas finansuoti	88
4.11.3.2	Pagalbos priemonės proporcingumas	89
4.11.3.3	Valstybės pagalbos forma	89
4.11.3.4	Energijos vartojimo auditas ir vadybos sistemos	90
4.11.3.5	Pereinamojo laikotarpio taisyklės	90
4.12	Pagalba anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimui	90
4.12.1	Pagalba ankstyvam veiklos nutraukimui	91
4.12.1.1	Pagalbos pagrindimas	91
4.12.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	91
4.12.1.3	Skatinamasis poveikis	91
4.12.1.4	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	92
4.12.1.5	Pagalbos proporcingumas	92
4.12.1.6	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	92
4.12.2	Pagalba išskirtinėms išlaidoms padengti	93
4.12.2.1	Pagalbos pagrindimas	93
4.12.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	93

4.12.2.3	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	93
4.12.2.4	Skatinamasis poveikis ir proporcingumas	93
4.12.2.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas....	94
4.13	Pagalba tyrimams ar konsultavimo paslaugoms aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais	95
4.13.1	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	95
4.13.2	Skatinamasis poveikis	95
4.13.3	Pagalbos proporcingumas	95
5.	VERTINIMAS	95
6.	ATASKAITŲ TEIKIMAS IR STEBĖSENA	97
7.	TAIKYMAS	97
8.	PERŽIŪRA	98

1. ĮVADAS

1. Komisija Europos žaliąjį kursą laiko vienu svarbiausių politinių prioritetų, kad Sąjunga taptų teisinga ir klestinčia visuomene, turinčia modernią ir konkurencingą efektyvaus išteklių naudojimo ekonomiką, nieko nepaliekant nuošalyje. 2019 m. Komisijos klimato srities užmojai sustiprinti priėmus Žaliojo kurso komunikatą¹, kuriame nustatytas tikslas, kad iki 2050 m. nebūtų grynojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio. Siekdama, kad Sąjunga subalansuotai, realistiškai ir apdairiai neutralizuotų savo poveikį klimatui iki 2050 m., Komisija taip pat pasiūlė iki 2030 m. išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti 55 proc., palyginti su 1990 m.² Šie plataus užmojo tikslai įtvirtinti Europos klimato teisės akte³.
2. Be to, 2020 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybai patvirtinus tikslą iki 2030 m. išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti 55 proc.⁴, 2021 m. [liepos mėn.] Komisija priėmė pasirengimo įgyvendinti 55 proc. tikslą pasiūlymų dėl teisės aktų rinkinį, kuriuo siekiama padėti pasiekti šį tikslą⁵ ir užtikrinti, kad iki 2050 m. ES poveikis klimatui taptų neutralus.
3. Norint pasiekti poveikio klimatui neutralumo, prisitaikymo prie klimato kaitos, efektyvaus išteklių, ypač energijos, naudojimo, žiediško, nulinės taršos ir biologinės įvairovės atkūrimo tikslus ir prisidėti prie šios žaliosios pertvarkos, reikės daug pastangų ir tinkamos paramos. Norint įgyvendinti Komunikate dėl žaliojo kurso išdėstytus užmojus, reikės didelių investicijų, be kita ko į atsinaujinančiuosius energijos išteklius. Komisija apskaičiavo, kad norint pasiekti naujai padidintus 2030 m. klimato, energetikos ir transporto tikslus reikės 350 mlrd. EUR papildomų metinių investicijų, palyginti su 2011–2020 m. investicijomis, o kitiems aplinkosaugos tikslams pasiekti reikės dar 130 mlrd. EUR per metus, kaip apskaičiuota anksčiau⁶. Dėl šio investicinio uždavinio masto reikia ekonomiškai efektyviai sutelkti ir privačiojo sektoriaus, ir viešąsias lėšas. Tai turės įtakos visiems sektoriams, taigi ir visai Sąjungos ekonomikai.
4. Konkurencijos politika, ypač valstybės pagalbos taisyklės, atlieka svarbų vaidmenį sudarant sąlygas ir prisidedant prie Sąjungos įgyvendinamų žaliojo kurso politikos tikslų. Komunikate dėl žaliojo kurso konkrečiai nurodyta, kad valstybės pagalbos taisyklės bus peržiūrėtos siekiant atspindėti tuos politikos tikslus, prisidėti prie ekonomiškai efektyvaus ir teisingo perėjimo prie poveikio klimatui neutralumo ir palengvinti laipsnišką iškastinio kuro, ypač taršiausio, atsisakymą, kartu užtikrinant vienodas veiklos sąlygas vidaus rinkoje. Šios gairės parengtos atlikus tokią peržiūrą.
5. Siekiant, kad dėl valstybės pagalbos nebūtų iškraipyta konkurencija vidaus rinkoje arba nekiltų grėsmė, kad ji bus iškraipyta, ir nebūtų daromas poveikis valstybių narių

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“ (COM/2019/640 *final*).

² 2020 m. rugsėjo 17 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“ (COM/2020/562 *final*).

³ [Teisės akto nuorodą įrašyti, kai jį priims teisės aktų leidėjai]

⁴ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-22-2020-INIT/lt/pdf>.

⁵ [Įrašyti nuorodą, kai Komisijos narių kolegija priims dokumentų rinkinį]

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0456&from=EN>.

tarpusavio prekybai, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas valstybės pagalbos draudimo principas. Vis dėlto tam tikrais atvejais tokia pagalba gali būti suderinama su bendrąja rinka remiantis Sutarties 107 straipsnio 2 ir 3 dalimis.

6. Pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį valstybės narės privalo pranešti apie valstybės pagalbą, išskyrus priemones, kurios tenkina bendrosios išimties reglamente, kuri Komisija priėmė pagal Tarybos reglamento (ES) 2015/1588⁷ 1 straipsnį, nustatytas sąlygas.
7. Šiose gairėse pateikiama informacija, kaip Komisija vertins pagalbos aplinkos apsaugai, įskaitant klimato apsaugą, ir energetikai priemonių, kurioms taikomas reikalavimas pranešti pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą, suderinamumą. Bet kokia nuoroda į aplinkos apsaugą šiose gairėse turėtų būti suprantama kaip nuoroda ne tik į aplinkos, bet ir klimato apsaugą.
8. Pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą pagalbos priemonė gali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka, jei tenkinamos dvi sąlygos: viena pozityvioji ir viena neigiamoji. Pozityvioji sąlyga yra reikalavimas, kad pagalba skatintų ekonominės veiklos plėtrą. Neigiamoji sąlyga yra reikalavimas, kad pagalba netrikdytų prekybos sąlygų taip, kad tai prieštarautų bendram interesui.
9. Nors visuotinai pripažįstama, kad konkurencingos rinkos paprastai yra efektyvios kainų, produkcijos ir išteklių naudojimo požiūriu, valstybės intervencija gali būti reikalinga siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tam tikros ekonominės veiklos, kuri be pagalbos visiškai nebūtų plėtojama arba būtų plėtojama ne tokiu pačiu tempu ar tokiomis pačiomis sąlygomis, plėtrai. Tokiu būdu intervencija prisidedama prie pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo.
10. Aplinkos apsaugos srityje išorinis poveikis aplinkai, informacijos trūkumai ir netinkamas koordinavimas reiškia, kad rinkos dalyviai, priimdami sprendimus dėl vartojimo, investicijų ir gamybos, gali neviseškai atsižvelgti į ekonominės veiklos sąnaudas ir naudą, nepaisant reguliavimo intervencijos. Šis rinkos nepakankamumas, t. y. situacija, kai rinkos vien tik savomis priemonėmis efektyvių rezultatų veikiausiai nepasieks, nebūtinai lemia optimalią vartotojų ir visos visuomenės gerovę, todėl aplinkos apsaugos lygis yra nepakankamas, kai ekonominė veikla vykdoma nesant valstybės paramos.

2. TAIKymo SRITIS IR APIBRĖŽTYS

2.1 Taikymo sritis

11. Šios gairės taikomos valstybės pagalbai, teikiamai siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tokiai ekonominės veiklos plėtrai, kuri pagerintų aplinkos apsaugą, taip pat veiklai energetikos sektoriuje, kuriai taikoma Sutartis, jeigu šioms pagalbos priemonėms taikomas šių gairių 2.2 skirsnis. Todėl šios gairės taip pat taikomos tiems sektoriams,

⁷ 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1588 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 248, 2015 9 24, p. 1).

kuriuose galioja specialios Sąjungos valstybės pagalbos taisyklės, jeigu tose specialiosiose Sąjungos taisyklėse nenustatyta kitaip arba nėra nuostatų dėl pagalbos aplinkos apsaugai arba pagalbos energetikos sektoriuje, kurios taikomos tai pačiai priemonei, nes tokiu atveju pirmenybė teikiama atitinkamo sektoriaus taisyklėms. Šios gairės yra viršesnės už Aviacijos gairių⁸ 17 punkto b papunkčio nuostatą dėl pagalbos aplinkos apsaugai priemonių, taikomų dideliems oro uostams, kurių keleivių skaičius viršija 5 milijonus per metus, nedarant poveikio būsimiems tų gairių pakeitimams.

12. Šios gairės netaikomos:

- (a) aplinką tausojančių gaminių, mašinų arba transporto priemonių projektavimui ir gamybai, siekiant, kad būtų sunaudojama mažiau gamtos išteklių, taip pat priemonėms, įgyvendinamoms gamyklose arba kituose gamybos įrenginiuose, kuriomis siekiama pagerinti saugą arba higieną⁹;
- (b) valstybės pagalbai moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms, kuriai taikomos taisyklės, nustatytos Komisijos komunikate „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“¹⁰;
- (c) valstybės pagalbai biologinei įvairovei didinti, kuriai taikomos kitos valstybės pagalbos taisyklės (t. y. taisyklės dėl visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimo¹¹, dėl valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuje¹² arba žuvininkystės ir akvakultūros pirminės gamybos sektoriuose¹³);
- (d) valstybės pagalbai branduolinei energetikai.

13. Pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai negali būti teikiama sunkumų patiriančioms įmonėms, kaip apibrėžta Komisijos gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti¹⁴.

14. Vertindama pagalbą įmonei, kuriai išduotas vykdomasis raštas sumoms išieškoti pagal ankstesnį Komisijos sprendimą, kuriuo skelbiama, kad pagalba yra neteisėta ir

⁸ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairės“ (OL C 99, 2014 4 4, p. 3).

⁹ Pagalba aplinkos apsaugai apskritai turi mažesnę iškraipomąją poveikį ir yra veiksmingesnė, jeigu ji teikiama aplinką tausojančių gaminių vartotojams ir (arba) naudotojams, o ne aplinką tausojančio gaminio gamintojui. Tai nedaro poveikio valstybių narių galimybei teikti pagalbą aplinkos apsaugai įmonėms, kad šios padidintų savo gamybos veiklos aplinkosauginį lygį.

¹⁰ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“ (OL C 198, 2014 6 27, p. 1).

¹¹ Komisijos komunikatas „Europos Sąjungos bendrosios nuostatos dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą formą“ (OL C 8, 2012 1 11, p. 15).

¹² Europos Sąjungos valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams ir kaimo vietovėse gairės 2014–2020 m. (OL C 204, 2014 7 1, p. 1).

¹³ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos žvejybos ir akvakultūros sektoriui tikrinimo gairės“ (OL C 217, 2015 7 2, p. 1).

¹⁴ Komisijos komunikatas „Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“ (OL C 249, 2014 7 31, p. 1).

nesuderinama su vidaus rinka, Komisija atsižvelgs į pagalbos sumą, kuri dar negrąžinta¹⁵.

2.2 Pagalbos priemonės, kurioms taikomos šios gairės

15. Komisija nustatė keletą aplinkos apsaugos ir energetikos priemonių, kurioms skirta valstybės pagalba tam tikromis sąlygomis gali būti suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą:
- (a) pagalba išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms šalinti, įskaitant paramą atsinaujinančiajai energijai;
 - (b) pagalba pastatų energiniam naudingumui ir aplinkosauginiam veiksmingumui didinti;
 - (c) pagalba netaršioms transporto priemonėms (naudojamoms oro, kelių, geležinkelių, vidaus vandenų, jūrų ir pakrančių keleiviniam ir krovininiam transportui) įsigyti ir nuomotis, pagalba transporto priemonių modernizavimui, kad jas būtų galima laikyti netaršiomis transporto priemonėmis, ir pagalba netaršiai aptarnavimo įrangai;
 - (d) pagalba nulinės taršos ir netaršių transporto priemonių įkrovimo arba degalų papildymo infrastruktūrai diegti;
 - (e) pagalba efektyviam išteklių naudojimui ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos remti;
 - (f) pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui;
 - (g) pagalba užterštų teritorijų valymui, natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui, biologinės įvairovės apsaugai ar atkūrimui ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimams;
 - (h) pagalba mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma;
 - (i) pagalba elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti;
 - (j) pagalba energetikos infrastruktūrai;
 - (k) pagalba centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui;
 - (l) pagalba sumažinant elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams;
 - (m) pagalba anglių, durpių ir degių skalūnų kasybai nutraukti;

¹⁵ Žr. 1995 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *TWD / Komisija*, sujungtos bylos T-244/93 ir T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, 56 punktą. Taip pat žr. Komisijos komunikatą „Komisijos pranešimas dėl neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo“, C/2019/5396 (OL C 247, 2019 7 23, p. 1).

- (n) pagalba tyrimams ar konsultavimo paslaugoms aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais.

2.3 Gairių struktūra

16. 3 skyriuje nustatyti suderinamumo kriterijai, kurie paprastai taikomi įvairių kategorijų pagalbai, kuriai taikomos šios gairės. 3.2.1.3.1 skirsnis dėl sumavimo taikomas visų kategorijų pagalbai, kuriai taikomos šios gairės. 4 skyriuje nustatyti konkretūs suderinamumo kriterijai, taikomi pagalbos priemonėms, kurioms taikomi įvairūs šio skyriaus skirsniai. 3 skyriuje nurodyti suderinamumo kriterijai taikomi tada, kai 4 skyriaus konkrečiuose specialiuose skirsniuose nėra nustatyta konkretnių nuostatų.
17. Šiose gairėse nustatytos sąlygos, jei nenurodyta kitaip, taikomos pagalbos schemoms ir individualiai pagalbai, neatsižvelgiant į tai, ar pagalba teikiama pagal pagalbos schemą, ar *ad hoc*.

2.4 Apibrėžtys

18. Šiose gairėse vartojamų terminų apibrėžtys:
- (1) *ad hoc* pagalba – ne pagal pagalbos schemą skirta pagalba;
 - (2) pagalbos intensyvumas – bendra pagalbos suma, išreikšta tinkamų finansuoti išlaidų procentine dalimi; Skaičiuojant turi būti įtraukiamos sumos prieš mokesčių ar kitų rinkliavų atskaitymą. Jeigu pagalba teikiama ne dotacijos forma, pagalbos suma turi atitikti pagalbos bendrąjį subsidijos ekvivalentą. Dalimis išmokama pagalba skaičiuojama pagal jos vertę suteikimo metu. Diskontuojant ir skaičiuojant pagalbos, teikiamos kaip lengvatinė paskola, sumą, turi būti taikoma pagalbos suteikimo metu galiojusi pagrindinė palūkanų norma. Pagalbos intensyvumas skaičiuojamas kiekvienam pagalbos gavėjui;
 - (3) remiamos vietovės – vietovės, taikant Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a ir c punktus, nurodytos patvirtintiname regioninės pagalbos žemėlapyje tuo metu, kai skiriama pagalba;
 - (4) balansavimas – kalbant apie elektros energiją, tai balansavimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943¹⁶ 2 straipsnio 10 punkte;
 - (5) už balansą atsakinga šalis – už balansą atsakinga šalis, apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 2019/943 2 straipsnio 14 punkte;
 - (6) biologinė įvairovė – biologinė įvairovė, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852¹⁷ 2 straipsnio 15 punkte;

¹⁶ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54).

¹⁷ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

- (7) biodegalai – biodegalai, apibrėžti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES¹⁸ 2 straipsnio 33 punkte;
- (8) biodujos – biodujos, apibrėžtos Direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 28 punkte;
- (9) skystieji bioproduktai – biodujos, apibrėžtos Direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 32 punkte;
- (10) biomasė – biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų dalis, nurodyta Direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 24 punkte;
- (11) biomasės kuras – biomasės kuras, apibrėžtas Direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 27 punkte;
- (12) pajėgumų užtikrinimo mechanizmas – Reglamente (ES) Nr. 2019/943 apibrėžta elektros energijos tiekimo saugumo priemonė;
- (13) anglies dioksido surinkimo ir saugojimo (CCS) technologijos – technologijos, kuriomis iškastinį kurą arba biomasę naudojančių pramonės įmonių, įskaitant elektrines ir energijos gavimo iš atliekų jėgaines, išmetamas anglies dioksidas (CO₂) yra surenkamas [arba surenkamas tiesiogiai iš aplinkos oro], transportuojamas į saugyklą ir suleidžiamas į tinkamas požemines geologines formacijas nuolat saugoti;
- (14) anglies dioksido surinkimo ir naudojimo (CCU) technologijos – technologijos, kuriomis iškastinį kurą arba biomasę naudojančių pramonės įmonių, įskaitant elektrines ir energijos gavimo iš atliekų jėgaines, išmetamas anglies dioksidas (CO₂) yra surenkamas [arba surenkamas tiesiogiai iš aplinkos oro] ir transportuojamas į CO₂ vartojimo arba naudojimo vietą;
- (15) CO₂ ekvivalentas – metrinis mato vienetas, naudojamas išmetamam įvairių šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui palyginti pagal jų visuotinio atšilimo potencialą¹⁹, perskaičiuojant kitų dujų kiekį į lygiavertį tokio paties visuotinio atšilimo potencialo anglies dioksido kiekį;
- (16) CO₂ absorbavimas – antropogeninė veikla, kurios metu CO₂ sugeriamas iš atmosferos ir ilgą laiką saugomas geologiniuose, sausumos ar vandenynų kaupuose arba produktuose. Jam priskiriamas esamas ir galimas antropogeninis biologinių ar geocheminių absorbentų didinimas ir tiesioginis CO₂ surinkimas iš oro ir saugojimas, tačiau nepriskiriamas natūralus CO₂ pasisavinimas, tiesiogiai nesusijęs su žmogaus veikla;
- (17) sertifikavimo schema, arba tiekėjų įpareigojimo schema, – schema, pagal kurią vertė sukurama už prekių ar paslaugų teikimą sertifikuojant šias prekes ar paslaugas ir įpareigojant tiekėjus ar vartotojus pirkti sertifikatus;

¹⁸ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2018/2001/ES dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

¹⁹ Jis apibrėžtas naujausioje Tarpyvyriausybės klimato kaitos komisijos vertinimo ataskaitoje.

- (18) netarši antžeminių paslaugų teikimo įranga – su oro transportu susijusiai aptarnavimo veiklai vykdyti naudojama įranga, kurios tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
- (19) netarši terminalo įranga – prekėms pakrauti, iškrauti ir perkrauti bei kroviniams perkelti terminalo teritorijoje naudojama įranga ir įvairiarūšio krovinių vežimo vienetai, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
- (20) netarši transporto priemonė:
- (a) M1, M2 arba N1 klasės kelių transporto priemonė, atitinkanti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2019/1161/ES²⁰ 4 straipsnio 4 dalies a punkte nustatytą netaršios transporto priemonės apibrėžtį;
 - (b) M3, N2 arba N3 klasės kelių transporto priemonė, atitinkanti šias apibrėžtis:
 - iki 2025 m. gruodžio 31 d. – kalbant apie transporto priemones, kurioms taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1242²¹: to Reglamento 3 straipsnio 12 punkte nustatytą mažataršės sunkiosios transporto priemonės apibrėžtį;
 - iki 2025 m. gruodžio 31 d. – kalbant apie transporto priemones, kurioms netaikomas Reglamentas (ES) 2019/1242: Direktyvos (ES) 2019/1161 4 straipsnio 4 punkto b papunktyje nustatytą netaršios transporto priemonės apibrėžtį;
 - nuo 2026 m. sausio 1 d.: Direktyvos (ES) 2019/1161 4 straipsnio 5 punkte nustatytą nulinės taršos sunkiosios transporto priemonės apibrėžtį;
 - (c) L kategorijos transporto priemonė (dviratė ar triratė transporto priemonė arba keturratis), kurios variklio išmetamo CO₂ kiekis, apskaičiuotas atliekant Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 168/2013²² 4 straipsnyje nustatytą išmetamo teršalų kiekio bandymą, yra lygus 0 g CO₂e/km;
 - (d) vidaus vandenų keleivinis arba krovininis laivas, kurio tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui; arba iki 2025 m. gruodžio 31 d.:
 - (i) vidaus vandenų krovininis laivas, kurio tiesiogiai (iš variklio) išmesto CO₂ kiekis tonkilometriui (g CO₂/tkm), apskaičiuotas (arba įvertintas,

²⁰ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2019/1161/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones (OL L 188, 2019 7 12, p. 116).

²¹ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1242, kuriuo nustatomi naujų sunkiųjų transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio standartai ir iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 595/2009 ir (ES) 2018/956 bei Tarybos direktyva 96/53/EB (OL L 198, 2019 7 25, p. 202).

²² 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 168/2013 dėl dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių patvirtinimo ir rinkos priežiūros (OL L 60, 2013 3 2, p. 52).

jeigu tai naujas laivas) taikant eksploataavimo energijos vartojimo efektyvumo rodiklį²³, yra 50 proc. mažesnis už vidutinę išmetamo CO₂ kiekio atskaitos vertę, nustatytą sunkiosioms transporto priemonėms (5–LH pogrupis) pagal Reglamento (ES) 2019/1242 11 straipsnį;

- (ii) vidaus vandenų keleivinis laivas, turintis hibridinį arba dvirūšių degalų vienalaikio naudojimo variklį, kurio įprastai eksploatacijai suvartojama bent 50 proc. degalų, kuriais varomo laivo tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis lygus nuliui, energijos arba elektros energijos;
- (e) jūrų ir priekrantės keleivinis arba krovininis laivas, uosto operacijoms arba pagalbinei veiklai skirtas laivas, kurio tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis lygus nuliui; arba iki 2025 m. gruodžio 31 d.:
 - (i) turintis hibridinį arba dviejų rūšių degalų vienalaikio naudojimo variklį, kurio normaliai eksploatacijai jūroje ir uostuose bent 25 proc. energijos suvartojama iš degalų, kuriais varomo laivo tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis lygus nuliui, arba iš elektros energijos;
 - (ii) yra pasiekęs energijos vartojimo efektyvumo projektinį rodiklį (EVEPR), kurio vertė yra 10 proc. mažesnė nei nuo 2022 m. balandžio 1 d. taikytini EVEPR reikalavimai²⁴, ir laivas gali būti varomas degalais, kuriuos naudojant tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis lygus nuliui, arba degalais, pagamintais iš atsinaujinančiųjų išteklių.
- (f) jūrų ir pakrančių krovininio transporto laivas, naudojamas tik pakrančių ir trumpųjų nuotolių laivybos paslaugoms, kuriomis sudaromos sąlygos pereiti prie kitų transporto rūšių ir šiuo metu sausuma gabenamus krovinius gabenti jūra, teikti, kurio tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis, apskaičiuotas pagal Tarptautinės jūrų organizacijos (IMO) energijos vartojimo efektyvumo projektinį rodiklį (EVEPR)²⁵, yra 50 proc. mažesnis už vidutinę pamatinę išmetamo CO₂ kiekio vertę, nustatytą sunkiosioms transporto priemonėms (5–LH pogrupis) pagal Reglamento 2019/1242 11 straipsnį;
- (g) riedmenys, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui, arba riedmenys, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui, kai jie eksploatuojami geležinkelyje su būtina infrastruktūra, o jei tokios infrastruktūros nėra, naudoja įprastinį variklį (dvejopo režimo);

²³ Eksploataavimo energijos vartojimo efektyvumo rodiklis apibrėžiamas kaip transporto darbo vienetui tenkančios išmetamo CO₂ masės santykinis dydis. Tai yra reprezentatyvusis laivo eksploataavimo energijos vartojimo efektyvumo per nepertraukiamą laikotarpį dydis, rodantis bendrą laivo naudojimo veiklos pobūdį. Šio rodiklio apskaičiavimo gairės pateiktos IMO dokumente MEPC.1/Circ.684.

²⁴ EVEPR reikalavimai, dėl kurių per savo septyniasdešimt penktąją sesiją susitarė Tarptautinės jūrų organizacijos Jūrų aplinkos apsaugos komitetas. Laivai, priskiriami laivų tipams, nurodytiems MARPOL konvencijos VI priedo 2 taisyklėje, bet pagal tą taisyklę nelaikomi naujais laivais, gali pateikti pasiektą EVEPR vertę, apskaičiuotą savanoriškai pagal MARPOL konvencijos VI priedo 4 skyrių, o tie apskaičiavimai yra patikrinti pagal MARPOL konvencijos VI priedo 2 skyrių.

²⁵ Energijos vartojimo efektyvumo projektinis rodiklis:
<http://www.imo.org/fr/MediaCentre/HotTopics/GHG/Pages/EEDI.aspx>.

- (h) orlaivis, kurio patvirtinta metrinė vertė bent 10 proc. viršija naujausius Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) aplinkos apsaugos standartus, nurodytus Čikagos konvencijos²⁶ 16 priede, įskaitant naujo tipo orlaiviams taikomas CO₂ metrinės vertes, nustatytas Reglamento (ES) 2018/1139²⁷ 9 straipsnio 2 dalyje; arba, jei jis pakeičia orlaivį, kuris jau viršija naujausius Čikagos konvencijos 16 priede nurodytus naujo tipo orlaiviams taikomus ICAO aplinkos apsaugos nuo triukšmo ir išmetamųjų teršalų standartus, nurodytus Reglamento (ES) 2018/1139 9 straipsnio 2 dalyje, – orlaivis, kurio aplinkos apsaugos lygis, palyginti su keičiamu orlaiviu, pagerėja bent 10 proc.;
- (21) netarši aptarnavimo įranga – netarši terminalo įranga ir netarši antžeminių paslaugų teikimo įranga;
- (22) kogeneracija arba bendra šilumos ir elektros energijos gamyba – kogeneracija, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES²⁸ 2 straipsnio 30 punkte;
- (23) užteršta teritorija – teritorija, į kurią, patvirtintais duomenimis, dėl žmogaus veiklos yra patekę tiek medžiagų, kad jos, turint omenyje esamą ir numatomą žemės naudojimą, kelia didelį pavojų žmonių sveikatai arba aplinkai;
- (24) parodomasis projektas – projektas, kuriuo technologija parodoma kaip pirmoji atitinkamo pobūdžio technologija Sąjungoje ir ta technologija yra už komercinę naujausią technologiją gerokai pažangesnė inovacija;
- (25) skaitmeninimas – technologijų diegimas naudojant elektroninius įtaisus ir (arba) sistemas, kurie suteikia galimybę padidinti produkto funkcionalumą, plėsti internetu teikiamas paslaugas, modernizuoti procesus arba pereiti prie verslo modelių, kuriais atsisakoma tarpininkavimo prekių gamybos procesuose ir teikiant paslaugas, ir kurie galiausiai daro pokyčius lemiantį poveikį;
- (26) šalinimas – šalinimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB²⁹ 3 straipsnio 19 punkte;
- (27) skirstymo sistemos operatorius – skirstymo sistemos operatorius, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 29 punkte;

²⁶ 1944 m. gruodžio 7 d. Čikagoje pasirašyta Tarptautinės civilinės aviacijos konvencija.

²⁷ 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1139 dėl bendrųjų civilinės aviacijos taisyklių, ir kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra, iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2111/2005, (EB) Nr. 1008/2008, (ES) Nr. 996/2010, (ES) Nr. 376/2014 ir direktyvos 2014/30/ES ir 2014/53/ES bei panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 552/2004 ir (EB) Nr. 216/2008 bei Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3922/91.

²⁸ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1), iš dalies pakeista 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002.

²⁹ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinant kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

- (28) centralizuotas šildymas arba centralizuotas vėsinimas – centralizuotas šildymas arba centralizuotas vėsinimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/31/ES 2 straipsnio 19 punkte;
- (29) centralizuoto šildymo ir vėsinimo sistemos, kurias sudaro šilumos gamybos įrenginiai (šilumos ir (arba) vėsumos gamybos įranga), šilumos ir (arba) vėsumos saugojimo ir skirstymo tinklas (tiek pirminis, arba perdavimo, tiek antrinis vamzdynų tinklas, kuriuo šiluma tiekama vartotojams). Nuoroda į centralizuotą šildymą turi būti suprantama kaip centralizuoto šildymo ir (arba) vėsinimo sistemos, atsižvelgiant į tai, ar tinklai tiekia šilumą ar vėsumą kartu, ar atskirai;
- (30) ekologinė inovacija – visų formų inovacinė veikla, įskaitant naujus gamybos procesus, naujus produktus ar paslaugas ir naujus valdymo ir verslo metodus, dėl kurių gerokai pagerėja aplinkos apsauga ir gerokai sumažėja taršos poveikis aplinkai. Pagal šią apibrėžtį inovacijomis nelaikoma:
- (a) veikla, dėl kurios aplinkos apsauga pakeičiama arba patobulinama tik nedaug;
 - (b) gamybos arba aptarnavimo pajėgumų didinimas, įdiegiant papildomas gamybos arba logistikos sistemas, kurios yra labai panašios į jau naudojamą;
 - (c) verslo praktikos, darbo vietų organizavimo arba išorės santykių pokyčiai, pagrįsti įmonėje jau naudojamais organizaciniais metodais;
 - (d) valdymo strategijos pokyčiai;
 - (e) susijungimai ir įsigijimai;
 - (f) procesų nebetaikymas;
 - (g) paprastas kapitalo pakeitimas arba padidinimas;
 - (h) pokyčiai, susiję tik su veiksmų kainų pasikeitimu, gamyba pagal užsakymą, reguliarūs sezoniniai ir kiti cikliški pokyčiai;
 - (i) prekyba naujais arba iš esmės patobulintais gaminiais;
- (31) ekosistema – ekosistema, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852 2 straipsnio 13 punkte;
- (32) energijos vartojimo efektyvumas – sukurto darbo, paslaugų, prekių ar pagamintos energijos ir energijos sąnaudų santykis;
- (33) didelio energinio efektyvumo centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas – centralizuotas šildymas ir vėsinimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos

direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 41 punkte, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 20 punkte³⁰;

- (34) atsinaujinančiųjų išteklių energija – tik atsinaujinančiuosius energijos išteklius naudojančių jėgainių pagaminta energija, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 1 punkte³¹, taip pat energijos dalis, nustatoma pagal energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių mišrioje jėgainėje, naudojančiose ir tradicinius energijos išteklius, šiluminę vertę; tokia energija apima kaupimo sistemoms, prijungtoms prie tinklo skaitiklio (įrengtoms kartu arba kaip atsinaujinančiosios energijos įrenginio priedas), užpildyti naudojamą atsinaujinančiąją elektros energiją, tačiau ne elektros energiją, pagamintą naudojant šias saugojimo sistemas;
- (35) energetikos infrastruktūra – bet kokia Sąjungoje esanti arba Sąjungą su viena ar daugiau trečiųjų šalių jungianti fizinė įranga ar įrenginys, priskiriamas prie šių kategorijų:

(a) elektros energijos sektoriuje:

- (i) perdavimo ir skirstymo sistemos, kai perdavimas yra elektros energijos transportavimas aukštos ir aukštosios įtampos jungtine sistema siekiant ją pristatyti galutiniams vartotojams ar skirstytojams, išskyrus tiekimą, o skirstymas yra elektros energijos transportavimas aukštosios, vidutinės ar žemosios įtampos skirstymo sistemomis siekiant ją pristatyti vartotojams, išskyrus tiekimą;
- (ii) bet kokia įranga ar įrenginiai, būtini saugiam, patikimam ir efektyviam i punkte nurodytų sistemų veikimui užtikrinti, įskaitant visų lygių įtampos ir pastatų apsaugos, stebėjimo ir kontrolės sistemas;
- (iii) visiškai integruoti tinklo komponentai – visiškai integruoti tinklo komponentai, apibrėžti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 51 punkte³²;
- (iv) pažangieji elektros tinklai, kurie yra sistemos ir komponentai, integruojantys informacines ir ryšių technologijas per veikiančias skaitmenines platformas, valdymo sistemas ir jutiklių technologijas perdavimo ir skirstymo tinklo lygmenimis, siekiant efektyvesnio ir pažangesnio elektros energijos perdavimo ir skirstymo tinklo, didesnio pajėgumo integruoti naujas gamybos, kaupimo ir vartojimo formas ir

³⁰ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1), iš dalies pakeista 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002.

³¹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2018/2001/ES dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

³² 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

sudarant palankesnes sąlygas naujiems verslo modeliams bei rinkos struktūroms;

- (v) elektros tinklas jūroje – elektros energijos perdavimo arba skirstymo infrastruktūros įranga ar įrenginiai, apibrėžti i punkte ir atliekantys dvejopą funkciją: jungia jūroje esančius gamybos objektus su dviem ar daugiau šalių ir iš tų objektų perduoda ar paskirsto iš jūros atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą elektros energiją. Jiems priskiriama ir bet kokia gretima jūroje esanti įranga ar įrenginiai, būtini saugiam, patikimam ir efektyviam sistemų veikimui užtikrinti, įskaitant apsaugos, stebėsenos ir kontrolės sistemas ir būtinas pastotes, jei jos taip pat užtikrina technologijų sąveikumą ir, be kita ko, skirtingų technologijų tarpusavio suderinamumą;

(b) dujų sektoriuje:

- (i) gamtinių dujų, biodujų ir nebiologinės kilmės atsinaujinančiųjų išteklių dujų perdavimo ir paskirstymo vamzdynai, kurie yra tinklo dalis, išskyrus aukšto slėgio vamzdynus, naudojamus išgautų gamtinių dujų paskirstymui;
- (ii) požeminės saugyklos, sujungtos su i papunktyje minėtais didelio slėgio dujotiekiais;
- (iii) suskystintųjų gamtinių dujų arba suslėgtųjų gamtinių dujų priėmimo, saugojimo, pakartotinio dujinimo ar slėgio sumažinimo įrenginiai;
- (iv) bet kokia įranga ar įrenginys, būtini tam, kad sistema veiktų saugiai, patikimai ir efektyviai arba kad būtų užtikrintas pajėgumas transportuoti abiem kryptimis, įskaitant kompresorines;
- (v) pažangieji dujų tinklai, kurie yra bet kuri iš toliau išvardytos įrangos ar bet kurie iš toliau išvardytų įrenginių, kuriais siekiama sudaryti sąlygas ir palengvinti atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio dujų (įskaitant biometaną ar vandenilį) integravimą į tinklą: skaitmeninės sistemos ir komponentai, kuriuose integruotos informacinės ir ryšių technologijos, valdymo sistemos ir jutiklių technologijos, kad būtų galima vykdyti sąveikią ir pažangią dujų gamybos, perdavimo, skirstymo ir vartojimo dujų tinkle stebėseną, matavimą, kokybės kontrolę ir valdymą. Be to, pažangieji tinklai taip pat gali apimti įrangą, kurią įrengus galima užtikrinti srautus priešinga kryptimi nuo skirstymo iki perdavimo lygio ir atlikti atitinkamus būtinus esamo tinklo patobulinimus;

(c) vandenilio sektoriuje:

- (i) perdavimo vamzdynai, skirti vandeniliui transportuoti naudojant aukštą slėgį, taip pat skirstomieji vamzdynai, skirti vietiniam vandenilio skirstymui ir kuriais skaidriai ir nediskriminuojant suteikiama prieiga daugeliui tinklo naudotojų;

- (ii) požeminės saugyklos, sujungtos su i punkte nurodytais aukšto slėgio vandenilio perdavimo arba skirstymo vamzdynais;
- (iii) vandenilio arba vandenilio, įterpto į kitas chemines medžiagas, išsiuntimo, priėmimo, laikymo, pakartotinio dujinimo arba slėgio mažinimo įrenginiai, naudojami siekiant įleisti vandenilį į tinklą;
- (iv) bet kokia įranga ar įrenginiai, būtini tam, kad vandenilio sistema veiktų saugiai, patikimai ir efektyviai arba kad būtų užtikrintas pajėgumas transportuoti abiem kryptimis, įskaitant kompresorines.

Bet kuri i, ii, iii ir iv punktuose nurodyta infrastruktūra gali būti naujai įrengta infrastruktūra arba vandeniliui pritaikyta gamtinių dujų infrastruktūra (keičiant paskirtį) arba jų derinys.

Infrastruktūra, nurodyta i, ii, iii ir iv punktuose, prie kurios suteikta prieiga trečiosioms šalims, laikoma energetikos infrastruktūra.

(d) anglies dioksido sektoriuje:

- (i) vamzdynai, išskyrus gavybos vamzdynų tinklą, naudojami anglies dioksidui transportuoti iš daugiau nei vieno šaltinio, t. y. pramoninių įrenginių (įskaitant elektrines), kuriuose vykstant degimo procesui ar kitoms cheminėms reakcijoms, kuriems naudojami iškastiniai arba neiškastiniai junginiai, kurių sudėtyje yra anglies, susidaro anglies dioksido dujos, skirti anglies dioksidui nuolat saugoti geologinėse formacijose pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/31/EB³³ arba jam naudoti kaip žaliavai arba biologinių procesų našumui didinti;
- (ii) anglies dioksido skystinimo ir tarpinio saugojimo įrenginiai ketinant jį toliau transportuoti;
- (iii) geologinėse formacijose įrengta infrastruktūra, naudojama nuolatiniam geologiniam anglies dioksido saugojimui pagal Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnį, ir su tuo susiję paviršiaus bei įleidimo įrenginiai;
- (iv) bet kokia įranga ar įrenginys, būtini tinkamai, saugiai ir efektyviai eksploatuoti atitinkamą sistemą, įskaitant apsaugos, stebėjimo ir kontrolės sistemas.

Infrastruktūra, nurodyta i, ii, iii ir iv punktuose, prie kurios suteikta prieiga trečiosioms šalims, laikoma energetikos infrastruktūra.

³³ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009 6 5, p. 114).

- (e) infrastruktūra, naudojama šilumai, garui ir (arba) vėsumai iš kelių gamintojų ir (arba) vartotojų perduoti ar skirstyti, pagrįsta nulinio ir (arba) mažo anglies dioksido kiekio šilumos, garo arba pramoninių atliekų šilumos naudojimu;
- (f) bendro intereso projektai arba abipusio intereso projektai, apibrėžti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013³⁴ 2 straipsnyje ir SESV 170 straipsnyje.
- (g) kitų kategorijų infrastruktūra, susijusi su infrastruktūra, kuria užtikrinamas fizinis arba belaidis nulinio ir (arba) mažo anglies dioksido kiekio energijos gamintojų ir vartotojų sujungimas keliuose prieigos ir išėjimo taškuose ir kuria gali naudotis trečiosios šalys, nepriklausančios infrastruktūros savininko ir (arba) valdytojo įmonėms;

Infrastruktūra, nurodyta a–g punktuose, kuri yra sukurta vienam *ex ante* nustatytam naudotojui arba nedidelei jų grupei ir pritaikyta jų poreikiams (specialioji infrastruktūra), nelaikoma energetikos infrastruktūra.

- (36) energinis naudingumas – pastato energinis naudingumas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/31/ES³⁵ 2 straipsnio 4 punkte;
- (37) sutaupyta energija – sutaupyta energija, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES³⁶ 2 straipsnio 5 punkte;
- (38) aplinkos apsauga – bet kokie veiksmai, kuriais siekiama išvalyti žmogaus veiklos sukeltą taršą ar atitaisyti kitokią žalą fizinei aplinkai, ekosistemoms ar gamtos ištekliams arba užkirsti joms kelią, įskaitant veiksmus, kuriais siekiama sušvelninti klimato kaitą, sumažinti tokios žalos riziką, apsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę arba paskatinti efektyviau naudoti gamtos išteklius, įskaitant energijos taupymo priemones ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą bei kitus metodus, kuriais siekiama sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekį, taip pat pereiti prie žiedinės ekonomikos modelių, kad būtų sumažintas pirminių medžiagų naudojimas ir padidintas efektyvumas. Ji taip pat apima veiksmus, kuriais stiprinami gebėjimai prisitaikyti ir mažinamas pažeidžiamumas dėl klimato poveikio;
- (39) aplinkosaugos mokestis – mokestis, kurio konkreti mokesčio bazė yra aiškiai susijusi su neigiamu poveikiu aplinkai arba kuriuo siekiama apmokestinti tam tikrą veiklą, gaminius arba paslaugas, kad į jų kainą būtų įskaičiuotos aplinkos

³⁴ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (OL L 115, 2013 4 25, p. 39).

³⁵ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

³⁶ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

apsaugos išlaidos arba kad gamintojai bei vartotojai būtų orientuojami į tas veiklos rūšis, kurios mažiau kenkia aplinkai;

- (40) išteklių pakankamumas – pajėgumo lygis, kuris laikomas tinkamu valstybės narės paklausai bet koku konkrečiu laikotarpiu patenkinti, nustatytas remiantis įprastu statistiniu rodikliu, naudojamu organizacijų, kurių vaidmenį kuriant bendrą elektros energijos rinką Sąjungos institucijos pripažino esminiu, pavyzdžiui, Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO-E);
- (41) elektros energijos gamintojas – įmonė, gaminanti elektros energiją komerciniais tikslais;
- (42) didelio naudingumo kogeneracija – didelio naudingumo kogeneracija, apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 34 punkte;
- (43) disbalansas – už balansavimą atsakingos šalies gamybos, vartojimo ir komercinių sandorių nuokrypiai nustatyti atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- (44) atsiskaitymas už disbalansą – finansinio atsiskaitymo mechanizmas, kurio paskirtis – atgauti už balansavimą atsakingos šalies balansavimo išlaidas;
- (45) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 15 punkte apibrėžtas atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis;
- (46) individuali pagalba – pagal pagalbos schemą suteikta *ad hoc* pagalba ir pagalba, apie kurią reikia pranešti;
- (47) pertraukiamumo schema – elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonė, skirta užtikrinti stabilų elektros energijos sistemos dažnį arba spręsti trumpalaikes tiekimo saugumo problemas, be kita ko pertraukiant apkrovą;
- (48) gamtos procesais pagrįstas sprendimas – veiksmai, kuriais siekiama apsaugoti, tvariai tvarkyti ir atkurti natūralias ar pakeistas ekosistemas, veiksmingai ir prisitaikant spręsti socialines problemas, kartu užtikrinant žmonių gerovę ir naudą biologinei įvairovei;
- (49) tinklo rezervas – elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonė, skirta kompensuoti sisteminį ir ilgalaikį elektros energijos perdavimo ar skirstymo tinklo nepakankamumą;
- (50) teršalas – teršalas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852 2 straipsnio 10 punkte;
- (51) teršėjas – asmuo, darantis tiesioginę ar netiesioginę žalą aplinkai arba sudarantis sąlygas tokiai žalai atsirasti³⁷;
- (52) tarša – tarša, apibrėžta Direktyvos 2010/75/ES³⁸ 3 straipsnio 2 punkte;

³⁷ 1975 m. kovo 3 d. Tarybos rekomendacija dėl sąnaudų paskirstymo ir valdžios institucijų veiksmų aplinkos apsaugos srityje (OL L 194, 1975 7 25, p. 1).

- (53) principas „teršėjas moka“ – principas, pagal kurį taršos šalinimo priemonių išlaidas turėtų padengti taršą sukėlęs teršėjas;
- (54) parengimas pakartotiniam naudojimui – parengimas pakartotiniam naudojimui, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 16 punkte;
- (55) įkrovimo infrastruktūra – stacionarioji arba mobilioji infrastruktūra, skirta elektros energijai tiekti transporto priemonėms arba netaršiai aptarnavimo įrangai;
- (56) atliekų naudojimas – naudojimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 15 punkte;
- (57) perdirbimas – perdirbimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 17 punkte;
- (58) referencinis projektas – pavyzdinis projektas, atspindintis vidutinį projektą pagalbos schemos reikalavimus atitinkančių pagalbos gavėjų kategorijoje;
- (59) degalų papildymo infrastruktūra – stacionarioji arba mobilioji infrastruktūra, kuria suteikiama galimybė papildyti netaršias arba nulinės taršos transporto priemones arba netaršią aptarnavimo įrangą Direktyvos 2014/94/EB 5 ir 6 straipsniuose nurodytais alternatyviaisiais degalais;
- (60) rekultivavimas – tvarkymo veiksmai, kuriais siekiama atkurti tam tikrą ekosistemų funkcionavimo lygį nualintose teritorijose taip, kad būtų vėl nuolat teikiamos ekosisteminės paslaugos, bet neprivalo būti užtikrinta nustatytos natūralios ar pusiau natūralios referencinės ekosistemos biologinė įvairovė ir vientisumas;
- (61) valymas – tvarkymo veikla, pavyzdžiui, teršalų ar perteklinių maisto medžiagų šalinimas ar detoksikacija iš dirvožemio ir vandens siekiant pašalinti degradacijos šaltinius;
- (62) atsinaujinantieji energijos ištekliai – atsinaujinančiųjų išteklių energija arba atsinaujinančioji energija, apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 1 punkte;
- (63) iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintas nebiologinės kilmės dujinis transporto kuras – iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintas nebiologinės kilmės dujinis transporto kuras, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 36 punkte;
- (64) efektyvus išteklių naudojimas – sąnaudų, reikalingų produkcijos vienetai pagaminti, kiekio sumažinimas arba pirminių sąnaudų pakeitimas antrinėmis sąnaudomis;
- (65) atkūrimas – procesas, kuriuo padedama atkurti ekosistemą, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir ekosistemų atsparumą. Ekosistemų atkūrimas apima

³⁸ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

priemonės, kurių imamasi siekiant pagerinti ekosistemos būklę ir atkurti arba atstatyti ekosistemą, kai tokia būklė buvo prarasta;

- (66) pakartotinis naudojimas – pakartotinis naudojimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 13 punkte;
- (67) mažoji ir vidutinė įmonė (MVI) – įmonė, tenkinanti 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacijoje dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo³⁹ išdėstytas sąlygas;
- (68) maža vidutinės kapitalizacijos įmonė – įmonė, kuri nėra MVI ir kurios darbuotojų skaičius, apskaičiuotas pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014⁴⁰ I priedo 3–6 straipsnius, neviršija 499, ir kurios metinė apyvarta neviršija 100 mln. EUR arba metinis balansas neviršija 86 mln. EUR. Keli subjektai bus laikomi viena įmone, jei tenkinama kuri nors iš Reglamento (ES) Nr. 651/2014 I priedo 3 straipsnio 3 punkte išvardytų sąlygų;
- (69) pažangusis parengtumas – pastatų arba pastato vienetų tinkamumas pritaikyti juos prie naudotojo poreikių, įskaitant energijos vartojimo efektyvumo ir bendro naudingumo optimizavimą, ir prie energetikos tinklo signalų;
- (70) įprasta balansavimo atsakomybė – nediskriminacinė balansavimo atsakomybė, naudojant įvairias technologijas, nuo atsakomybės neatleidžiant nei vieno gamintojo, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnyje;
- (71) darbų pradžia – pirmasis tvirtas įsipareigojimas (pavyzdžiui, užsakyti įrangą arba pradėti statybą), dėl kurio investicija tampa neatšaukiama. Žemės įsigijimas ir parengiamieji darbai, pvz., leidimų gavimas ir preliminarios galimybių studijos, darbų pradžia nelaikomi. Perėmimo atveju darbų pradžia laikomas momentas, kai įsigijamas su įsigyta įmone tiesiogiai susijęs turtas;
- (72) strateginis rezervas – elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonė, kai elektros energijos pajėgumai, pavyzdžiui, gamybos, saugojimo ar reguliavimo apkrova pajėgumai, turimi už elektros energijos rinkos ribų ir naudojami tik ypatingomis aplinkybėmis;
- (73) bendros nuosavybės sąnaudos – bendros transporto priemonės įsigijimo ir nuosavybės per visą jos eksploatavimo laikotarpį sąnaudos, įskaitant transporto priemonės įsigijimo ar išperkamosios nuomos sąnaudas, degalų, priežiūros ir remonto, draudimo, finansavimo ir mokesčių sąnaudas;
- (74) perdavimo sistemos operatorius – perdavimo sistemos operatorius, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 35 punkte;
- (75) transporto priemonė – bet kuri iš šių transporto priemonių:

³⁹ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių sampratos (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

⁴⁰ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

- (a) M1, M2, N1, M3, N2, N3 klasės arba L kategorijos kelių transporto priemonė;
 - (b) vidaus vandenų arba jūrų ir pakrančių keleivinio arba krovininio transporto laivas;
 - (c) riedmenys arba
 - (d) orlaivis;
- (76) apdorojimas – apdorojimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 14 punkte;
- (77) Sąjungos mažiausias mokesčių lygis – Sąjungos teisėje nustatytas mažiausias apmokestinimo lygis. Energijos produktų ir elektros energijos srityje – mažiausias apmokestinimo lygis, nustatytas Tarybos direktyvos 2003/96/EB⁴¹ I priede;
- (78) Sąjungos standartas –
- (a) privalomas Sąjungos standartas, nustatantis rodiklius, kuriuos atskiros įmonės turi pasiekti aplinkosaugos srityje, išskyrus Sąjungos lygmeniu nustatytus standartus arba tikslus, kurie privalomi valstybėms narėms, bet ne atskiroms įmonėms;
 - (b) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2010/75/ES⁴² nustatyta pareiga taikyti geriausius prieinamus gamybos būdus ir užtikrinti, kad išmetamų teršalų kiekis nebūtų didesnis, negu būtų taikant geriausius prieinamus gamybos būdus; tais atvejais, kai su geriausiais prieinamais gamybos būdais susijęs išmetamų teršalų lygis yra nustatytas įgyvendinimo aktuose, priimtuose pagal Direktyvą 2010/75/ES, taikant šias gaires bus taikomi tie lygiai; jeigu tie lygiai išreikšti intervalu, bus taikoma ta riba, nuo kurios laikoma, kad geriausias prieinamas gamybos būdas yra įdiegtas.
- (79) atliekos – atliekos, apibrėžtos Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 1 punkte;
- (80) nulinės taršos transporto priemonė:
- (a) M1, M2 arba N1 klasės transporto priemonė, kurios pagal Komisijos reglamentą (ES) 2017/1151⁴³ nustatytas variklio išmetamų teršalų kiekis yra nulis;

⁴¹ 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003 10 31, p. 51).

⁴² 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

⁴³ 2017 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1151, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos, iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/46/EB, Komisijos reglamentas (EB) Nr. 692/2008 bei

- (b) M3, N2 arba N3 klasės transporto priemonė, atitinkanti Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/1242⁴⁴ nustatytą netaršios sunkiosios transporto priemonės apibrėžtį;
- (c) Reglamento (ES) Nr. 168/2013 4 straipsnyje apibrėžta L kategorijos transporto priemonė, kuriai priskiriamos dviratės ar triratės transporto priemonės arba keturračiai, kurių variklio išmetamo CO₂ kiekis, apskaičiuotas atliekant tame reglamente nustatytą išmetamųjų teršalų kiekio bandymą, yra lygus 0 g CO₂e/km;
- (d) vidaus vandenų arba jūrų ir pakrančių keleivinio arba krovininio transporto laivas, kurio tiesiogiai (iš variklio / išmetamojo vamzdžio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
- (e) riedmenys, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
- (f) orlaivis, kurio tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui.

3. PAGALBOS SUDERINAMUMO VERTINIMAS PAGAL SUTARTIES 107 STRAIPSNIO 3 DALIES C PUNKTĄ

19. Šiose gairėse pateikiami suderinamumo kriterijai, taikomi pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą teikiamoms pagalbos priemonėms, kuriomis siekiama klimato ir aplinkos apsaugos bei energetikos tikslų ir apie kurias privaloma pranešti pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį.
20. Remdamasi Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktu, Komisija gali laikyti, kad su vidaus rinka yra suderinama pagalba, skirta tam tikrų rūšių ekonominės veiklos plėtrai Sąjungoje skatinti (pozityvioji sąlyga), jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui (negatyvioji sąlyga).
21. Ar 20 punkte nurodyta pagalba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka, Komisija vertins analizuodama toliau nurodytus aspektus.
 - (a) Dėl pirmosios (pozityviosios) sąlygos, kad **pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą**:
 - (i) ekonominės veiklos, kurią priemonė skatina, apibrėžimą, jos teigiamą poveikį visai visuomenei ir, jei taikoma, svarbą konkrečioms Sąjungos politikos kryptims (žr. 3.1.1 skirsnį);
 - (ii) pagalbos skatinamąjį poveikį (žr. 3.1.2 skirsnį) ir

⁴⁴ Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1230/2012 ir kuriuo panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 692/2008 (OL L 175, 2017 7 7, p. 1).
 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1242, kuriuo nustatomi naujų sunkiųjų transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio standartai ir kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 595/2009 ir (ES) 2018/956 bei Tarybos direktyva 96/53/EB (OL L 198, 2019 7 25, p. 202).

- (iii) ar nėra jokių atitinkamų Sąjungos teisės nuostatų pažeidimo (žr. 3.1.3 skirsnį).
- (b) Dėl antrosios (negatyviosios) sąlygos, kad **pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai turi nepagrįstai netrikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui**:
 - (i) valstybės intervencijos būtinumą (žr. 3.2.1.1 skirsnį);
 - (ii) pagalbos tinkamumą (žr. 3.2.1.2 skirsnį);
 - (iii) pagalbos proporcingumą (minimali pagalba, būtina jos tikslui pasiekti), įskaitant sumavimą (žr. 3.2.1.3 skirsnį);
 - (iv) pagalbos skaidrumą (žr. 3.2.1.4 skirsnį);
 - (v) nederamo neigiamo pagalbos poveikio konkurencijai ir prekybai vengimą (žr. 3.2.2 skirsnį) ir
 - (vi) teigiamo ir neigiamo pagalbos poveikio palyginimą (žr. 3.3 skirsnį).

3.1 Pozityvioji sąlyga: pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą

3.1.1 *Ekonominės veiklos, kurią priemonė skatina, apibrėžimas, jos teigiamas poveikis visai visuomenei ir, jei taikoma, svarba konkrečioms Sąjungos politikos kryptims*

- 22. Valstybės narės, pranešdamos apie pagalbą, turi nurodyti, kokią ekonominę veiklą skatins pagalba ir kaip remiama šios veiklos plėtra.
- 23. Pagalba, kuria siekiama užkirsti kelią neigiamam ekonominės veiklos poveikiui klimatui ar aplinkai arba jį sumažinti, gali skatinti ekonominės veiklos plėtrą, nes ja didinamas atitinkamos ekonominės veiklos tvarumas. Pagalba taip pat gali būti užtikrinama, kad veikla galėtų būti tęsiama ateityje nedarant nepriimtinos žalos aplinkai, ir prisidedama prie naujos ekonominės veiklos ir paslaugų kūrimo (remiant vadinamosios žaliosios ekonomikos plėtrą).
- 24. Valstybės narės taip pat turi nurodyti, ar pagalba padės siekti Sąjungos klimato politikos, aplinkos politikos ir energetikos politikos tikslų ir kaip ji padės juos pasiekti, konkrečiau – kokią materialinę naudą tikimasi gauti iš pagalbos dėl to, kad ji prisidės prie aplinkos apsaugos, įskaitant klimato kaitos švelninimą, arba prie efektyvaus energijos vidaus rinkos veikimo.

3.1.2 *Skatinamasis poveikis*

- 25. Pagalba gali būti laikoma skatinančia ekonominę veiklą tik tuo atveju, jei ji turi skatinamąjį poveikį. Skatinamasis poveikis pasireiškia tada, kai pagalba paskatina pagalbos gavėją keisti elgesį, imtis papildomos ekonominės veiklos arba aplinkai palankesnės ekonominės veiklos, kurios jis be pagalbos nevykdytų arba vykdytų ribotai ar kitaip.

26. Pagalba negali būti remiamos veiklos išlaidos, kurias pagalbos gavėjas ir taip būtų patyręs, ir negali būti kompensuojama įprasta ekonominės veiklos verslo rizika⁴⁵.
27. Norint įrodyti skatinamąjį poveikį, reikia nustatyti faktinį scenarijų ir tikėtiną priešingos padėties scenarijų, jei pagalba nebūtų teikiama. Komisija tai nagrinės remdamasi 3.2.1.3 skirsnyje nurodytu kiekybiniu vertinimu.
28. Komisijos nuomone, pagalba nedaro skatinamojo poveikio jos gavėjui visais atvejais, kai su projektu susijusius darbus ar veiklą pagalbos gavėjas jau buvo pradėjęs prieš pateikdamas rašytinę paraišką gauti pagalbą nacionalinėms valdžios institucijoms. Kai pagalbos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą prieš pateikdamas paraišką gauti pagalbą, bet kokia tam projektui suteikta pagalba iš esmės nebus laikoma suderinama su vidaus rinka.
29. Paraiška pagalbai gauti gali būti įvairių formų, įskaitant, pavyzdžiui, konkursui pateiktą pasiūlymą. Bet kurioje paraiškoje turi būti nurodytas bent jau pareiškėjo pavadinimas, projekto ar veiklos aprašymas, įskaitant jų vietą, ir pagalbos suma, reikalinga jiems įgyvendinti.
30. Tam tikrais išskirtiniais atvejais pagalba gali turėti skatinamąjį poveikį net tų projektų, kurie buvo pradėti įgyvendinti prieš pateikiant pagalbos paraišką, atveju. Visų pirma laikoma, kad pagalba turi skatinamąjį poveikį šiais atvejais:
 - (a) pagalba suteikiama automatiškai pagal objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus toliau nepalikant valstybei narei teisės spręsti savo nuožiūra, o priemonė priimta ir galioja prieš pradėdant vykdyti su remiamu projektu ar veikla susijusius darbus, išskyrus fiskalinių teisių perėmimo schemų atveju, kai veiklai jau buvo taikomos ankstesnės schemos mokesčių lengvatų forma;
 - (b) nacionalinės valdžios institucijos iki darbų pradžios paskelbė pranešimą apie ketinimą priimti siūlomą pagalbos priemonę su sąlyga, kad Komisija patvirtins priemonę, kaip reikalaujama pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį. Šis pranešimas turi būti paskelbtas viešoje svetainėje arba kitoje viešai prieinamoje žiniasklaidos priemonėje, kuri būtų palyginti plačiai ir lengvai prieinama, ir jame turi būti aiškiai nurodyta projektų, kuriuos valstybė narė siūlo pripažinti tinkamais finansuoti, rūšis ir momentas, nuo kurio valstybė narė ketina tokius projektus laikyti tinkamais finansuoti. Siūlomas tinkamumas finansuoti negali būti nepagrįstai ribojamas. Prieš pradėdamas darbus pagalbos gavėjas turėjo informuoti pagalbą teikiančią instituciją, kad investiciniai sprendimai buvo priimti su sąlyga, kad bus suteikta siūloma pagalbos priemonė. Jei valstybė narė skatinamąjį poveikį įrodo remdamasi tokiu pranešimu, ji privalo kartu su pranešimu apie valstybės pagalbą pateikti to pranešimo kopiją ir nuorodą į svetainę, kurioje jis buvo paskelbtas, arba atitinkamą įrodymą, kad su juo buvo galima susipažinti viešai;

⁴⁵ Žr. 2013 m. birželio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *HGA ir kiti / Komisija*, sujungtos bylos C-630/11 P–C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, 104 punktą.

- (c) veiklos pagalba teikiama esamiems aplinkai nekenksmingos gamybos įrenginiams ir „darbų pradžios“ nėra, nes nėra didelių naujų investicijų. Tokiais atvejais skatinamąjį poveikį galima įrodyti, jei įrenginio eksploatavimas pakeičiamas į mažiau kenksmingą aplinkai, o ne kitą, pigesnę ir daugiau aplinkai kenksmingą eksploatavimo būdą.

31. Komisija mano, kad pagalba, teikiama tik prisitaikymo prie Sąjungos standartų išlaidoms padengti, iš esmės neturi skatinamojo poveikio. Bendroji taisyklė yra ta, kad skatinamąjį poveikį gali turėti tik pagalba, skirta Sąjungos standartams viršyti. Tačiau tais atvejais, kai atitinkamas Sąjungos standartas jau priimtas, bet dar neišgaliojo, pagalba gali turėti skatinamąjį poveikį, jei ja skatinama atlikti investicijas prieš įsigaliojant standartui (žr. 4.2.3 skirsnį ir 4.5.3 skirsnį).

3.1.3 *Nepažeidžiama jokia atitinkama Sąjungos teisės nuostata*

32. Jei remiama veikla arba pagalbos priemonė ar jos sąlygomis, įskaitant jos finansavimo būdą, kai jis yra neatsiejama tos priemonės dalis, pažeidžiama atitinkama Sąjungos teisė, pagalba negali būti paskelbta suderinama su vidaus rinka. Taip gali būti, pavyzdžiui, jei pagalbai taikomos sąlygos, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su produktų ar įrangos kilme, pavyzdžiui, reikalavimas, kad pagalbos gavėjas pirktų vietinius produktus.

3.2 **Negatyvioji sąlyga: pagalba negali trikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui**

3.2.1 *Konkurencijos ir prekybos iškreipymo mažinimas*

3.2.1.1 Pagalbos būtinumas

33. Siūloma valstybės pagalbos priemonė turi būti skiriama tais atvejais, kai ja galima iš esmės pagerinti padėtį taip, kaip to negali padaryti pati rinka, pavyzdžiui, panaikinti rinkos nepakankamumą, susijusį su projektais ar veikla, kuriems skiriama pagalba. Nors visuotinai pripažįstama, kad konkurencingose rinkose dažniau užtikrinamas efektyvus rinkos veikimas ekonominės veiklos plėtros, kainų, našumo ir išteklių naudojimo požiūriu, esant rinkos nepakankamumui valstybės intervencija skiriant valstybės pagalbą gali pagerinti rinkų veikimo efektyvumą ir taip prisidėti prie ekonominės veiklos plėtros, jeigu rinka pati negali pasiekti efektyvaus rezultato. Valstybė narė turėtų nustatyti rinkos nepakankamumą, kuris trukdo užtikrinti pakankamą aplinkos apsaugos lygį arba veiksmingą energijos vidaus rinką. Pagrindinės su aplinkos apsauga ir energetika susijusios rinkos nepakankamumo rūšys, kurios gali sukliudyti pasiekti optimalių rezultatų ir nulemti neefektyvius rezultatus, yra:

- (a) neigiamas poveikis išorei: jis dažniausiai susijęs su pagalbos aplinkos apsaugai priemonėmis ir atsiranda, kai nėra nustatyta tinkama taršos kaina, t. y. kai atitinkama įmonė nepadengia visų dėl taršos susidarančių išlaidų. Šiuo atveju sau naudos siekiančios įmonės gali neturėti pakankamai paskatų atsižvelgti į jų ekonominės veiklos nulemtą neigiamą išorinį poveikį nei priimdamos sprendimą dėl konkrečios technologijos, nei priimdamos sprendimą dėl produkcijos lygio. Kitaip tariant, įmonės gamybos sąnaudos ne visiškai atspindi vartotojams ir visuomenei tenkančias išlaidas. Todėl įmonės paprastai neturi pakankamai

paskatų mažinti savo sukeliama taršą arba taikyti individualias aplinkos apsaugos priemones;

- (b) teigiamas poveikis išorei: įmonės gali investuoti nepakankamai, jei dalį su investicija susijusios naudos gaus kiti rinkos dalyviai nei pats investuotojas. Teigiamas išorinis poveikis gali pasireikšti, pavyzdžiui, kai investuojama į ekologines inovacijas, sistemos stabilumą, naujas ir novatoriškas atsinaujinančias technologijas ir į novatoriškas prisitaikymo prie paklausos priemones arba, energetikos infrastruktūrų ar elektros energijos tiekimo saugumo atveju, kai priemonėmis naudojasi daug valstybių narių (arba daugiau vartotojų);
 - (c) asimetrinė informacija: tai paprastai būdinga rinkoms, kuriose vienos rinkos pusės dalyvių turima informacija ir kitos rinkos pusės dalyvių turima informacija neatitinka. Tokia situacija galėtų susidaryti, pavyzdžiui, kai išorės finansų investuotojams trūksta informacijos apie tikėtiną projekto grąžą ir riziką. Ji taip pat gali susidaryti su tarpvalstybine infrastruktūra susijusio bendradarbiavimo atveju, kai viena šalis informacijos požiūriu yra nepalankioje padėtyje, palyginti su kita šalimi. Nors rizika ar netikrumas patys savaime nenulemia rinkos nepakankamumo, asimetrinės informacijos problema yra susijusi su tokios rizikos ir netikrumo lygiu. Dažniausiai abu šie veiksniai yra didesni aplinką tausojančių investicijų, kurių amortizacijos laikotarpis paprastai yra ilgesnis, atveju ir skatina rinktis trumpalaikes investicijas; padėti galėtų pasunkinti tokioms investicijoms, visų pirma MVĮ atveju, taikomos finansavimo sąlygos;
 - (d) koordinavimo problemos: jos gali sutrukdyti plėtoti projektą arba veiksmingai jį parengti dėl investuotojų skirtingų interesų ir paskatų, vadinamųjų skirtingų paskatų, rangos sąnaudų arba susitarimų dėl civilinės atsakomybės draudimo, netikrumo dėl bendradarbiavimo rezultatų ir poveikio tinklui, pavyzdžiui, nepertraukiamam elektros tiekimui. Šių koordinavimo problemų gali kilti, pavyzdžiui, tarp pastato savininko ir nuomininko dėl efektyvaus energijos vartojimo sprendimų taikymo. Jos gali dar labiau padidėti dėl informacijos problemų, visų pirma susijusių su asimetrine informacija. Koordinavimo problemas taip pat gali nulemti poreikis pasiekti tam tikrą kritinę masę prieš tai, kai projektą naudinga pradėti komerciniu požiūriu – tai gali būti labai svarbus aspektas (tarpvalstybinių) infrastruktūros projektų atveju.
34. Tačiau vien tik rinkos nepakankamumo buvimas tam tikromis aplinkybėmis nėra pakankamas pagrindas valstybės pagalbos būtinumui įrodyti. Tam tikroms nustatytoms rinkos nepakankamumo problemoms pašalinti gali būti jau taikoma kitų sričių politika ir priemonės. Šių priemonių pavyzdžiai: sektorinis reguliavimas, privalomieji Sąjungos taršos mažinimo standartai, įsipareigojimai dėl tiekimo, tokie kainodaros mechanizmai, kaip Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS), ir anglies dioksido mokesčiai. Papildomomis priemonėmis, įskaitant valstybės pagalbą, gali būti šalinamas tik likutinis rinkos nepakankamumas, t. y. rinkos nepakankamumas, kuris nepašalinamas kitų sričių politika ir priemonėmis. Taip pat svarbu parodyti, kaip valstybės pagalba sustiprina taikomą kitų sričių politiką ir priemones, skirtas tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai pašalinti. Todėl valstybės pagalbos būtinumo pagrindimas susilpnėja, jeigu dėl valstybės pagalbos sumažėja kitų sričių politikos priemonių, skirtų tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai pašalinti, poveikis. Todėl valstybė narė taip pat turėtų nustatyti visas esamas

politikos kryptis ir priemonės, kuriomis jau siekiama pašalinti nustatytą reguliavimo ar rinkos nepakankamumą.

35. Komisija laikys, kad pagalba yra būtina, jei valstybė narė įrodys, kad ja efektyviai šalinamas likutinis rinkos nepakankamumas, be kita ko, atsižvelgiant į visą kitą jau taikomą politiką ir priemones, kuriomis siekiama pašalinti tam tikrą nustatytą rinkos nepakankamumą.
36. Kai valstybės pagalba teikiama projektams arba veiklai, kurie, atsižvelgiant į jų technologinį turinį, rizikos lygį ir mastą, yra panašūs į tuos, kurie jau įgyvendinami Sąjungoje rinkos sąlygomis, Komisija iš esmės darys prielaidą, kad rinkos nepakankamumo nėra ir prašys pateikti papildomų įrodymų bei pagrįsti, kad yra poreikis teikti valstybės pagalbą.
37. Kad įrodytų pagalbos būtinumą, valstybė narė turi įrodyti, kad projektas arba, schemų atveju, referencinis projektas nebūtų įgyvendintas be pagalbos. Komisija atliks vertinimą remdamasi 3.2.1.3 skirsnyje nurodytu kiekybiniu įvertinimu arba valstybės narės pateikta konkrečia įrodymais pagrįsta analize, įrodančia pagalbos būtinumą.

3.2.1.2 Tinkamumas

38. Siūloma pagalbos priemonė turi būti tinkama politikos priemonė numatytam pagalbos tikslui pasiekti, t. y. neturi būti kitos mažesnio iškreipiamojo poveikio politikos ir pagalbos priemonės, kuria galima pasiekti tokių pat rezultatų.

3.2.1.2.1 Kitų politikos priemonių tinkamumas

39. Valstybės pagalba nėra vienintelė politikos priemonė, kuria gali naudotis valstybės narės, kad skatintų gerinti aplinkos apsaugą arba užtikrintų veiksmingą energijos vidaus rinką. Galimos ir kitos, tikslingesnės priemonės, pavyzdžiui, rinkos priemonės ar paklausos priemonės, kurioms priskiriamas reguliavimas, viešieji pirkimai ar standartizavimas, taip pat viešosios infrastruktūros finansavimo didinimas ir bendrosios fiskalinės priemonės. Svarbus vaidmuo gerinant aplinkos apsaugą gali tekti ir neprivalomoms priemonėms, pavyzdžiui, savanoriškiems ekologiniams ženklams arba aplinkos atžvilgiu tvarių technologijų sklaidai⁴⁶.
40. Skirtingos priemonės, skirtos tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai pašalinti, gali mažinti viena kitos poveikį. Taip yra tokiu atveju, kai įdiegtas veiksmingas rinka grindžiamas mechanizmas, kuriuo konkrečiai siekiama išspręsti poveikio išorei problemą, pavyzdžiui, Sąjungos ATLPS. Taikant papildomą paramos priemonę tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai spręsti, gali būti susilpnintas rinka grindžiamo

⁴⁶ Kitas būdas suteikti galimybę vartotojams ir (arba) naudotojams priimti apgalvotus sprendimus dėl pirkimo ir padidinti aplinką tausojančių gaminių paklausą – ekologinių ženklų ir teiginių naudojimas. Tinkamai parengti, pripažinti, suprantami, patikimi ir atitinkamų vartotojų suvokiami stiprūs ekologiniai ženklai ir tikrovę atitinkantys ekologiniai teiginiai gali būti veiksminga priemonė kreipti ir formuoti (vartotojų) elgesį taip, kad jie rinktųsi labiau aplinką tausojančius gaminius. Vienas veiksmingiausių būdų, kuriais įmonės gali įrodyti, kad jos laikosi aukštų aplinkos apsaugos standartų, yra naudoti patikimą ženklinimo ir (arba) sertifikavimo schemą, kurioje nustatyti aiškūs kriterijai ir pagal kurią atliekamas išorės (trečiosios šalies) tikrinimas. Todėl Komisija į šių gairių taikymo sritį neįtraukė specialių taisyklių dėl pagalbos aplinką tausojančių gaminių projektavimui ir gamybai.

mechanizmo poveikis. Todėl, kai pagalbos schema siekiama pašalinti likutinį rinkos nepakankamumą, pagalbos schema turi būti parengta taip, kad nesumažintų rinka grindžiamo mechanizmo efektyvumo.

41. Aplinkos apsaugos teisės aktuose įtvirtintu principu „teršėjas moka“ siekiama užtikrinti, kad būtų ištaisyta su neigiamu išoriniu poveikiu susijęs rinkos nepakankamumas. Todėl, jeigu pagalbos gavėjas gali būti laikomas atsakingu už taršą pagal galiojančius Sąjungos ar nacionalinės teisės aktus, valstybės pagalba nėra tinkama priemonė ir negali būti teikiama.

3.2.1.2.2 Įvairių pagalbos priemonių tinkamumas

42. Valstybės pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai gali būti skiriama įvairiomis formomis. Vis dėlto valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pagalba būtų skiriama taip, kad būtų kuo mažesnė prekybos ir konkurencijos iškraipymo tikimybė.
43. Tam valstybė narė turi įrodyti, kodėl mažiau tinkama yra kitų formų potencialiai mažesnę iškraipomąjį poveikį turinti pagalba, kaip antai: grąžintini avansai, palyginti su tiesioginėmis dotacijomis, mokesčių kreditai, palyginti su mokesčių sumažinimu, arba tokių formų pagalba, kuri yra grindžiama tokiomis finansinėmis priemonėmis, kaip skolos ar nuosavybės priemonės (pavyzdžiui, mažų palūkanų paskolos arba palūkanų subsidijos, valstybės garantijos arba kitoks kapitalo teikimas palankiomis sąlygomis).
44. Pagalbos priemonės pasirinkimas turėtų atitikti rinkos nepakankamumą, kurį ta pagalbos priemonė siekiama pašalinti. Kai faktinės pajamos yra neaiškios, pavyzdžiui, energijos taupymo priemonių atveju, grąžintinas avansas gali būti tinkamiausia priemonė.
45. Valstybė narė turi įrodyti, kad pagalba ir jos struktūra yra tinkamos siekti to priemonės tikslo, kurio ta pagalba siekiama.

3.2.1.3 Pagalbos proporcingumas

46. Pagalba yra laikoma proporcinga, jeigu pagalbos suma vienam pagalbos gavėjui yra apribota iki minimumo, kurio reikia remiamai veiklai ar projektui vykdyti.
47. Paprastai laikoma, kad pagalba yra apribota iki būtino minimumo, kurio reikia remiamai veiklai ar projektui vykdyti, jei jos suma atitinka grynąsias papildomas išlaidas (trūkstamą finansavimą), kurių reikia pagalbos priemonės tikslui pasiekti, palyginti su priešingos padėties scenarijumi, jei pagalba nebūtų skirta. Grynosios papildomos išlaidos – tai remiamo projekto ir alternatyviojo projekto, kurį pagalbos gavėjas patikimai vykdytų be pagalbos, t. y. priešingos padėties scenarijaus, ekonominių pajamų naudos ir išlaidų (įskaitant investiciją ir veiklą) skirtumas.
48. Išsamaus grynųjų papildomų išlaidų įvertinimo nereikės, jei pagalbos sumos bus nustatomos konkurso būdu, nes taip galima patikimai įvertinti mažiausią potencialiems pagalbos gavėjams reikalingą pagalbą. Todėl Komisija mano, kad pagalbos proporcingumas užtikrinamas, jei laikomasi šių kriterijų:

- (a) konkursas yra konkurencingas, t. y: jis yra atviras, aiškus, skaidrus ir nediskriminacinis, pagrįstas objektyviais kriterijais, nustatytais *ex ante*, atsižvelgiant į priemonės tikslą ir sumažinant strateginio kainų siūlymo riziką;
 - (b) kriterijai paskelbiami likus pakankamai laiko iki paraiškų pateikimo termino pabaigos, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai konkurencijai⁴⁷;
 - (c) su konkursu susijęs biudžetas arba apimtis yra privalomas apribojimas, nes tikėtina, kad ne visi paraiškų teikėjai gaus pagalbą;
 - (d) numatomas konkurso dalyvių skaičius yra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija; kai įgyvendinant schemą gaunama nepakankamai pasiūlymų, procedūros koreguojamos taip, kad veiksminga konkurencija būtų atkurta vėlesnėse pasiūlymų teikimo procedūrose arba kuo greičiau;
 - (e) vengiama *ex post* koreguoti pasiūlymų teikimo rezultatus (pavyzdžiui, vėliau derantis dėl pasiūlymų rezultatų arba normavimo), nes tai gali pakenkti procedūros rezultatų veiksmingumui.
49. Konkurso atrankos kriterijai paprastai turėtų būti grindžiami pareiškėjo prašoma pagalbos suma, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusia su indėliu siekiant priemonės tikslo (pavyzdžiui, vertinant aplinkos apsaugos arba energijos vienetais). Keliais išimtiniais atvejais gali būti tikslinga įtraukti kitus, su kaina nesusijusius atrankos kriterijus (pavyzdžiui, papildomas aplinkosaugos, technologinius ar socialinius kriterijus). Tokiais atvejais tokie kiti kriterijai turi sudaryti ne daugiau kaip 25 proc. visų atrankos kriterijų svorio. Valstybė narė turi pagrįsti siūlomą metodą ir užtikrinti, kad jis atitiktų siekiamą tikslą.
50. Jei pagalba teikiama ne konkurencingo konkurso būdu, grynosios papildomos išlaidos turi būti nustatomos lyginant faktinio ir priešingos padėties scenarijaus pelningumą. Kad tokiais atvejais būtų galima nustatyti trūkstamą finansavimą, valstybė narė turi pateikti visų pagrindinių išlaidų ir pajamų kiekybinį įvertinimą pagal faktinį scenarijų ir patikimą priešingos padėties scenarijų, apskaičiuotą vidutinę svertinę kapitalo kainą (VSKK), pagal kurią pagalbos gavėjai diskontuos būsimus pinigų srautus, taip pat grynąją dabartinę vertę (GDV) pagal faktinį ir priešingos padėties scenarijų per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį. Valstybė narė turi pagrįsti kiekvienam kiekybinio įvertinimo aspektui taikytas prielaidas ir paaiškinti bei pagrįsti visas taikytas metodikas. Tipines grynąsias papildomas išlaidas galima apskaičiuoti kaip faktinio scenarijaus ir priešingos padėties scenarijaus GDV skirtumą per referencinio projekto įgyvendinimo laikotarpį. Individualios pagalbos atveju šie skaičiavimai turi būti pateikti išsamaus projekto verslo plano lygmeniu, o pagalbos schemų atveju – remiantis vienu ar keliais referenciniais projektais.
51. Kartais galimas toks priešingos padėties scenarijus, kai pagalbos gavėjas nevykdo veiklos ar investicijų arba tęsia veiklą be pakeitimų. Jei įrodymai patvirtina, kad tai labiausiai tikėtinas priešingos padėties scenarijus, grynosios papildomos išlaidos gali

⁴⁷ Paprastai pakanka šešių savačių. Ypač sudėtingų ar naujoviškų procedūrų atveju šis terminas gali būti ilgesnis. Pagrįstais atvejais, pavyzdžiui, paprastų ar reguliarių (pasikartojančių) procesų atveju, gali būti tinkama trumpesnė trukmė.

būti prilyginamos neigiamai projekto GDV pagal faktinį scenarijų be pagalbos per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį (taigi netiesiogiai daroma prielaida, kad priešingos padėties scenarijaus GDV yra lygi nuliui). Taip gali būti infrastruktūros projektų atveju.

52. Tam tikromis aplinkybėmis gali būti sunku visiškai nustatyti pagalbos gavėjo gaunamą naudą ir išlaidas, taigi ir kiekybiškai įvertinti faktinio ir priešingos padėties scenarijaus GDV. Tokiems atvejams gali būti taikomi alternatyvūs 4 skyriuje išsamiai aprašyti metodai, skirti konkrečioms pagalbos rūšims, pavyzdžiui, leidžiant teikti pagalbą tik tam tikrai tinkamų finansuoti išlaidų sumai, t. y. nustatant pagalbos intensyvumą.
53. Kai konkursas nerengiamas, o būsimos išlaidos ir pajamos labai neaiškios ir yra daug asimetrinės informacijos, valstybė narė gali būti priversta taikyti kompensavimo modelius, kurie yra ne visiškai *ex ante*. Vietoje to šie modeliai yra *ex ante* ir *ex post* derinys arba juose nustatomi *ex post* lėšų susigrąžinimo ar išlaidų stebėsenos mechanizmai, kartu išlaikant paskatas pagalbos gavėjams kuo labiau sumažinti savo sąnaudas ir ilgainiui efektyviai plėtoti verslą.

3.2.1.3.1 Sumavimas

54. Pagalba gali būti suteikta vienu metu pagal kelias pagalbos schemas arba sumuojama su *ad hoc* arba *de minimis* pagalba tų pačių finansuoti tinkamų išlaidų atžvilgiu, jeigu dėl bendros veiklai arba projektui skirtos pagalbos nesusidaro kompensacijos permoka arba neviršijama didžiausia pagalbos suma, kuri leidžiama pagal šias gaires. Jei valstybė narė leidžia pagalbą pagal vieną priemonę sumuoti su pagalba pagal kitas priemones, ji turi nurodyti, pagal kokį metodą kiekvienos priemonės atveju užtikrinta atitiktis šiame punkte nustatytoms sąlygoms.
55. Centralizuotai valdomas Sąjungos finansavimas, kuris nėra tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamas valstybės narės, nėra valstybės pagalba. Kai toks Sąjungos finansavimas derinamas su valstybės pagalba, turi būti užtikrinta, kad dėl bendros viešojo finansavimo sumos, skiriamos toms pačioms tinkamoms finansuoti išlaidoms padengti, nesusidarytų kompensacijos permoka.

3.2.1.4 Skaidrumas

56. Siekdama sumažinti neigiamą poveikį ir užtikrinti, kad konkurentai galėtų susipažinti su atitinkama informacija apie remiamą veiklą, atitinkama valstybė narė turi užtikrinti, kad Komisijos skaidraus skyrimo modulyje⁴⁸ arba išsamioje valstybės pagalbos svetainėje nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu būtų skelbiama ši informacija:
 - (a) visas patvirtintos pagalbos schemas arba sprendimo dėl individualios pagalbos skyrimo ir jos įgyvendinimo nuostatų tekstas arba nuoroda į jį;
 - (b) informacija apie kiekvieną individualią pagalbą, skirtą *ad hoc* arba pagal pagalbos schemą, patvirtintą remiantis šiomis gairėmis ir viršijančią 100 000 EUR.

⁴⁸ Vieša paieška valstybės pagalbos skaidrumo duomenų bazėje adresu <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=lt>.

57. Valstybės narės turi savo išsamias valstybės pagalbos svetaines, kuriose skelbiama pagal šį skirsnį reikalaujama informacija, sutvarkyti taip, kad ta informacija būtų lengvai prieinama. Informacija turi būti skelbiama bendruoju lentelinės skaičiuoklės formatu, kuriuo naudojantis galima efektyviai atlikti duomenų paiešką, juos gauti, atsisiųsti ir nesunkiai skelbti internete, pavyzdžiui, CSV arba XML formatu. Prieiga prie svetainės turi būti suteikiama plačiajai visuomenei be apribojimų. Norint naudotis svetaine neturi būti reikalaujama registruotis.
58. Mokesčių lengvatų ar parafiskalinių mokesčių schemų atveju bus laikoma, kad 56 punkto (b) papunktyje nustatytos sąlygos yra įvykdytos, jeigu valstybės narės paskelbs reikiamą informaciją apie individualios pagalbos sumas tokiais intervalais (mln. EUR):
- 0,1–0,5
 - 0,5–1;
 - 1–2;
 - 2–5;
 - 5–10;
 - 10–30;
 - 30–60;
 - 60–100;
 - 100–250;
 - 250 ir daugiau.
59. 56 punkto (b) papunktyje nurodyta informacija turi būti paskelbta per šešis mėnesius nuo pagalbos suteikimo dienos, o pagalbos mokesčių lengvatų forma atveju – per vienus metus nuo nustatyto mokesčių deklaracijos pateikimo termino⁴⁹. Valstybės narės privalės užtikrinti, kad neteisėtos, bet suderinamos pagalbos atveju ši informacija būtų paskelbta *ex post* per šešis mėnesius nuo Komisijos sprendimo, kuriuo pagalba buvo pripažinta suderinama, datos. Kad būtų galima užtikrinti valstybės pagalbos taisyklių vykdymą, informacija turi būti prieinama bent dešimt metų nuo pagalbos suteikimo dienos.
60. Nuorodas į valstybės pagalbos svetaines, nurodytas 57 punkte, Komisija paskelbs savo svetainėje.

3.2.2 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas*

61. Pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą Komisija gali pripažinti, kad pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, yra suderinama, bet tik „jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“.

⁴⁹ Jei nėra oficialaus reikalavimo teikti metinę deklaraciją, duomenų fiksavimo tikslais pagalbos suteikimo diena bus laikoma tų metų, už kuriuos buvo suteikta pagalba, gruodžio 31 d.

62. Norint taikyti šią negatyviają sąlygą, pirmiausia reikia įvertinti atitinkamos pagalbos iškraipomąjį poveikį prekybos sąlygoms. Dėl savo pobūdžio bet kokia pagalbos priemonė iškraipys konkurenciją ir darys poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, nes ja stiprinama pagalbos gavėjų konkurencinė padėtis, net jei pagalbos priemonė yra būtina, tinkama, proporcinga ir skaidri.
63. Aplinkos apsaugos tikslais skiriama pagalba savaime labiau remiami aplinką tausojantys, o ne taršesni gaminiai ir technologijos, ir toks pagalbos poveikis iš principo nebus laikomas nederamu konkurencijos iškraipymu, nes ja šalinamos rinkos nepakankamumo problemos, dėl kurių pagalba yra būtina. Be to, parama klimatui nekenkiantiems produktams ir technologijoms padeda siekti 2030 ir 2050 m. Europos klimato teisės akte nustatytų tikslų. Todėl, vertindama aplinkos apsaugos pagalbos priemones, Komisija apsvairstys iškraipomąjį poveikį konkurentams, kurie ir be pagalbos vykdo veiklą tausodami aplinką.
64. Komisija mano, kad schemas, kuriomis gali naudotis platesnis potencialių pagalbos gavėjų ratas, turi mažesnę konkurenciją iškraipantį poveikį nei parama, skirta tik ribotam konkrečių pagalbos gavėjų skaičiui, ypač kai pagalbos priemonės taikymo sritis apima visus konkurentus, norinčius teikti tą pačią paslaugą, produktą ar naudą.
65. Valstybės pagalba aplinkos apsaugos ir energetikos tikslams gali turėti nenumatytų padarinių – sumažinti rinkos atlygį efektyviausiems, novatoriškiausiems gamintojams, o mažiausiai veiksmingus gamintojus gali paskatinti tobulėti, persitvarkyti arba pasitraukti iš rinkos. Dėl jos taip pat gali atsirasti neefektyvumo kliūčių, trukdančių pateikti į rinką efektyvesniems ar novatoriškesniems potencialiems konkurentams. Ilgainiui tokie iškraipymai gali slopinti inovacijas, efektyvumą ir mažiau taršių technologijų diegimą. Šis iškraipomasis poveikis gali būti ypač svarbus, kai pagalba teikiama projektams, kurie teikia ribotą laikiną naudą, tačiau ilgesniuoju laikotarpiu užkerta kelią mažiau taršioms technologijoms, įskaitant tas, kurios būtinos siekiant vidutinės trukmės ir ilgalaikių klimato politikos tikslų, įtvirtintų Europos klimato teisės akte. Pavyzdžiui, taip gali būti, kai dėl iškastinių kurą naudojančių veiklų teikiamos paramos iš karto sumažėja išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, tačiau ilgainiui išmetamųjų teršalų kiekis mažėja lėčiau. Kai visos kitos sąlygos yra vienodos tikimybė, kad remiamos investicijos laikiną naudą nusvers galimas mažiau taršių technologijų atgrasymas, yra tuo didesnė, kuo investicijos data yra arčiau atitinkamos tikslinės datos. Todėl Komisija, atlikdama vertinimą, atsižvelgs į šį galimą trumpalaikį ir ilgalaikį neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai.
66. Pagalba taip pat gali iškraipyti konkurenciją sustiprindama didelę pagalbos gavėjo įtaką rinkoje arba padėdama ją išlaikyti. Net jei pagalba tiesiogiai nesustiprinama didelė įtaka rinkoje, tai gali būti daroma netiesiogiai – skatinant esamus konkurentus atsisakyti plėtos ar pasitraukti iš rinkos arba atgrasant naujus konkurentus nuo žengimo į rinką. Į tai reikia atsižvelgti, ypač tais atvejais, kai paramos priemonė skirta ribotam konkrečių pagalbos gavėjų skaičiui arba kai rinkoje įsitvirtinusios įmonės įgijo įtaką rinkoje prieš liberalizuojant rinką, kaip, pavyzdžiui, kartais atsitinka energetikos rinkose. Tai taip pat svarbu rengiant konkursus besiformuojančiose rinkose, kai yra rizika, kad laimėtoju dažniausiai bus skelbiamas stiprią padėtį rinkoje užimantis dalyvis ir tai užkirs kelią reikšmingų naujų rinkos dalyvių atėjimui į rinką.

67. Pagalba gali ne tik sukelti iškreipimus produktų rinkose, bet ir padaryti poveikį prekybai ir vietos pasirinkimui. Kai įmonės konkuruoja tarpvalstybiniu mastu arba kai jos svarsto kitas investavimo vietas, tokių iškreipimų gali kilti ne vienoje valstybėje narėje. Dėl pagalbos, kuria siekiama išlaikyti ekonominę veiklą viename regione arba ją pritraukti iš kitų vidaus rinkos regionų, veikla ar investicijos gali būti perkeltamos iš vieno regiono į kitą, nepadarant jokio grynojo aplinkosauginio poveikio. Komisija tikrins, ar pagalba nedaro akivaizdaus neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai. Pavyzdžiui, pagalba aplinkos apsaugos ir energetikos tikslams pasiekti, dėl kurios tik pakeičiama ekonominės veiklos vieta, tačiau nepagerinamas esamas aplinkos apsaugos lygis valstybėse narėse, nebus laikoma suderinama su vidaus rinka.

3.3 Teigiamo pagalbos poveikio palyginimas su neigiamu poveikiu konkurencijai ir prekybai

68. Galiausiai Komisija palygins nustatytą neigiamą pagalbos priemonės poveikį konkurencijai ir prekybos sąlygoms su teigiamu planuojamos pagalbos poveikiu remiamai ekonominei veiklai, įskaitant jos indėlį į aplinkos apsaugą ir energetikos politikos tikslus, visų pirma siekiant pereiti prie aplinkos atžvilgiu tvarios veiklos ir pasiekti teisiškai privalomus tikslus pagal Europos klimato teisės aktą.
69. Atlikdama šį palyginimą, Komisija ypatingą dėmesį skirs Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852⁵⁰ 3 straipsniui, įskaitant principą „nedaryti reikšmingos žalos“, arba kitoms panašioms metodikoms. Be to, vertindama neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, Komisija prireikus gali atsižvelgti į neigiamą remiamos veiklos išorinį poveikį, jei toks išorinis poveikis neigiamai veikia konkurenciją ir prekybą tarp valstybių narių taip, kad prieštarauja bendram interesui, nes dėl jo atsiranda arba didėja rinkos neefektyvumas, įskaitant visų pirma tokį išorinį poveikį, kuris gali trukdyti siekti ES teisėje nustatytų klimato politikos tikslų⁵¹.
70. Komisija laikys pagalbos priemonę suderinama su vidaus rinka tik tada, kai teigiamas poveikis bus didesnis už neigiamą. Tais atvejais, kai siūloma pagalbos priemonė tinkamai ir proporcingai nesprendžiamas aiškiai nustatytas rinkos nepakankamumas, pavyzdžiui, dėl laikino naudos pobūdžio ir ilgalaikių iškreipimų, kaip nurodyta 65 punkte, neigiamas iškreipiamasis poveikis konkurencijai veikiausiai nusvers teigiamą priemonės poveikį. Todėl Komisija veikiausiai padarys išvadą, kad siūloma pagalbos priemonė yra nesuderinama.
71. Mažai tikėtina, kad priemonės, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su parama iškastiniam kurui, ypač taršiausiam, darytų teigiamą poveikį aplinkai, ir jos dažnai daro didelį neigiamą poveikį, nes gali padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai rinkoje. Tas pats pasakytina ir apie priemones, susijusias su naujomis investicijomis į gamtines dujas, nebent būtų įrodyta, kad jos nedaro susaistymo poveikio. Iš esmės mažai tikėtina,

⁵⁰ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

⁵¹ Taip gali būti ir tuo atveju, kai pagalba iškreipia ekonominių priemonių, sukurtų tokiame neigiamame išoriniame poveikiui internalizuoti, veikimą (pavyzdžiui, paveikdama kainų signalus, kuriuos siunčia Sąjungos ATLPS ar panaši priemonė).

kad tokių priemonių nauda nusvertų neigiamą poveikį, kaip išsamiau paaiškinta 4 skyriuje.

72. Kiti veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti sprendžiant, kas tam tikrais atvejais nusveria tam tikrų kategorijų pagalbos schemų atveju, yra šie:
- (a) reikalavimas atlikti *ex post* vertinimą, kaip apibūdinta 5 skyriuje; tokiais atvejais Komisija gali apriboti schemų taikymo trukmę (paprastai iki ketverių metų ar trumpesnio laikotarpio), palikdama galimybę pakartotinai pranešti apie jų taikymo pratęsimą vėliau;
 - (b) jei nerengiamas konkursas, reikalavimas atskirai pranešti apie tam tikro dydžio arba tam tikrais bruožais pasižyminčius paramos projektus;
 - (c) reikalavimas, kad pagalbos priemonės būtų taikomos ribotą laiką.

4. PAGALBOS KATEGORIJS

4.1 Pagalba išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiąjai energijai

4.1.1 Pagrindimas

73. Sąjungos teisės aktuose nustatyti privalomi ir plataus užmojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo iki 2030 ir 2050 m. tikslai. [nuoroda į ES klimato teisės aktą, kai jis bus priimtas]. Šiems Sąjungos tikslams ir susijusiems nacionaliniams tikslams pasiekti gali prireikti valstybės pagalbos.

4.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

74. Šiame skirsnyje nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos pagalbos priemonėms, kuriomis visų pirma siekiama sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, įskaitant pagalbą atsinaujinančiosios ir mažo anglies dioksido kiekio energijos gamybai, pagalbą energijos vartojimo efektyvumui, įskaitant didelio naudingumo kogeneraciją, pagalbą anglies dioksido surinkimui, saugojimui ir naudojimui, taip pat pagalbą, skirtą dėl pramoninių procesų susidarantiems išmetamųjų teršalų kiekiui mažinti arba jo išvengti. Jis taip pat taikomas paramai šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms absorbuoti iš aplinkos. Šis skirsnis netaikomas priemonėms, kurių pagrindinis tikslas nėra išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas ar jų absorbavimas. Jei priemone padedama ne tik mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bet ir užkirsti kelią taršai, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, arba ją mažinti, priemonės suderinamumas bus vertinamas remiantis šiuo skirsniu arba 4.5 skirsniu, priklausomai nuo to, kuris iš šių dviejų tikslų dominuoja.
75. Šiame skirsnyje taip pat aptariami specialios infrastruktūros projektai (įskaitant vandenilio ir kitų mažo anglies dioksido kiekio dujų, taip pat CCS / CCU), kurie nepatenka į energetikos infrastruktūros apibrėžtį.
76. Parama biodegalams, skystiesiems bioproduktams, biodujoms ir biomasės kurui gali būti patvirtinta tik tuo atveju, jei remiami degalai atitinka Direktyvoje (ES) 2018/2001 ir

jos įgyvendinimo arba deleguotuosiuose aktuose nustatytus tvarumo ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo kriterijus.

77. Kai vietoje maistinių ir pašarinių augalų gamybos imama auginti biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro gamybai skirtus augalus, netiesiogiai keičiama žemės naudojimo paskirtis. Dėl tokios papildomos paklausos padidėja žemės poreikis ir žemės ūkio paskirties žemės plotai gali būti plečiami užimant žemės, kurioje yra didelių anglies sandėpų, plotus, pavyzdžiui, miškus, šlapynes ir durpynus, taip išmetant papildomą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Todėl Direktyva (ES) 2018/2001 ribojamas biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro gamybos iš maistinių ir pašarinių augalų skatinimas. Komisija mano, kad kai kurios pagalbos priemonės gali padidinti netiesioginį neigiamą išorės poveikį. Todėl Komisija iš esmės laikysis nuomonės, kad parama biodegalams, skystiesiems bioproduktams, biodujoms ir biomasės kurui, viršijanti jiems nustatytas viršutines tinkamumo finansuoti ribas apskaičiuojant atitinkamos valstybės narės bendrąjį galutinį atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimą pagal tos direktyvos 26 straipsnį, nesukuriamas teigiamas poveikis, kuris nusvertų neigiamą priemonės poveikį. Be to, Komisija tikrins, ar valstybės narės, kurdamos paramos mechanizmus, atsižvelgė į poreikį išvengti žaliavų rinkų iškraipymo dėl paramos biomasei, ypač miško biomasei.

4.1.3 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.1.3.1 Pagalbos būtinumas

78. 33, 34, 35 ir 36 punktai netaikomi išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo priemonėms. Valstybė narė turi nustatyti, kokios politikos priemonės jau taikomos siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Tačiau, nors Sąjungos ATLPS ir susijusia politika bei priemonėmis internalizuojamos kai kurios su išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu susijusios išlaidos, kol kas jomis gali būti internalizuojamos ne visos tokios išlaidos.
79. Kaip reikalaujama 37 punkte, valstybės narės turėtų įrodyti, kad atsižvelgiant į atitinkamas išlaidas ir pajamas, įskaitant išlaidas ir pajamas, susijusias su ATLPS ir 78 punkte nurodyta susijusia politika ir priemonėmis, siūlomai veiklai pagalba yra būtina. Jei valstybė narė įrodo, kad pagalba yra būtina, Komisija daro prielaidą, kad išlieka rinkos nepakankamumas, kurį galima pašalinti suteikiant pagalbą priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, nebent ji turi tai paneigiančių įrodymų.
80. Ilgesnių nei vieno metų trukmės schemų atveju valstybės narės, kasmet atnaujinamos atitinkamų išlaidų ir pajamų analizę, turėtų užtikrinti, kad pagalbos būtinybė išliks visą schemos laikotarpį, o schemų, pagal kurias pagalba teikiama rečiau, atveju – prieš suteikdamos pagalbą, kad įsitikintų, jog pagalba išliks būtina kiekvienai reikalavimus atitinkančių pagalbos gavėjų kategorijai. Jei tam tikrai pagalbos gavėjų kategorijai pagalba nebėra būtina, ši kategorija turėtų būti panaikinta prieš teikiant tolesnę pagalbą⁵².

⁵² Tai neturėtų įtakos teisei į jau suteiktą pagalbą (pvz., pagal dešimties metų sutartį).

4.1.3.2 Tinkamumas

81. 3.2.1.2 skirsnis netaikomas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo priemonėms. Komisija daro prielaidą, kad valstybės pagalba iš esmės gali būti tinkama priemonė siekiant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų, atsižvelgdama į tai, kad kitų politikos priemonių paprastai nepakanka šiems tikslams pasiekti, ir su sąlyga, kad laikomasi visų kitų suderinamumo sąlygų. Atsižvelgiant į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo problemos mastą ir skubumą, gali būti naudojamos įvairios priemonės, įskaitant tiesiogines dotacijas.

4.1.3.3 Tinkamumas finansuoti

82. Galima tikėtis, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonės, skirtos konkrečiai veiklai, kuri konkuruoja su kita nesubsidijuojama veikla, labiau iškraipys konkurenciją nei visoms konkuruojančioms veiklos rūšims atviros priemonės. Todėl valstybės narės turėtų pateikti argumentus dėl priemonių, kurios neapima visų konkuruojančių technologijų ir projektų, pavyzdžiui, visų elektros energijos rinkoje vykdomų projektų arba visų pakeičiamus produktus gaminančių įmonių, galinčių efektyviai techniškai prisidėti prie išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo⁵³. Šie argumentai turėtų būti pagrįsti objektyviomis priežastimis, susijusiomis, pavyzdžiui, su efektyvumu, išlaidomis ar kitomis svarbiomis aplinkybėmis. Šie argumentai gali būti grindžiami įrodymais, surinktais per viešas konsultacijas pagal 4.1.3.4 skirsnį, jei taikoma.
83. Komisija įvertins argumentus, nurodytus kaip pagrindimą, ir, pavyzdžiui, laikysis nuomonės, kad didesnis tinkamumo finansuoti apribojimas nepagrįstai neiškraipo konkurencijos, jei:
- (a) priemonė skirta su konkrečiu sektoriumi ar technologija susietam Sąjungos teisėje nustatytam tikslui, pavyzdžiui, tai yra atsinaujinančiosios energijos ar energijos vartojimo efektyvumo schema⁵⁴;
 - (b) priemone siekiama remti būtent parodomuosius projektus;
 - (c) priemone siekiama spręsti ne tik priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, bet ir oro kokybės ar kitos taršos problemas;
 - (d) valstybė narė pateikia įrodymų, kad reikalavimus atitinkantys sektoriai arba novatoriškos technologijos gali svariai prisidėti prie aplinkos apsaugos ir esminio priklausomybės nuo iškastinio kuro sumažinimo ilgalaikėje perspektyvoje, visų pirma ekonominio efektyvumo požiūriu;

⁵³ Komisija paprastai nereikalauja, kad priemonės būtų taikomos tarpvalstybiniu mastu, nors tai gali padėti nuraminti susirūpinimą dėl konkurencijos.

⁵⁴ Tokiu atveju tinkamumas finansuoti turėtų būti ribojamas tik pagal atitinkamas apibrėžtis, jei jos nustatytos sektoriaus teisės aktuose. Pavyzdžiui, atsinaujinantiesiems energijos ištekliais skirtos schemos turėtų būti atviros visoms technologijoms, atitinkančioms 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 8) pateiktą atsinaujinančiųjų išteklių energijos apibrėžtį.

- (e) priemonė reikalinga diversifikacijai, kuri būtina siekiant išvengti su tinklo stabilumu susijusių problemų paaštrėjimo⁵⁵;
 - (f) galima tikėtis, kad taikant atrankesnę požiūrį sumažės aplinkos apsaugos užtikrinimo išlaidų (pavyzdžiui, dėl sumažėjusių integravimo į tinklą sąnaudų) ir (arba) bus mažiau iškraipoma konkurencija.
84. Valstybės narės turėtų nuolat peržiūrėti tinkamumo finansuoti taisykles ir visas su jomis susijusias taisykles, siekdamos užtikrinti, kad priežastys, kuriomis pateisinamas ribotesnis tinkamumas finansuoti, išliktų visą kiekvienos schemos įgyvendinimo laikotarpį, t. y. užtikrinti, kad bet kokie tinkamumo finansuoti apribojimai galėtų būti pateisinami net ir tada, kai sukuriamos naujos technologijos ar metodai arba gaunama daugiau duomenų⁵⁶.

4.1.3.4 Viešos konsultacijos

85. Prieš pranešdamos apie pagalbą, išskyrus tinkamai pagrįstas išimties aplinkybes, valstybės narės turi surengti viešas konsultacijas dėl priemonių, apie kurias turi būti pranešta pagal šį skirsnį. Pareiga konsultuotis netaikoma jau patvirtintų priemonių pakeitimams, kuriais nekeičiama jų taikymo sritis ar tinkamumas finansuoti, ir 86 punkte nurodytais atvejais. Siekiant nustatyti, ar priemonė yra pagrįsta, atsižvelgiant į šiose gairėse nurodytus kriterijus, būtina surengti šias viešas konsultacijas:
- (a) viešos konsultacijos dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra ≥ 150 mln. EUR per metus, turi būti ne trumpesnės kaip 8 savaitių trukmės ir apimti šiuos klausimus:
 - (i) tinkamumą finansuoti;
 - (ii) subsidijos už kiekvieną neišmestą teršalų toną CO₂ ekvivalentu apskaičiavimo metodą ir įvertį (referencinio projekto);
 - (iii) siūlomą konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;
 - (iv) pagrindinius pagalbos skyrimo procedūros parametrus⁵⁷, įskaitant galimybę konkuruoti skirtingų rūšių pagalbos gavėjams⁵⁸;

⁵⁵ Tokiu atveju valstybė narė turėtų įrodyti, kad pirmiausia buvo imtasi tinkamų rinkos ir papildomų paslaugų formavimo priemonių, kad investuotojai patirtų su ribojimu susijusią riziką ir jiems būtų atlyginta už vietos ir technologijų pasirinkimą, kuriuo palaikomas tinklo stabilumas. Jei valstybė narė nustato nuolatinę vietinę tiekimo saugumo problemą, kurios vidutiniu laikotarpiu neįmanoma išspręsti pagerinus rinkos struktūrą arba pakankamai sustiprinus tinklą, šiai problemai spręsti skirta priemonė turėtų būti rengiama ir vertinama pagal 4.8 skirsnį.

⁵⁶ Šis punktas nedaro poveikio 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančio Tarybos reglamentą (ES) 2015/1589, kuriuo nustatomos išsamios Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisyklės (OL L 140, 2004 4 30, p. 1), 4 straipsnio taikymui.

⁵⁷ Pavyzdžiui, laiką nuo konkurso iki pristatymo laikotarpio, paraiškų ir pasiūlymų teikimo taisykles, kainodaros taisykles.

⁵⁸ Pavyzdžiui, jei sudaromos skirtingos trukmės sutartys, taikoma skirtinga reikalavimus atitinkančių pajėgumų ir (arba) produkcijos kiekio apskaičiavimo metodika, skirtinga subsidijų apskaičiavimo ar mokėjimo metodika.

- (v) pagrindines prielaidas, kuriomis grindžiamas kiekybinis įvertinimas, naudojamas pagalbos skatinamajam poveikiui, būtinumui ir proporcingumui įrodyti;
 - (vi) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą arba pramonės gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais (žr. 110 punktą).
- (b) viešos konsultacijos dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra < 150 mln. EUR per metus, turi būti ne trumpesnės kaip 4 savaitių trukmės ir apimti šiuos klausimus:
- (i) tinkamumą finansuoti;
 - (ii) siūlomą konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;
 - (iii) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą arba pramonės gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais (žr. 110 punktą).
86. Viešos konsultacijos nebūtinos dėl 85 punkto b papunktyje nurodytų priemonių, kai taikomos konkursų procedūros, o priemone neremiamos investicijos į energijos gamybą arba pramonės gamybą naudojant iškastinį kurą.
87. Konsultacijų klausimynai turi būti skelbiami viešojoje svetainėje. Valstybės narės turi paskelbti konsultacijų ataskaitą ir joje apibendrinti bei aptarti gautus atsiliepimus. Joje turėtų būti paaiškinta, kaip galimas neigiamas poveikis konkurencijai buvo sumažintas nustatius atitinkamą siūlomos priemonės taikymo sritį arba tinkamumo finansuoti sąlygas. Teikdamos pranešimą apie pagalbos priemones pagal šį skirsnį valstybės narės turi pateikti nuorodą į konsultacijų ataskaitą.
88. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali svarstyti alternatyvius konsultavimosi metodus, jei į suinteresuotųjų šalių nuomonę bus atsižvelgta (toliau) įgyvendinant pagalbą. Tokiais atvejais konsultacijas gali tekti derinti su taisomaisiais veiksmais, kad būtų sumažintas galimas iškraipomasis priemonės poveikis.

4.1.3.5 Pagalbos proporcingumas

89. Pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti paprastai turėtų būti teikiama rengiant konkursą, kaip aprašyta 48 ir 49 punktuose.
90. Konkurse iš esmės turėtų galėti dalyvauti visi reikalavimus atitinkantys pagalbos gavėjai, kad būtų galima ekonomiškai efektyviai paskirstyti pagalbą ir sumažinti konkurencijos iškraipymą. Tačiau konkurse gali būti leidžiama dalyvauti tik vienos ar kelių konkrečių kategorijų gavėjams, jei pateikiami įrodymai, įskaitant visus per viešas konsultacijas surinktus svarbius įrodymus, kad, pavyzdžiui:
- (a) rengiant bendrą procedūrą, kurioje galėtų dalyvauti visi reikalavimus atitinkantys pagalbos gavėjai, būtų gautas neoptimalus rezultatas arba nebūtų pasiekti

priemonės tikslai; šis pagrindimas gali būti susijęs su 83 punkte nurodytais kriterijais;

- (b) gerokai skiriasi paramos, kurios reikėtų skirtingų kategorijų pagalbos gavėjams, dydis⁵⁹; tokiu atveju galima rengti atskirus konkursus, kad pagalbos gavėjai, kurių išlaidos panašios, konkuruotų tarpusavyje.
91. Kai kelių kategorijų pagalbos gavėjai, kuriems gali reikėti labai skirtingo dydžio paramos, dalyvauja viename konkurse, valstybės narės turėtų atsižvelgti į galimą perteklinį pigesnių technologijų kompensavimą. Komisija į tai taip pat atsižvelgs atlikdama vertinimą. Tam tikrais atvejais gali reikėti nustatyti viršutines pasiūlymų ribas, kad būtų apribota didžiausia atskirų tam tikrų kategorijų konkurso dalyvių siūloma kaina. Bet kokios viršutinės pasiūlymų ribos turėtų būti pagrįstos atsižvelgiant į 50 ir 51 punktuose nurodytą referencinių projektų kiekybinį įvertinimą.
92. Reikalavimo paskirstyti pagalbą ir nustatyti pagalbos dydį konkurso būdu išimtyse gali būti pateisinamos, jei pateikiami įrodymai, įskaitant viešų konsultacijų metu surinktus įrodymus, kad taikoma viena iš toliau nurodytų sąlygų:
- (a) potencialios pasiūlos nepakanka konkurencijai užtikrinti; tokiu atveju valstybė narė turi įrodyti, kad konkurencijos neįmanoma padidinti mažinant biudžetą arba išplečiant schemas reikalavimus;
 - (b) pagalbos gavėjai yra mažųjų projektų vykdytojai, kurie apibrėžiami taip:
 - (i) elektros energijos gamybos arba saugojimo projektų atveju – projektų, kurių vertė neviršija Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnyje nurodytos ribos, vykdytojai;
 - (ii) elektros energijos vartojimo projektų atveju – projektų, pagal kuriuos didžiausia paklausa yra mažesnė nei 400 kW, vykdytojai;
 - (iii) šilumos gamybos ir dujų gamybos technologijų atveju – projektų, kurių įrengtoji galia mažesnė nei 400 kW, vykdytojai.
93. Skirdamos individualią pagalbą be konkurso, valstybės narės turi pagrįsti siūlomą pagalbos dydį remdamosi individualiu konkretaus remtino projekto verslo planu, įskaitant visus 50 ir 51 punktuose išvardytus elementus.
94. Valstybės narės taip pat gali naudoti konkurencinių sertifikatų arba tiekėjų įpareigojimo schemas, kad nustatytų pagalbos dydį ir paskirstytų pagalbą, jei:
- (a) pagal schemą nustatyta už potencialią pasiūlą mažesnė paklausa;
 - (b) išpirkimo arba baudos kaina, taikoma vartotojui arba tiekėjui, kuris neįsigijo reikalaujamo sertifikatų skaičiaus (t. y. kaina, kuri yra didžiausia suma, mokėtina už paramą), yra pakankamai didelė, kad skatintų laikytis įpareigojimo. Tačiau baudos kaina turėtų būti pagrįsta 50 ir 51 punktuose nurodytu kiekybiniu

⁵⁹ Paprastai taip būtų tuo atveju, kai išlaidos skiriasi daugiau nei 15 proc.

įvertinimu siekiant, kad ji nebūtų pernelyg didelė ir būtų išvengta perteklinio kompensavimo.

95. Valstybės narės taip pat gali nustatyti tokias paramos schemas, kuriomis priklausomybę nuo iškastinio kuro siekiama mažinti sumažinant mokesčius arba parafiskalinius mokesčius. Tokioms schemoms įgyvendinti konkurso rengti neprivaloma. Tačiau tokia pagalba iš esmės turi būti teikiama vienodai visoms reikalavimus atitinkančioms įmonėms, veikiančioms tame pačiame ekonominės veiklos sektoriuje ir esančioms tokioje pačioje arba panašioje faktinėje padėtyje pagalbos priemonės tikslų ar uždavinių atžvilgiu. Pranešančioji valstybė narė turi įdiegti metinį stebėsenos mechanizmą, kuris leistų patikrinti, ar priemonė vis dar būtina.
 96. Kai pagalba teikiama kaip veiklos pagalba arba mokesčių sumažinimas skatinant naudoti biodegalus, skystuosius bioproduktus arba biodujas ir yra nustatyta kvota arba tiekimo įpareigojimas, kuriuo faktiškai nustatoma atskira biodegalų rinkos kaina, pagalbos suma turi neviršyti jų gamybos sąnaudų ir tos rinkos kainos skirtumo. Į gamybos sąnaudas gali būti įskaičiuotas pagrįstas pelnas.
- 4.1.4 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas*
97. 3.2.2 ir 3.3 skirsniai netaikomi išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo priemonėms.
 98. Kiekvieno pagalbos gavėjo arba referencinio projekto atveju turi būti apskaičiuota subsidija už neišmestų teršalų toną CO₂ ekvivalentu ir pateiktos šio skaičiavimo prielaidos bei metodika. Kiek įmanoma, turėtų būti siekiama nustatyti grynąjį išmetamųjų teršalų sumažėjimą dėl veiklos, atsižvelgiant į per visą būvio ciklą išmestą ar sumažintą išmetamųjų teršalų kiekį. Kad būtų galima palyginti skirtingų aplinkos apsaugos priemonių sąnaudas, visų valstybės narės skatinamų priemonių metodika paprastai turėtų būti panaši⁶⁰.
 99. Kad būtų pasiektas teigiamas poveikis aplinkai, susijęs su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, teikiant pagalbą išmetamųjų teršalų kiekis turi būti ne perkeltas iš vieno sektoriaus į kitą, bet apskritai sumažintas. Reikėtų įvertinti trumpalaikę ir ilgalaikę sąveiką su kitomis atitinkamomis politikos kryptimis ar priemonėmis, įskaitant Sąjungos ATLPS.
 100. Siekiant išvengti dvigubo subsidijavimo rizikos ir užtikrinti, kad būtų galima patikrinti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimą, pagalba, skiriama pramonės veiklos rūšių priklausomybei nuo iškastinio kuro sumažinti, turi būti mažinamas tiesiogiai su ta pramonės veikla susijęs išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Teikiant pagalbą pramoninės veiklos energijos vartojimo efektyvumui didinti, turi būti didinamas pagalbos gavėjų veiklos energijos vartojimo efektyvumas.

⁶⁰ Naudingas orientyras – ES inovacijų fondui taikomi išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo apskaičiavimo principai, kurie skelbiami adresu https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/call-annex_c_innovfund-lsc-2020-two-stage_en.pdf.

101. Kad biudžeto lėšos nebūtų skiriamos projektams, kurie nebus įgyvendinti (tai galėtų užkirsti kelią naujiems dalyviams patekti į rinką), valstybės narės turi įrodyti, kad bus imtasi pagrįstų priemonių užtikrinti, jog projektai, kuriems suteikta pagalba, bus iš tikrųjų įgyvendinti, pavyzdžiui, nustatyti aiškius projektų įgyvendinimo terminus, tikrinti projektų įgyvendinamumą prieš skirdamos pagalbą, reikalauti, kad dalyviai sumokėtų užstatą, arba stebėti projektų plėtrą ir statybą.
102. Pagal priemonę teikiamos pagalbos gavėjai turėtų patirti riziką, kurią jie gali padėti valdyti, pavyzdžiui, rizika, susijusia su atsinaujinančiųjų išteklių energijos ribojimu perteklinės gamybos laikotarpiais arba nepakankamu perdavimu.
103. Pagalba priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui gali būti teikiama įvairiomis formomis, įskaitant išankstines dotacijas ir sutartis dėl nuolatinių pagalbos išmokų, pavyzdžiui, sandorius dėl kainų skirtumo⁶¹. Pagalba, kuria padengiamos su eksploatavimu, o ne investicijomis susijusios išlaidos, turėtų būti naudojama tik tada, kai valstybė narė aiškiai įrodo, kad dėl to priimami aplinkai palankesni veiklos sprendimai.
104. Pagalba turi būti tokia, kad būtų išvengta bet kokio nepagrįsto efektyvaus rinkų veikimo iškreipimo, visų pirma, kad būtų išsaugotos efektyvios veiklos paskatos ir kainų signalai. Pavyzdžiui, pagalbos gavėjai ir toliau turėtų susidurti su kainų svyravimo ir rinkos rizika, nebent tai trukdytų pasiekti pagalbos tikslą. Visų pirma, pagalbos gavėjai neturėtų būti skatinami siūlyti savo produkciją už mažesnę kainą nei jų ribinės sąnaudos ir neturi gauti pagalbos gamybai tais laikotarpiais, kai tos produkcijos rinkos vertė yra neigiama⁶².
105. Komisija atliks individualų priemonių, kurios apima specialios infrastruktūros projektus, vertinimą. Atlikdama vertinimą Komisija, be kita ko, atsižvelgs į infrastruktūros dydį, palyginti su atitinkama rinka, poveikį papildomų rinkos investicijų tikimybei, į tai, kiek infrastruktūra iš pradžių skirta atskiram naudotojui ar naudotojų grupei, ir ar yra patikimas planas arba tvirtas įsipareigojimas dėl prijungimo prie platesnio tinklo, į bet kokių nukrypti leidžiančių nuostatų ar vidaus rinką reglamentuojančių teisės aktų išimčių taikymo trukmę, atitinkamos rinkos struktūrą ir pagalbos gavėjų padėtį toje rinkoje.
106. Pavyzdžiui, jei prie infrastruktūros iš pradžių prijungiamas tik ribotas naudotojų skaičius, iškreipiamąjį poveikį galima sumažinti, jei ji yra platesnio Sąjungos tinklo plėtos plano dalis, remiantis toliau nurodytais kriterijais:

⁶¹ Sandoriais dėl kainų skirtumo pagalbos gavėjui suteikiama teisė gauti išmoką, lygią fiksuotos „vykdymo“ kainos ir referencinės kainos, pavyzdžiui, rinkos kainos, už produkcijos vienetą skirtumui. Pastaraisiais metais šie sandoriai buvo sudaromi dėl elektros energijos gamybos priemonių, tačiau jie taip pat gali apimti su ATLPS susietą referencinę kainą, t. y. sandorius dėl anglies dioksido kainų skirtumo. Sandoriuose dėl kainų skirtumo taip pat gali būti numatyta, kad pagalbos gavėjai turi grąžinti lėšas mokesčių mokėtojams arba vartotojams už laikotarpius, kai referencinė kaina viršija vykdymo kainą.

⁶² Mažiams atsinaujinančiosios elektros energijos gamybos įrenginiams gali būti teikiama tiesioginė kainų parama, kuria padengiamos visos veiklos sąnaudos, ir nereikalaujama, kad jie parduotų savo elektros energiją rinkoje, laikantis Direktyvos (ES) 2018/2001 4 straipsnio 3 dalyje nustatytos išimties. Įrenginiai laikomi mažais, jei jų galia yra mažesnė už Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnyje nustatytą taikomą ribą.

- (a) infrastruktūros apskaita turėtų būti atskirta nuo bet kokios kitos veiklos, o prieigos ir naudojimo sąnaudos turėtų būti skaidrios;
 - (b) jei tai netrukdo pasiekti pagalbos tikslo, pagalba turėtų būti teikiama su sąlyga, kad infrastruktūra būtų leidžiama naudotis trečiosioms šalims sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis (įskaitant viešus kvietimus teikti prašymus dėl prisijungimo lygiavertėmis sąlygomis);
 - (c) pagalbos gavėjams gali tekti kompensuoti jų gautą naudą iki platesnės plėtros, pavyzdžiui, prisidedant prie tolesnės tinklo plėtros;
 - (d) specialių naudotojų gaunamą pranašumą gali tekti apriboti ir (arba) dalytis su kitais dalyviais.
107. Kad nebūtų pakenkta priemonės tikslui arba kitiems Sąjungos aplinkos apsaugos tikslams, negalima skatinti gaminti energiją, kuri išstumtų mažiau taršias energijos rūšis. Pavyzdžiui, jei remiama kogeneracija iš neatsinaujinančiųjų išteklių arba biomasė, neturi būti sukuriama paskatos gaminti elektros energiją ar šilumą tuo metu, kai tai reikštų, kad būtų ribojama netarši gamyba iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių.
108. Pagalba priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma platesnei mažiau taršių sprendimų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Todėl Komisija taip pat tikrins, ar pagalbos priemone neskatinamas arba nepaileginamas iškastinio kuro ir energijos naudojimas⁶³ ir taip stabdoma mažiau taršių alternatyvų plėtra ir gerokai mažinama bendra investicijų nauda aplinkai. Valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip jos ketina išvengti šio pavojaus, be kita ko, nustatydamos privalomus įpareigojimus naudoti daugiausia atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio degalus arba laipsniškai atsisakyti kuro iš iškastinių šaltinių.
109. Komisija mano, kad tam tikros pagalbos priemonės daro neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, kurį vargu ar galima kompensuoti. Visų pirma, tam tikros pagalbos priemonės gali padidinti rinkos nepakankamumą, lemti neefektyvumą ir pakenkti vartotojams bei socialinei gerovei. Pavyzdžiui, priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos ar pramonės gamybą naudojant labiausiai aplinką teršiantį iškastinį kurą (anglis, dyzeliną, lignitą, naftą, durpes ir degiuosius skalūnus), didina neigiamą išorinį poveikį aplinkai rinkoje. Atsižvelgiant į tai, kad šis kuras nesuderinamas su Europos Sąjungos klimato politikos tikslais, nebus laikoma, kad jis daro teigiamą poveikį aplinkai.
110. Analogiškai priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos ar pramonės gamybą naudojant gamtines dujas, gali sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgainiui, palyginti su alternatyviomis investicijomis, padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Kad investicijos į gamtines dujas būtų vertinamos kaip darančios teigiamą poveikį aplinkai,

⁶³ Įskaitant energijos nešėjus, dėl kurių teršalai neišmetami iš variklio, tačiau daug anglies dioksido išmetama jų gamybos metu.

valstybės narės turi paaiškinti, kaip jos užtikrins, kad investicijomis būtų prisidedama prie Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimo. Visų pirma, valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip bus išvengta susisaistymo su šia energijos gamyba deginant dujas arba gamybos įrangą, naudojama dujoms deginti. Pavyzdžiui, tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo išipareigojimai įdiegti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijas (CCS ir (arba) CCU), pakeisti gamtines dujas atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio dujomis arba uždaryti elektrinę atsižvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslus⁶⁴.

111. Jei nustatoma papildomo konkurencijos iškraipymo rizika arba priemonės yra ypač naujos ar sudėtingos, Komisija gali nustatyti 72 punkte nurodytas sąlygas.
112. Individualios pagalbos priemonių arba schemų, skirtų ypač ribotam pagalbos gavėjų skaičiui arba įsitvirtinusiame pagalbos gavėjui, atveju valstybės narės taip pat turėtų įrodyti, kad dėl siūlomos pagalbos priemonės nepadidės įtaka rinkoje.
113. Jeigu tenkinamos visos kitos suderinamumo sąlygos, Komisija paprastai nustatys, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonių pusiausvyrą yra teigiama (t. y. vidaus rinkos iškraipymus atsveria teigiamas poveikis), atsižvelgdama į jų indėlį į klimato kaitos švelninimą, kuris Reglamente (ES) 2020/852 apibrėžiamas kaip aplinkos apsaugos tikslas, jeigu nėra akivaizdžių požymių, kad nesilaikoma principo nedaryti reikšmingos žalos.

4.2 Pagalba pastatų energiniam naudingumui ir aplinkosauginiam veiksmingumui didinti

4.2.1 Pagalbos pagrindimas

114. Priemonės, kuriomis siekiama padidinti pastatų energinį naudingumą ir aplinkosauginį veiksmingumą, yra skirtos neigiamam išoriniam poveikiui mažinti sukuriant individualias paskatas siekti energijos taupymo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio bei oro teršalų kiekio mažinimo tikslų. Be 3 skyriuje nustatytų bendrųjų rinkos nepakankamumo problemų, pastatų energinio naudingumo ir aplinkosauginio veiksmingumo srityje gali atsirasti savitas rinkos nepakankamumas. Pavyzdžiui, kai svarstomi pastatų renovacijos darbai, energinio naudingumo ir aplinkosauginio veiksmingumo priemonių nauda paprastai tenka ne tik pastato savininkui, kuris paprastai padengia renovacijos išlaidas, bet ir nuomininkui. Todėl Komisija mano, kad, siekiant paskatinti investuoti į pastatų energinio naudingumo ir aplinkosauginio veiksmingumo didinimą, gali būti reikalinga teikti valstybės pagalbą.

4.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

115. Pagalba gali būti teikiama pastatų energiniam naudingumui didinti.

⁶⁴ Be to, jei projektas apima investicijas į gamtines dujas deginantį energijos gamybos ar pramoninės gamybos įrenginį, šio įrenginio išlaidos nebūtų tinkamos finansuoti valstybės pagalbos lėšomis pagal šį skirsnį, nes tai paprastai būtų laikoma investicija pagal priešingos padėties scenarijų, kuri būtų atlikta nesuteikus pagalbos. Pagalba galėtų būti skiriama papildomiems elementams, kurie padeda mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, pavyzdžiui, CCS arba papildomoms išlaidoms, susijusioms su kogeneracija.

116. Ši pagalba gali būti derinama su pagalba bet kuriai arba visoms toliau išvardytoms priemonėms:

- (a) integruotų vietoje veikiančių atsinaujinančiosios energijos įrenginių, gaminančių elektros energiją, šilumą arba šaltį, įrengimui;
- (b) vietoje esančių atsinaujinančiosios energijos įrenginių pagamintai energijai kaupti skirtos įrangos įrengimui;
- (c) pastato naudotojams skirtos įkrovimo infrastruktūros ir susijusios infrastruktūros, pavyzdžiui, kabelių kanalo, statybai ir įrengimui, kai automobilių stovėjimo aikštelė yra pastato viduje arba fiziškai šalia pastato;
- (d) įrangos, skirtos pastato skaitmeninimui vietoje, visų pirma siekiant padidinti pastato pažangųjį parengtumą, įrengimui. Tinkamos finansuoti investicijos gali apimti tik intervencinius veiksmus, susijusius su pasyviąja elektros instaliacija pastato viduje arba struktūriniu duomenų tinklų kabelių klojimu ir, jei reikia, pasyviojo tinklo papildoma dalimi už pastato ribų esančioje privačioje nuosavybėje. Duomenų tinklų laidų ar kabelių klojimas už privačios nuosavybės ribų neįtraukiamas;
- (e) kitoms investicijoms, kuriomis gerinamas pastato energinis naudingumas arba aplinkosauginis veiksmingumas, įskaitant investicijas į žaliuosius stogus ir lietaus vandens surinkimo įrangą.

117. Pagalba taip pat gali būti teikiama pastato viduje esančios šildymo ar vėsinimo įrangos energijos vartojimo efektyvumui didinti. Šis skirsnis netaikomas pagalbai gamybos procesų ir energiją gaminančios įrangos, kuria elektros energija teikiama mašinoms, energijos vartojimo efektyvumui didinti, tačiau jam gali būti taikomas 4.1 skirsnis. Pagalbai šildymo ar vėsinimo įrangai, susijusiai su centralizuoto šildymo sistemomis, taikomas 4.10 skirsnis.

118. Pagalba turi skatinti:

- (a) esamų renovuojamų pastatų atveju – didesnę energinį naudingumą, dėl kurio pirminės energijos poreikis sumažėtų ne mažiau kaip 20 proc., palyginti su padėtimi iki investicijų. Nukrypstant nuo šios nuostatos, jei pagerėjimas yra etapinės renovacijos dalis, dėl pastarosios per trejus metus bendras pirminės energijos poreikis turi sumažėti ne mažiau kaip 30 proc., palyginti su padėtimi iki investicijų;
- (b) naujų pastatų atveju – didesnę energinį naudingumą, dėl kurio sutaupoma ne mažiau kaip 10 proc. pirminės energijos, palyginti su ribine verte, nustatyta

beveik nulinės energijos pastatų reikalavimams nacionalinėse priemonėse, kuriomis įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES⁶⁵.

119. Pagalba pastatų energiniam naudingumui didinti taip pat gali būti teikiama MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, taikančioms energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, siekiant palengvinti sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo sudarymą, kaip apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 27 punkte.

4.2.3 *Skatinamasis poveikis*

120. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 121 ir 122 punktuose nustatyti reikalavimai.
121. Komisija laikosi nuomonės, kad iš esmės pagalba projektams, kurių atsipirkimo laikotarpis yra trumpesnis nei penkeri metai, neturi skatinamojo poveikio. Tačiau valstybė narė gali pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad pagalba yra būtina siekiant paskatinti elgsenos pokytį, net ir trumpesnio atsipirkimo laikotarpio projektų atveju.
122. Pagalba, skirta prisitaikymo prie jau priimtų, bet dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų, išlaidoms padengti, bus laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, jeigu investicija įvykdoma ir baigiama likus bent 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo.

4.2.4 *Konkurencijos ir prekybos iškreipymo mažinimas*

4.2.4.1 Tinkamumas

123. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomas ir 124 punkte nustatytas reikalavimas.
124. Pagalba sutarčių dėl energijos vartojimo efektyvumo sudarymui palengvinti gali būti teikiama kaip paskola ar garantija energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės taikančiam subjektui pagal sutartį dėl energijos vartojimo efektyvumo arba kaip finansinis produktas, skirtas atitinkamam subjektui refinansuoti (pavyzdžiui, faktoringas arba forfeitingas).

4.2.4.2 Pagalbos proporcingumas

125. Tinkamomis finansuoti laikomos tik investicinės išlaidos, tiesiogiai susijusios su pasiektu aukštesniu energijos naudingumo arba aplinkosauginio veiksmingumo lygiu.
126. Pagrindinis pagalbos intensyvumas negali viršyti 30 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
127. Kai pagalba teikiama esamų pastatų energiniam naudingumui didinti, pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, jei padidinus energinį naudingumą pirminės energijos poreikis sumažėja bent 40 proc.

⁶⁵ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

128. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 20 procentinių punktų, kai pagalba teikiama mažosioms įmonėms, arba 10 procentinių punktų, kai pagalba teikiama vidutinėms įmonėms.
129. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.
130. Išskirtinėmis aplinkybėmis ir priklausomai nuo konkrečių priemonės ypatybių, valstybė narė taip pat gali įrodyti, remdamasi trūkstamo finansavimo analize, kad reikia didesnės pagalbos sumos, kaip nurodyta 47, 50 ir 51 punktuose. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, kaip nurodyta 50 ir 51 punktuose.
131. Jei pagalba teikiama surengus konkursą, kuris vykdomas laikantis 48 ir 49 punktuose nurodytų kriterijų, pagalbos suma laikoma proporcinga.
132. Finansinių priemonių forma teikiamai pagalbai netaikomas didžiausias pagalbos intensyvumas, nustatytas 126–130 punktuose. Jei pagalba teikiama garantijos forma, ji turėtų neviršyti 80 proc. pagrindinės paskolos. Pastato savininkai energijos vartojimo efektyvumo arba atsinaujinančiosios energetikos fondui arba kitam finansų tarpininkui grąžina bent jau nominalią paskolos vertę.

4.2.5 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas*

133. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 134–136 punktuose nustatyti reikalavimai.
134. Priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į gamtines dujas deginančią įrangą, skirtos pastatų energiniam naudingumui didinti, gali sumažinti energijos poreikį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgainiui, palyginti su alternatyviomis investicijomis, gali padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Be to, pagalba gamtines dujas deginančios įrangos įrengimui gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma platesnei mažiau taršių technologijų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Komisija laikosi nuomonės, kad teigiamas priemonių, kuriomis sukuriama toks susisaistymas, poveikis vargu ar nusvers jų neigiamą poveikį. Atlikdama vertinimą, Komisija atsižvelgs į tai, ar gamtines dujas deginančia įranga pakeičiama taršiausią iškastinį kurą, pavyzdžiui, naftą ir anglis, naudojantis energijos gamybos įranga.
135. Rinkoje jau yra taršiausią iškastinį kurą (pvz., naftą ir anglis) naudojančios energijos gamybos įrangos alternatyvų. Atsižvelgiant į tai, manoma, kad pagalba efektyviai energiją naudojančiai energijos gamybos įrangai, deginančiai tokį kurą, įrengti neturi tokio paties teigiamo poveikio, kaip pagalba mažiau taršiai energijos gamybos įrangai įrengti. Pirma, nedidelį pagerėjimą, susijusį su energijos poreikio sumažinimu, atsveria didesnis išmetamo anglies dioksido kiekis dėl iškastinio kuro naudojimo. Antra, teikiant pagalbą naftą ar anglis deginančiai energijos gamybos įrangai įrengti, kyla didelis pavojus, kad bus susisaistyta su iškastinį kurą naudojančiomis technologijomis, o

investicijos į mažiau taršias ir novatoriškesnes rinkoje esančias alternatyvas bus išstumtos iš rinkos dėl sumažėjusios jų paklausos. Tai taip pat trukdytų tolesnei netaršių perspektyvių technologijų, kurioms nenaudojamas iškastinis kuras, rinkos plėtrai. Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad neigiamas pagalbos naftą ar anglių deginančios energijos gamybos įrangai poveikis greičiausiai nebus kompensuotas.

136. Jei pagalba teikiama kaip lėšos, nuosavas kapitalas, garantija arba paskola energijos vartojimo efektyvumo ar atsinaujinančiosios energijos fondui ar kitam finansų tarpininkui, Komisija patikrins, ar yra nustatytos sąlygos, užtikrinančios, kad energijos vartojimo efektyvumo ar atsinaujinančiosios energijos fondas ar kitas finansų tarpininkas neįgytų jokio nederamo pranašumo ir taikytų komerciškai pagrįstą investavimo strategiją, kad įgyvendintų pagalbos energijos vartojimo efektyvumui priemonę. Visų pirma turi būti tenkinamos šios sąlygos:

- (a) finansų tarpininkai ar fondų valdytojai turi būti atrenkami pagal atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą laikantis taikomų Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų;
- (b) turi būti nustatytos sąlygos, kuriomis užtikrinama, kad finansų tarpininkai, įskaitant energijos vartojimo efektyvumo ar atsinaujinančiosios energijos fondus, būtų valdomi komerciniu pagrindu ir užtikrintų finansavimo sprendimus, kuriais siekiama pelno;
- (c) energijos vartojimo efektyvumo ar atsinaujinančiosios energijos fondo valdytojai ar kiti finansų tarpininkai kuo daugiau naudos turi perduoti galutiniams naudotojams (pastatų savininkams ar nuomininkams), t. y. suteikdami daugiau finansavimo, taikydami mažesnius užstato reikalavimus, mažesnes garantijų priemokas ar mažesnes palūkanų normas.

4.3 Pagalba netaršiam judumui

137. 4.3.1 ir 4.3.2 skirsniuose nustatytos sąlygos, kuriomis valstybės pagalba netaršiam judumui oro, kelių, geležinkelių, vidaus vandenų, jūrų ir pakrančių keleivinio ir krovininio transporto sektoriuje gali padėti plėtoti ekonominę veiklą aplinkai nekenksmingu būdu, nedarant neigiamo poveikio prekybos sąlygoms taip, kad tai prieštarautų bendram Sąjungos interesui.

4.3.1 *Pagalba netaršioms transporto priemonėms įsigyti ir nuomotis išperkamąja nuoma, netaršiai aptarnavimo įrangai ir transporto priemonių modernizavimui*

4.3.1.1 Pagalbos pagrindimas

138. Siekiant iki 2050 m. pasiekti teisiškai privalomą Sąjungos poveikio klimatui neutralumo tikslą, Komunikate dėl žaliojo kurso nustatytas tikslas iki 2050 m. transporto išmetamų teršalų kiekį sumažinti bent 90 proc., palyginti su 1990 m. lygiu. Komisijos komunikate dėl darnaus ir išmanaus judumo strategijos⁶⁶ patvirtintas žaliojo kurso užmojis ir nustatyti įvairūs tarpiniai tikslai, kuriais siekiama sektoriams parodyti

⁶⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Darnaus ir išmanaus judumo strategija. Europos transporto kelias į ateitį“ (COM/2020/789 final).

to tikslo įgyvendinimo – mažinant tiek atskirų transporto rūšių, tiek visos transporto grandinės priklausomybę nuo iškastinio kuro – trajektoriją⁶⁷.

139. Nors esama politika, būtent gamintojams nustatytos privalomos naujo kelių transporto priemonių parko CO₂ teršalų išmetimo normos⁶⁸, su klimatu ir aplinka susijusio išorinio poveikio internalizavimas⁶⁹ ar transporto priemonių paklausos skatinimas viešaisiais pirkimais⁷⁰, gali kurti paskatas rinktis netaršias transporto priemones, jos gali nepakakti, kad būtų visiškai pašalintas rinkos nepakankamumas, darantis poveikį atitinkamam sektoriui. Nepaisant vykdomos politikos, tam tikros rinkos kliūtys ir rinkos nepakankamumas gali likti nepašalinti, įskaitant netaršių transporto priemonių įperkumą, palyginti su įprastomis transporto priemonėmis, ribotą įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūros prieinamumą ir su aplinka susijusį išorinį poveikį. Todėl valstybės narės gali teikti pagalbą, kad pašalintų šį likutinį rinkos nepakankamumą ir skatintų netaršaus judumo sektoriaus plėtrą.

4.3.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

140. Pagalba gali būti teikiama naujoms ar naudotoms netaršioms transporto priemonėms, skirtoms oro, kelių, geležinkelių, vidaus vandenų, jūrų ir pakrančių keleiviniam ir krovininiam transportui, taip pat netaršiai antžeminių paslaugų teikimo įrangai ir netaršiai terminalų įrangai įsigyti ar nuomotis išperkamąja nuoma.
141. Pagalba taip pat gali būti skiriama transporto priemonėms modernizuoti, kad jos galėtų būti laikomos netaršiomis transporto priemonėmis.

4.3.1.3 Skatinamasis poveikis

142. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 143–147 punktuose nustatyti reikalavimai.
143. Valstybė narė turi pateikti patikimą priešingos padėties, jei pagalba nebūtų teikiama, scenarijų. Priešingos padėties scenarijus atitinka investiciją, kurios dydis, naudojimo laikotarpis ir, jei reikia, kitos svarbios techninės charakteristikos yra tokios pačios, kaip aplinkai nekenksmingos investicijos. Kai investicija susijusi su netaršių transporto priemonių įsigijimu arba išperkamąja nuoma, priešingos padėties scenarijus paprastai yra tos pačios kategorijos ir tokio pat pajėgumo transporto priemonių, atitinkančių bent Sąjungos standartus, kurios būtų įsigytos arba išsinuomosos nesuteikus pagalbos, įsigijimas arba nuoma.
144. Kitas priešingos padėties scenarijus galėtų būti esamos transporto priemonės eksploatavimas laikotarpiu, atitinkančiu visą aplinkai nekenksmingos investicijos

⁶⁷ Be kita ko, siekiama, kad iki 2030 m. keliais riedėtų ne mažiau kaip 30 mln. nulinės taršos lengvųjų automobilių, 80 000 nulinės taršos sunkvežimių, o iki 2050 m. beveik visi lengvieji automobiliai, mikroautobusai, autobusai ir naujos sunkiosios transporto priemonės būtų nulinės taršos.

⁶⁸ Reglamentas (ES) 2019/631 ir Reglamentas (ES) 2019/1242.

⁶⁹ Pavyzdžiui, taikant 1999 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 1999/62/EB dėl sunkiasvorių krovininių transporto priemonių apmokestinimo už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra (OL L 187, 1999 7 20, p. 42) ir Sąjungos ATLPS.

⁷⁰ Pavyzdžiui, taikant Direktyvą (ES) 2019/1161.

naudojimo laikotarpį. Tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotas to laikotarpio techninės priežiūros, remonto ir modernizavimo išlaidas.

145. Tam tikrais atvejais priešingos padėties scenarijų gali sudaryti vėlesnis transporto priemonės pakeitimas, o tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotą transporto priemonės vertę ir išlyginti atitinkamo įrangos ekonominio naudingumo laikotarpio skirtumą. Šis metodas gali būti ypač aktualus transporto priemonėms, kurių ekonominio naudingumo laikotarpis yra ilgesnis, pavyzdžiui, laivams, traukiniams ir orlaiviams.
146. Transporto priemonių, dėl kurių sudaryti išperkamosios nuomos susitarimai, atveju aplinkai nekenksmingos įrangos išperkamosios nuomos diskontuota vertė turėtų būti lyginama su mažiau aplinkai nekenksmingos transporto priemonės, kuri būtų naudojama nesuteikus pagalbos, įsigijimo arba išperkamosios nuomos diskontuota verte.
147. Retais atvejais investicijos į aplinkai nekenksmingą transporto priemonę gali būti susijusios su įranga, kuri įdiegiama į esamą transporto priemonę (pavyzdžiui, taršos kontrolės sistemų modernizavimas). Tokiu atveju tinkamas finansuoti išlaidas sudarys visos investicinės išlaidos.

4.3.1.4 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.3.1.4.1 Tinkamumas

148. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 149 ir 150 punktuose nustatyti reikalavimai.
149. Tikrinant alternatyvių politikos priemonių tinkamumą, reikėtų atsižvelgti į kitų rūšių intervencijos, išskyrus valstybės pagalbą, galimybes skatinti netaršaus judumo rinkos plėtrą ir jų tikėtiną poveikį, palyginti su siūlomos priemonės poveikiu. Be to, vertinant pagalbos tinkamumą reikėtų atsižvelgti į alternatyvių priemonių, kuriomis siekiama to paties tikslo, pavyzdžiui, ATLPS arba reguliavimo įpareigojimų (įskaitant mažos taršos zonų buvimą atitinkamoje valstybėje narėje) ir viešųjų pirkimų taisyklių, pavyzdžiui, nustatytų Direktyvoje (ES) 2019/1161, poveikį.
150. Pagalba netaršioms transporto priemonėms įsigyti ir nuomotis, taip pat transporto priemonėms modernizuoti, kad jas būtų galima laikyti netaršiomis transporto priemonėmis, gali būti teikiama bet kokia forma, įskaitant dotacijas, paskolas ar garantijas. Valstybė narė turi pagrįsti savo pasirinktą pagalbos priemonę ir paaiškinti, kodėl mažiau konkurenciją iškraipančiomis pagalbos priemonėmis nebūtų pasiekta tokių pat veiksmingų rezultatų.

4.3.1.4.2 Pagalbos proporcingumas

151. Pagalba neturi viršyti išlaidų, būtinų atitinkamos ekonominės veiklos plėtrai palengvinti taip, kad būtų padidintas aplinkos apsaugos lygis (tai yra pereinant nuo įprastų prie netaršių transporto priemonių), palyginti su priešingos padėties scenarijumi, pagal kurį pagalba nebūtų teikiama. Valstybės pagalba gali būti laikoma proporcinga, jei tenkinamos 152–159 punktuose nurodytos sąlygos.

152. Gryniosios papildomos išlaidos (tinkamos finansuoti išlaidos) atitinka bendrų netaršių transporto priemonių, kurias numatoma įsigyti arba išsinuomoti išperkamąja nuoma gavus valstybės pagalbą, nuosavybės sąnaudų ir bendrų nuosavybės sąnaudų pagal alternatyvų scenarijų skirtumą.
153. Išlaidos, tiesiogiai nesusijusios su aukštesnio aplinkos apsaugos lygio užtikrinimu, nebus tinkamos finansuoti.
154. Kai transporto priemonės modernizuojamos taip, kad jas būtų galima laikyti netaršiomis transporto priemonėmis, pagal 146 punktą tinkamos finansuoti išlaidos yra visos modernizavimo išlaidos, darant prielaidą, kad pagal priešingos padėties scenarijų transporto priemonių ekonominio naudingumo laikotarpis neatlikus modernizavimo būtų toks pats.
155. Pagalba turi būti teikiama konkurso būdu, laikantis kriterijų, nurodytų 48 ir 49 punktuose.
156. Jei į konkurso sąlygas įtraukiami kiti kriterijai nei pareiškėjo prašoma pagalbos suma, taikomas 49 punktas. Atrankos kriterijai gali būti susiję, pavyzdžiui, su numatoma investicijos nauda aplinkai, išreikšta CO₂ ekvivalentu arba kitų teršalų sumažėjimu per visą jos naudojimo laikotarpį. Tokiais atvejais, kad būtų lengviau nustatyti naudą aplinkai, valstybė narė gali reikalauti, kad pareiškėjai pasiūlymuose nurodytų, kiek dėl investicijos numatoma sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, palyginti su panašios transporto priemonės, atitinkančios Sąjungos standartus (jei taikomi), išmetamųjų teršalų kiekiu. Konkursui taikomi aplinkosauginiai kriterijai taip pat gali būti formuluojami atsižvelgiant į visą gyvavimo ciklą, pavyzdžiui, apimti eksploatuoti nebetinkamo produkto tvarkymo poveikį aplinkai.
157. Konkurso procedūra turi būti užtikrinta, kad pareiškėjams liktų pakankamai paskatų teikti pasiūlymus dėl projektų, susijusių su nulinės taršos transporto priemonių įsigijimu (jei yra atitinkamos transporto rūšies nulinės taršos alternatyvų), kurios paprastai yra brangesnės už mažiau aplinką tausojančias alternatyvas. Tai apima užtikrinimą, kad dėl atrankos kriterijų taikymo šie projektai neatsidurtų nepalankioje padėtyje, palyginti su kitomis netaršiomis transporto priemonėmis, kurios nelaikomos nulinės taršos transporto priemonėmis. Pavyzdžiui, aplinkosauginiai kriterijai gali būti nustatomi kaip priedai, leidžiantys skirti daugiau balų projektams, kuriais sukurama daugiau naudos aplinkai, nei numatyta taikant tinkamumo finansuoti reikalavimus arba siekiant pirminio schemos tikslo.
158. Nukrypstant nuo 155, 156 ir 157 punktų, kai numatomas dalyvių skaičius nėra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija arba išvengta strateginio kainų siūlymo, arba kai negalima organizuoti konkurso, kaip nurodyta 48 ir 49 punktuose, pagalba gali būti teikiama nerengiant konkurso. Tokiais atvejais pagrindinis pagalbos intensyvumas negali viršyti 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Šis pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų nulinės taršos transporto priemonių atveju ir 10 procentinių punktų vidutinių įmonių ar 20 procentinių punktų mažųjų įmonių atveju.
159. Išskirtinėmis aplinkybėmis ir priklausomai nuo konkrečių priemonės savybių, valstybė narė taip pat gali įrodyti, remdamasi trūkstamo finansavimo analize, kad reikia didesnės

pagalbos sumos, kaip nurodyta 47, 50 ir 51 punktuose. Tokiu atveju valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 53 punkte. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, kaip nurodyta 50 ir 51 punktuose.

4.3.1.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

160. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 161–166 punktuose nustatyti reikalavimai.
161. Komisija mano, kad tam tikros pagalbos priemonės daro neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, kurį vargu ar galima kompensuoti. Visų pirma priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis (įskaitant suslėgtąsias ir suskystintąsias gamtines dujas) varomas transporto priemones, gali sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgainiui, palyginti su alternatyviomis investicijomis, padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Be to, pagalba netaršių transporto priemonių įsigijimui gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma platesnei mažiau taršių technologijų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Todėl Komisija mano, kad tokiais atvejais mažai tikėtina, jog bus kompensuotas neigiamas pagalbos, skirtos gamtinėmis dujomis varomų netaršių transporto priemonių, pavyzdžiui, suslėgtomis ir suskystintosiomis gamtinėmis dujomis varomų transporto priemonių, įsigijimui ar išperkamajai nuomai, poveikis konkurencijai.
162. Gali būti laikoma, kad pagalba suslėgtųjų ir suskystintųjų gamtinių dujų transporto priemonių įsigijimui ar išperkamajai nuomai neturi ilgalaikio susaistymo poveikio ir neišstumia investicijų į mažiau taršias technologijas, jei tuo metu, kai valstybė narė praneša Komisijai apie savo planus įgyvendinti pagalbos priemonę arba kai pagalbos priemonė įgyvendinama, valstybė narė įrodo, kad rinkoje dar nėra mažiau taršių alternatyvų ir nesitikima, kad jų atsiras artimiausiu metu⁷¹. Taip pat gali būti laikoma, kad pagalba neturi susaistymo poveikio ir neišstumia investicijų į mažiau taršias technologijas, jei valstybė narė išipareigoja užtikrinti, kad tos transporto priemonės būtų eksploatuojamos naudojant biodujų arba iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminto nebiologinės kilmės dujinio transporto kuro mišinį (ne mažiau kaip 20 proc.).
163. Rinkoje jau yra alternatyvų transporto priemonėms, varomoms taršiausiu iškastiniu kuru (pvz., dyzelinu arba suskystintomis naftos dujomis), kurios gali būti naudojamoms kelių transporto, vidaus ir jūrų bei pakrančių vandens transporto ir geležinkelių transporto sektoriuose. Todėl nelaikoma, kad pagalba šių transporto priemonių, net ir naujos kartos transporto priemonių viršijančių taikomus Sąjungos standartus, įsigijimui ar išperkamajai nuomai turės tokį patį teigiamą poveikį, kaip pagalba netaršių transporto priemonių, kurių tiesiogiai (iš variklio / išmetamojo vamzdžio) išmetamo CO₂ kiekis yra mažesnis, įsigijimui ar išperkamajai nuomai. Pirma, nedidelį

⁷¹ Atlikdama tokį vertinimą, Komisija paprastai vertins ketverių metų laikotarpį nuo pranešimo apie pagalbos priemonę arba nuo jos įgyvendinimo. Savo vertinimą ji grįs valstybės narės pateiktais nepriklausomais rinkos tyrimais ar kitais tinkamais įrodymais.

pagerėjimą, susijusį su tiesiogiai išmetamo CO₂ kiekio ir išmetamų teršalų sumažinimu, atsveria tolesnis anglies dioksido išmetimas dėl iškastinio kuro naudojimo. Antra, teikiant pagalbą šių tipų transporto priemonėms įsigyti kyla didelė rizika, kad bus susisaistyta su iškastinio kuro technologijomis ir bus išstumtos investicijos į rinkoje esančias mažiau taršias alternatyvas, nes bus sumažinta alternatyviais degalais varomų transporto priemonių paklausa. Tai taip pat trukdytų toliau plėtoti netaršių perspektyvių technologijų, kurioms nenaudojamas iškastinis kuras, rinką. Todėl Komisija mano, kad neigiamas pagalbos transporto priemonėms, varomoms taršiausiu iškastiniu kuru, pavyzdžiui, dyzelinu arba suskystintomis naftos dujomis, poveikis konkurencijai tikriausiai nebus kompensuotas.

164. Vertindama, ar pagalba netaršioms transporto priemonėms įsigyti neiškreipia konkurencijos, Komisija atsižvelgs į tai, ar naujų transporto priemonių eksploatavimas nesukels ar nepadidins esamo rinkos nepakankamumo, pavyzdžiui, perteklinių pajėgumų atitinkamame sektoriuje.
165. Geležinkelių transporto sektoriuje, atsižvelgiant į papildomus pajėgumų poreikius, susijusius su tiksliniu šios transporto rūšies naudojimo didinimu, valstybės narės turi užtikrinti, kad dėl pagalbos nebūtų per anksti atsisakyta nulinės taršos riedmenų. Todėl nulinės taršos riedmenys, kurie dėl pagalbos taps nebenaudojami, turėtų būti pateikti rinkai bent per tris mėnesius, taikant pakankamai viešinamą, atvirą, skaidrią, nediskriminacinę ir besąlyginę pardavimo rinkos kainą procedūrą.
166. Oro transporto srityje valstybė narė turi užtikrinti, kad tais atvejais, kai pagalba teikiama atitinkamame sektoriuje jau veikiančiai įmonei, ji būtų teikiama mažiau aplinką tausojančiam orlaiviui pakeisti netaršiu panašios orlaivių klasės orlaiviu ir kad dėl pagalbos teikimo pagalbos gavėjo orlaivių parkas nepadidėtų.

4.3.2 *Pagalba įkrovimo arba degalų papildymo infrastruktūrai diegti*

4.3.2.1 *Pagalbos pagrindimas*

167. Siekiant, kad būtų galima plačiai naudoti netaršias transporto priemones ir pereiti prie nulinės taršos judumo, būtinas didelis įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūros tinklas. Iš tiesų ribotas infrastruktūros, skirtos transporto priemonėms įkrauti ar papildyti degalais, prieinamumas yra ypač didelė kliūtis, trukdanti netaršioms transporto priemonėms įsitvirtinti rinkoje. Be to, įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūra nėra tolygiai išplėtotą visose valstybėse narėse. Tuo pat metu, kol eksploatuojamų netaršių transporto priemonių dalis išliks nedidelė, rinką pati savaime gali būti nepajėgi užtikrinti reikiamą įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūrą.
168. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES⁷² sukuria bendrą alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo Sąjungos transporto sektoriuje priemonių sistema ir nustatomos nuostatos valstybėms narėms dėl tokios infrastruktūros diegimo. Be to, kitomis politikos priemonėmis, kuriomis skatinamas netaršių transporto priemonių naudojimas, jau gali būti siunčiami investiciniai signalai įkrovimo ir degalų

⁷² 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo (OL L 307, 2014 10 28, p. 1).

papildymo infrastruktūrai diegti. Tačiau vien šių politikos priemonių gali nepakakti, kad būtų visiškai pašalintos nustatytos rinkos nepakankamumo problemos. Todėl valstybės narės gali teikti pagalbą, kad pašalintų šį likutinį rinkos nepakankamumą ir skatintų įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūros diegimą.

4.3.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

169. Pagalba gali būti teikiama įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūrai statyti ir įrengti arba modernizuoti.
170. Projektai taip pat gali apimti pažangiosios įkrovos ir elektros energijos ar vandenilio gamybos vietoje iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginius, kurie tiesioginiu ryšiu sujungti su įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūra, taip pat elektros energijos ir vandenilio, kurie bus tiekiami kaip transporto degalai, saugyklos vietoje.

4.3.2.3 Konkurencijos ir prekybos iškreipimo mažinimas

4.3.2.3.1 Pagalbos būtinumas

171. Valstybė narė turi patikrinti, ar pagalba būtina tos pačios kategorijos įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūros diegimui skatinti⁷³, surengdama *ex ante* atviras viešas konsultacijas arba atlikdama nepriklausomą rinkos tyrimą. Visų pirma, valstybė narė turi patikrinti, ar nėra tikėtina, kad artimiausiu metu panaši infrastruktūra bus sukurta komercinėmis sąlygomis⁷⁴.
172. Vertinant, ar yra būtina pagalba nulinės taršos ir netaršių transporto priemonių įkrovimo ir degalų papildymo infrastruktūrai, kuria gali naudotis trečiosios šalys, įskaitant viešai prieinamą įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūrą, diegti, gali būti atsižvelgiama į netaršių transporto priemonių, kurioms būtų skirta tokia infrastruktūra, skverbtį rinkoje.

4.3.2.3.2 Tinkamumas

173. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 174 ir 175 punktuose nustatyti reikalavimai.
174. Tikrinant alternatyvių politikos priemonių tinkamumą, reikėtų atsižvelgti į naujos reguliavimo intervencijos galimybes skatinti perėjimą prie netaršaus judumo ir jų tikėtiną poveikį, palyginti su siūlomos priemonės poveikiu. Visų pirma, valstybė narė turėtų apsvarstyti, jei taikoma, ATLPS ir įpareigojimų, pavyzdžiui, nustatytų Direktyva 2014/94/ES, poveikį.
175. Kalbant apie patikrinimą, kuri pagalbos priemonė iš įvairių galimų yra tinkamiausia, pasakytina, kad pagalba įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūrai diegti gali būti teikiama bet kuria forma, įskaitant dotacijas, paskolas ar garantijas. Valstybė narė turi

⁷³ Pavyzdžiui, įkrovimo infrastruktūros atveju tai gali būti įprastos ar didelės galios įkrovimo infrastruktūra. Atlikdama tokį vertinimą Komisija paprastai atsižvelgs į tai, ar tikimasi, kad įkrovimo ar papildymo degalais infrastruktūra bus įdiegta komercinėmis sąlygomis per trejus metus. Savo vertinimą ji grįs 171 punkte nurodytų *ex ante* viešų konsultacijų rezultatais, valstybės narės pateiktais nepriklausomais rinkos tyrimais arba kitais tinkamais įrodymais.

pagrįsti savo pagalbos priemonės pasirinkimą ir paaiškinti, kodėl mažiau konkurenciją iškraipiančiomis pagalbos priemonėmis nebūtų pasiekta tokių pat veiksmingų rezultatų.

4.3.2.3.3 Pagalbos proporcingumas

176. Pagalba turi neviršyti būtiniausių išlaidų, kurių reikia, kad atitinkamos ekonominės veiklos plėtra būtų palengvinta tiek, kad padidėtų aplinkos apsaugos lygis. Pagalba gali būti laikoma proporcinga, jei įvykdomos 177–182 punktų sąlygos.
177. Tinkamos finansuoti išlaidos – tai investicijos į įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūros statybą ir įrengimą arba jos modernizavimą. Jos gali būti:
 - (a) pačios įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūros išlaidos;
 - (b) elektros ar kitų komponentų, pavyzdžiui, skirtų pažangiajam įkrovimo infrastruktūros parengtumui, įskaitant galios transformatorius, reikalingus įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūrai prijungti prie tinklo arba prie vietoje gaminamos elektros energijos ar vandenilio ar jų kaupimo įrenginio, įrengimo ar modernizavimo išlaidos;
 - (c) susijusios techninės įrangos išlaidos;
 - (d) susijusių inžinerinių statinių išlaidos;
 - (e) susijusio žemės ar kelių pritaikymo išlaidos;
 - (f) susijusių leidimų gavimo išlaidos.
178. Jei projektas apima atsinaujinančiosios elektros energijos ar vandenilio iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybą vietoje arba atsinaujinančiosios elektros energijos ar vandenilio iš atsinaujinančiųjų išteklių kaupimą vietoje, tinkamos finansuoti išlaidos gali apimti investicines išlaidas į atsinaujinančiosios elektros energijos ar vandenilio iš atsinaujinančiųjų išteklių gamybos vietoje įrenginius arba atsinaujinančiosios elektros energijos ar vandenilio iš atsinaujinančiųjų išteklių kaupimo vietoje įrenginius.
179. Pagalba turi būti teikiama konkurso būdu, laikantis kriterijų, nurodytų 48 ir 49 punktuose. Konkurso procedūra turi būti užtikrinta, kad pareiškėjams liktų pakankamai paskatų teikti pasiūlymus dėl projektų, susijusių su įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūra, kuria teikiama tik atsinaujinančioji elektros energija arba vandenilis iš atsinaujinančiųjų išteklių. Taikant sutarties sudarymo kriterijus neturi būti sudarytos nepalankios sąlygos įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūros, kuria teikiama tik atsinaujinančioji elektros energija arba vandenilis iš atsinaujinančiųjų išteklių, projektams, palyginti su įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūros, kuria teikiama ir elektros energija ar vandenilis, kuriuos gaminant išskiriama daug anglies dioksido, projektais.
180. Nukrypstant nuo 179 punkto, pagalba gali būti teikiama ne konkurso būdu, o kitais metodais šiais atvejais:
 - (a) kai numatomas dalyvių skaičius nėra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija arba išvengta strateginio kainų siūlymo, arba

(b) kai negalima organizuoti konkurso, kaip nurodyta 48 ir 49 punktuose.

181. 180 punkte išvardytais atvejais pagalbos suma gali būti nustatoma remiantis trūkstamo finansavimo analize, kaip nurodyta 47, 50 ir 51 punktuose. Valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatytų lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 53 punkte.
182. Kitaip nei nurodyta 181 punkte, pagrindinis pagalbos intensyvumas negali viršyti 30 proc. tinkamų finansuoti išlaidų arba 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, jei įkrovimo arba degalų papildymo infrastruktūra tiekama tik atsinaujinančioji elektros energija arba vandenilis iš atsinaujinančiųjų išteklių. Šis pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms arba 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.

4.3.2.4 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

183. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 184–189 punktuose nustatyti reikalavimai.
184. Pagalba degalų papildymo infrastruktūros įrengimui ar modernizavimui gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma platesnei mažiau taršių technologijų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Todėl Komisija mano, kad tokiais atvejais mažai tikėtina, kad bus kompensuotas neigiamas pagalbos, skirtos degalų papildymo infrastruktūrai, kuria tiekiami gamtinių dujų degalai, pavyzdžiui, suslėgtosios gamtinės dujos ir suskystintosios gamtinės dujos, diegti arba modernizuoti, poveikis konkurencijai.
185. Gali būti laikoma, kad pagalba suslėgtųjų gamtinių dujų ir suskystintųjų gamtinių dujų degalų papildymo infrastruktūrai diegti arba modernizuoti nesukelia ilgalaikio susaistomojo poveikio ir neišstumia investicijų į mažiau taršias technologijas, jei tuo metu, kai valstybė narė praneša Komisijai apie planus įgyvendinti pagalbos priemonę arba kai pagalbos priemonė įgyvendinama, valstybė narė įrodo, kad rinkoje dar nėra mažiau taršių alternatyvų ir nesitikima, kad jų atsiras artimiausiu metu⁷⁵. Taip pat gali būti laikoma, kad pagalba suslėgtųjų gamtinių dujų ir suskystintųjų gamtinių dujų degalų papildymo infrastruktūrai diegti arba modernizuoti nesukelia ilgalaikio susaistomojo poveikio, jei valstybė narė įsipareigoja užtikrinti, kad suslėgtosios gamtinės dujos ir suskystintosios gamtinės dujos būtų maišomos su biodujomis arba iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintu nebiologinės kilmės dujiniu transporto kuru (ne mažiau kaip 20 proc.).

⁷⁵ Atlikdama tokį vertinimą, Komisija paprastai vertins ketverių metų laikotarpį nuo pranešimo apie pagalbos priemonę arba nuo jos įgyvendinimo. Savo vertinimą ji grįs valstybės narės pateiktais nepriklausomais rinkos tyrimais ar kitais tinkamais įrodymais.

186. Rinkoje jau yra iškastinio kuro alternatyvų, kurias galima naudoti kelių transporto, vidaus ir jūrų bei pakrančių vandens transporto ir geležinkelių transporto sektoriuose. Todėl manoma, kad pagalba degalų papildymo infrastruktūrai, kuria tiekiami iš iškastinio kuro pagaminti degalai, pavyzdžiui, vandenilis, kurį gaminant išskiriama daug anglies dioksido, diegti arba modernizuoti neturi tokio paties teigiamo poveikio, kaip pagalba degalų papildymo infrastruktūrai, kuria tiekiami ne iš iškastinio kuro pagaminti degalai, diegti. Pirma, tikėtina, kad transporto sektoriuje išmetamo CO₂ kiekio sumažinimą atvers su iškastinio kuro gamyba ir naudojimu susijęs tolesnis anglies dioksido išmetimas. Antra, jei valstybė narė neįsipareigoja, kad degalų papildymo infrastruktūra bus tiekiamas vandenilis iš atsinaujinančiųjų išteklių arba bent jau mažo anglies dioksido kiekio vandenilis, teikiant pagalbą vandenilio papildymo infrastruktūrai diegti gali kilti pavojus, kad bus susisaistyta su daug anglies dioksido į aplinką išskiriančia vandenilio gamyba ir išstumiamos investicijos į mažiau taršias alternatyvas, nes sumažės gamybos procesų, kuriems nenaudojamas iškastinis kuras, paklausa. Tai taip pat trukdytų toliau plėtoti netaršių perspektyvių technologijų, kurioms nenaudojamas iškastinis kuras, rinką ir taip siekti netaršaus judumo, o taip pat gaminti degalus ir energiją iš neiškastinių išteklių. Todėl Komisija mano, kad apskritai mažai tikėtina, jog bus kompensuotas neigiamas pagalbos, skirtos degalų papildymo infrastruktūrai, kuria tiekiamas iškastinis kuras, pavyzdžiui, vandenilis, kurį gaminant išskiriama daug anglies dioksido, diegti arba modernizuoti, poveikis konkurencijai.
187. Nesant tinkamų apsaugos priemonių, dėl pagalbos gali būti sukurta arba sustiprinta įtaka rinkoje, o tai gali užkirsti kelią veiksmingai konkurencijai besiformuojančiose arba besivystančiose rinkose arba jai pakenkti. Todėl valstybė narė turi užtikrinti, kad pagalbos priemonės struktūroje būtų numatytos tinkamos apsaugos priemonės šiai rizikai mažinti. Tai gali būti, pavyzdžiui, didžiausios priemonės biudžeto dalies, kurią galima skirti vienai įmonei, nustatymas.
188. Bet kokia koncesija arba kitoks patikėjimas trečiajai šaliai eksploatuoti įkrovimo ar papildymo degalais infrastruktūrą turi būti suteikiamas konkurencingai, skaidriai ir nediskriminuojant, prireikus deramai atsižvelgiant į Sąjungos viešųjų pirkimų taisykles.
189. Jei pagalba teikiama įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūrai, kuria gali naudotis trečiosios šalys, įskaitant viešai prieinamą įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūrą, diegti ar modernizuoti, pastaroji turi būti prieinama visuomenei ir turi būti sudarytos nediskriminacinės sąlygos naudotojams, įskaitant, jei reikia, tarifų, tapatumo nustatymo ir mokėjimo metodų bei kitų naudojimo sąlygų atžvilgiu. Be to, valstybė narė turėtų užtikrinti, kad naudotojams, kurie yra trečiosios šalys, už naudojimąsi įkrovimo ar degalų papildymo infrastruktūra taikomi mokesčiai atitiktų rinkos kainą.

4.4 Pagalba efektyviam išteklių naudojimui ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos remti

4.4.1 Pagalbos pagrindimas

190. Žiedinės ekonomikos veiksmų plane⁷⁶ pateikiama į ateitį orientuota darbotvarkė, kuria siekiama paspartinti Sąjungos perėjimą prie žiedinės ekonomikos įgyvendinant Žaliojo kurso komunikatu skatinamas permainas. Šiuo veiksmų planu skatinami žiedinės ekonomikos procesai, tvarus vartojimas ir gamyba bei siekiama užtikrinti, kad būtų išvengta atliekų susidarymo, o naudojami ištekliai kuo ilgiau išliktų Sąjungos ekonomikoje. Šie tikslai taip pat yra būtina sąlyga siekiant Sąjungos tikslo iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui ir sukurti švaresnę bei tvaresnę ekonomiką.
191. Veiksmų plane konkrečiai nurodyta, kad persvarstant valstybės pagalbos gaires aplinkos ir energetikos srityje būtina atsižvelgti į žiedinės ekonomikos tikslus. Šiuo atžvilgiu finansinė parama valstybės pagalbos forma, derinama su plačiomis, aiškiomis ir nuosekliomis taisyklėmis, gali atlikti pagrindinį vaidmenį remiant gamybos procesų žiediškumą, kuris yra platesnio masto Sąjungos pramonės pertvarkos siekiant neutralizuoti poveikį klimatui ir užtikrinti ilgalaikį konkurencingumą dalis. Ji taip pat gali atlikti svarbų vaidmenį padedant sukurti gerai veikiančią Sąjungos antrinių žaliavų rinką, kuri sumažins spaudimą gamtiniams ištekliams ir užtikrins tvarų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą.

4.4.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

192. Pagalba pagal šį skirsnį gali būti teikiama:
- (a) investicijoms, kuriomis didinamas išteklių naudojimo efektyvumas pasiekiant vieną iš toliau nurodytų rezultatų arba abu:
 - (i) grynąjį išteklių, sunaudojamų tam pačiam produkcijos kiekiui pagaminti, sumažėjimą⁷⁷;
 - (ii) pirminių žaliavų ar pradinių medžiagų pakeitimą antrinėmis (pakartotinai naudojamomis ar perdirbtomis) žaliavomis ar pradinėmis medžiagomis;
 - (b) investicijoms į pagalbos gavėjo atliekų mažinimą, prevenciją, parengimą pakartotiniam naudojimui, parengimą perdirbimui ir perdirbimą⁷⁸ arba investicijoms į trečiųjų šalių atliekų parengimą pakartotiniam naudojimui, parengimą perdirbimui ir perdirbimą, jei jos kitaip būtų šalinamos arba tvarkomos

⁷⁶ Komisijos komunikatas „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“ (COM(2020) 98 *final*).

⁷⁷ Sunaudojami ištekliai gali apimti visus sunaudojamus materialiuosius išteklius, išskyrus energiją. Sumažėjimas gali būti nustatomas matuojant arba apskaičiuojant suvartojimą prieš ir po pagalbos priemonės įgyvendinimo, įskaitant bet koki koregavimą atsižvelgiant į išorės sąlygas, kurios gali turėti įtakos išteklių suvartojimui.

⁷⁸ Žr. pakartotinio naudojimo, parengimo pakartotiniam naudojimui, perdirbimo ir atliekų apibrėžtis 18 punkto (54) papunktyje, (57), (66) ir (79) punktuose.

pagal atliekų tvarkymo operaciją, kuri atliekų hierarchijoje⁷⁹ yra žemesnėje pozicijoje, arba mažiau efektyviai naudojant išteklius⁸⁰, arba kurių perdirbimo kokybė būtų prastesnė;

- (c) investicijoms, skirtoms pagalbos gavėjo arba trečiųjų šalių sukurtiems kitiems produktams ar medžiagoms⁸¹, kurios kitu atveju būtų nepanaudotos, pašalintos ar perdirbtos mažiau efektyviai naudojant išteklius⁸² arba kurių perdirbimo kokybė būtų prastesnė, parengimui pakartotiniam naudojimui, parengimui perdirbimui ir perdirbimui;
 - (d) investicijoms į rūšiuojamąjį atliekų ar kitų produktų ar medžiagų surinkimą⁸³ ir rūšiavimą, siekiant juos parengti pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui.
193. Tam tikromis sąlygomis pagalba veiklos išlaidoms padengti gali būti teikiama už rūšiuojamąjį atliekų surinkimą ir rūšiavimą, susijusį su tam tikrais atliekų srautais ar atliekų rūšimis (žr. 216 punktą).
194. Pagalba, susijusi su gamybos procesų atliekinės šilumos naudojimu, arba pagalba, susijusi su CCU, bus vertinama pagal 4.1 skirsnyje nustatytas pagalbai išmetimo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui taikomas sąlygas.
195. Šis skirsnis netaikomas 192 punkto (a)–(d) papunkčiuose nurodytoms priemonėms, kurios remiamos kompensacijomis už visuotinės ekonominės svarbos paslaugas.

4.4.3 *Skatinamasis poveikis*

196. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 197–201 punktuose nustatyti reikalavimai.
197. Valstybė narė turi pateikti patikimą priešingos padėties scenarijų. Priešingos padėties scenarijus paprastai turi atitikti investiciją, kurios dydis, naudojimo laikotarpis ir, jei reikia, kitos svarbios techninės charakteristikos yra tokios pačios, kaip aplinkai nekenksmingos investicijos.
198. Priešingos padėties scenarijuje taip pat galėtų būti numatytas tolesnis esamų įrenginių ar įrangos eksploatavimas laikotarpiu, atitinkančiu aplinkai nekenksmingos investicijos naudojimo laikotarpi. Tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotas to laikotarpio techninės priežiūros, remonto ir modernizavimo išlaidas.

⁷⁹ Atliekų tvarkymo hierarchiją sudaro a) prevencija, b) paruošimas pakartotiniam naudojimui, c) perdirbimas, d) kitas atliekų naudojimas, pavyzdžiui, energijos gavyba iš atliekų ir e) šalinimas. Žr. Direktyvos 2008/98/EB 4 straipsnio 1 punktą.

⁸⁰ Atsižvelgiant į investicijas, kuriomis didinamas išteklių naudojimo efektyvumas, apibūdintas 192 punkto (a) papunkčio (i) ir (ii) dalyse.

⁸¹ Kiti produktai ar medžiagos gali būti šalutiniai produktai (kaip nurodyta Direktyvos 2008/98/EB 5 straipsnyje), žemės ūkio ir miškininkystės atliekos, nuotekos, lietaus ir nutekamasis vanduo, mineralai, maisto medžiagos, gamybos procesų liekamosios dujos, nereikalingi produktai, dalys ir medžiagos ir pan. Nereikalingi produktai, dalys ir medžiagos – tai produktai, dalys ar medžiagos, kurie nebereikalingi ar nebenaudingi jų turėtojui, tačiau tinkami naudoti pakartotinai.

⁸² Žr. 95 išnašą.

⁸³ Žr. sąvokos „rūšiuojamasis surinkimas“ apibrėžtį Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 11 punkte.

199. Tam tikrais atvejais priešingos padėties scenarijų gali sudaryti vėlesnis įrenginių ar įrangos pakeitimas, o tokiu atveju reiktų atsižvelgti į diskontuotą įrenginių ar įrangos vertę ir išlyginti atitinkamo įrenginių ar įrangos ekonominio naudingumo laikotarpio skirtumą.
200. Įrangos, dėl kurios sudaryti išperkamosios nuomos susitarimai, atveju aplinkai nekenksmingos įrangos išperkamosios nuomos diskontuota vertė turėtų būti lyginama su mažiau aplinkai nekenksmingos įrangos, kuri būtų naudojama nesuteikus pagalbos, išperkamosios nuomos diskontuota verte.
201. Tam tikrais atvejais aplinką tausojančias investicijas gali sudaryti įrenginiai ar įranga, kurie pridedami prie esamų investicijų. Tokiu atveju tinkamas finansuoti išlaidas turėtų sudaryti visos investicinės išlaidos.

4.4.4 *Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas*

4.4.4.1 Pagalbos būtinumas

202. Be 3.2.1.1 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 203 ir 205 punktuose nustatyti reikalavimai.
203. Pagalba gali būti laikoma būtina tik tais atvejais, kai atliekos ar kitos medžiagos kitu atveju būtų šalinamos, tvarkomos pagal atliekų tvarkymo operaciją, kuri yra žemesnėje atliekų hierarchijos prioritetų pozicijoje, arba ne taip efektyviai naudojant išteklius, arba liktų nepanaudotos.
204. Remiamos investicijos turi nebūti ekonomiškai pelninga praktika. Todėl procesas ar procesai, kurių metu atliekos ar kiti produktai ar medžiagos yra parengiami pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui arba yra perdirbami, turi nebūti ekonomiškai pelninga ar nusistovėjusi komercinė praktika. Tam tikrais atvejais tai turi būti patikrinta atsižvelgiant į visoje Sąjungoje bendrai taikomą praktiką ir įvairias technologijas⁸⁴.
205. Jei pagalba teikiama atliekų ar kitų produktų ar medžiagų rūšiuojamajam surinkimui ir rūšiavimui, valstybė narė turi įrodyti, kad toks rūšiuojamasis surinkimas ir rūšiavimas toje valstybėje narėje yra nepakankamai išplėtotas. Jei teikiama pagalba veiklos išlaidoms padengti, valstybė narė turi įrodyti, kad tokia pagalba reikalinga pereinamuoju laikotarpiu, siekiant skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos, įskaitant parengimą pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui arba perdirbimą, bet jais neapsiribojant. Valstybė narė turi atsižvelgti į visas prievoles, taikomas pagal didesnės gamintojo atsakomybės schemas.

4.4.4.2 Tinkamumas

206. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 207 punkte nustatyti reikalavimai.

⁸⁴ Pavyzdžiui, technologiniu požiūriu gali būti tikslinga patikrinti, ar dėl planuojamų investicijų, palyginti su įprasta praktika, padidės perdirbimo galimybės arba pagerės perdirbtos medžiagos kokybė.

207. Vadovaujantis principu „teršėjas moka“⁸⁵, įmonės turėtų padengti savo atliekų tvarkymo išlaidas. Todėl dėl pagalbos įmonės, dėl kurių veiklos susidaro atliekos, neturėtų būti atleidžiamos nuo jokių išlaidų ar prievolių, susijusių su atliekų tvarkymu, už kurį jos yra atsakingos pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę, įskaitant didesnės gamintojo atsakomybės schemas. Be to, dėl pagalbos įmonės neturėtų būti atleidžiamos nuo išlaidų, kurios turėtų būti laikomos įprastomis įmonės išlaidomis.

4.4.4.3 Pagalbos proporcingumas

208. Tinkamos finansuoti išlaidos yra papildomos investicinės išlaidos, kurias sudaro skirtumas tarp remiamos investicijos ar veiklos išlaidų ir išlaidų, patiriamų investuojant pagal priešingos padėties scenarijų, kuris gali būti vienas iš šių:

- (a) panaši investicija, kaip aprašyta 197 punkte, kuri būtų patikimai įgyvendinta be pagalbos ir kuria nepasiekiamas toks pats išteklių naudojimo efektyvumas;
- (b) atliekų tvarkymas atliekant atliekų tvarkymo operaciją, kuriai atliekų hierarchijoje teikiamas mažesnis prioritetas, arba ne taip efektyviai naudojant išteklius;
- (c) įprastas gamybos procesas, susijęs su pirmine žaliava ar produktu, jei vietoje pakartotinai naudojamo ar perdirbto (antrinio) produkto techniškai ir ekonomiškai įmanoma naudoti pirminę žaliavą ar produktą, arba
- (d) bet kuris kitas priešingos padėties scenarijus, grindžiamas tinkamai pagrįstomis prielaidomis.

209. Kai produktas ar medžiaga būtų atliekos, jei nebūtų pakartotinai panaudoti, ir nėra teisinio reikalavimo tą produktą ar medžiagą šalinti ar kitaip apdoroti, tinkamos finansuoti išlaidos gali atitikti investicijas, būtinas atitinkamam produktui ar medžiagai panaudoti.

210. Pagrindinis pagalbos intensyvumas negali viršyti 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.

211. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms arba 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms.

212. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.

213. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų ekologinių inovacijų veiklai, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos:

⁸⁵ Žr. apibrėžtį 18 punkto (53) papunktyje.

- (a) ekologinių inovacijų veikla turi būti nauja arba iš esmės patobulinta, palyginti su naujausiomis technologijomis atitinkamame Sąjungos sektoriuje⁸⁶;
 - (b) tikėtina nauda aplinkai turi būti gerokai didesnė už tą, kurią lemtų patobulinimas dėl bendrosios naujausių technologijų raidos panašios veiklos srityse⁸⁷;
 - (c) veiklos novatoriškumas susijęs su aiškia technologine, rinkos arba finansine rizika, kuri yra didesnė už riziką, paprastai siejamą su panašia ne inovacijų veikla⁸⁸.
214. Nukrypstant nuo 210–213 punktų, valstybė narė taip pat gali įrodyti, remdamasi trūkstamo finansavimo analize, kad reikia didesnio pagalbos intensyvumo, kaip nurodyta 47, 50 ir 51 punktuose. Tokiu atveju valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 53 punkte. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, kaip nurodyta 50 ir 51 punktuose.
215. Jei pagalba teikiama surengus konkursą, kuris vykdomas laikantis 48 ir 49 punktuose nurodytų kriterijų, pagalbos suma laikoma proporcinga.
216. Pagalba taip pat gali būti skiriama veiklos išlaidoms padengti, jei ji susijusi su rūšiuojamuoju atliekų ar kitų produktų ar medžiagų, susijusių su konkrečiais atliekų srautais ar atliekų rūšimis, surinkimu ir rūšiavimu, siekiant jas parengti pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui arba perdirbti; šiuo atveju turi būti tenkinamos šios sąlygos:
- (a) pagalba turi būti teikiama konkurso būdu, laikantis kriterijų, nurodytų 48 ir 49 punktuose, ir kuris turi būti atviras, nediskriminacinis ir kuriame gali dalyvauti visi veiklos vykdytojai, teikiantys rūšiuojamojo surinkimo ir rūšiavimo paslaugas;
 - (b) jei yra didelis netikrumas dėl būsimų veiklos išlaidų pokyčių priemonės galiojimo laikotarpiu, į konkurso tvarką gali būti įtrauktos taisyklės, ribojančios kompensaciją tam tikromis aiškiai nustatytomis aplinkybėmis, jei šios taisyklės ir aplinkybės yra skaidriai nustatytos *ex ante*;
 - (c) bet kokia investicinė pagalba, suteikta įrenginiui, naudojamam rūšiuojamajam atliekų surinkimui ir rūšiavimui pagal konkrečius atliekų srautus ar rūšis, turi būti

⁸⁶ Naujoviškumą valstybės narės galėtų įrodyti, pavyzdžiui, pateikdamos išsamų inovacijos ir jos diegimo arba skleidimo rinkos sąlygų aprašymą, palygindamos ją su naujausiais procesais arba organizavimo metodais, kuriuos tame pačiame sektoriuje paprastai taiko kitos įmonės.

⁸⁷ Jeigu ekologinių inovacijų diegimo veiklai ir įprastai ne novatoriškai veiklai palyginti gali būti naudojami kiekybiniai parametrai, „gerokai didesnė“ reiškia, kad ribinis pagerėjimas, kurio tikimasi dėl ekologinių inovacijų diegimo veiklos, t. y. mažesnės rizikos aplinkai, mažesnės taršos arba didesnio energijos vartojimo arba išteklių naudojimo veiksmingumo požiūriu, turėtų būti bent dvigubai didesnis už ribinį pagerėjimą, kurio tikimasi dėl bendrosios panašios ne novatoriškos veiklos raidos. Jeigu siūlomas metodas konkrečiu atveju netinka arba jeigu kiekybinio palyginimo atlikti neįmanoma, paraiškos gauti valstybės pagalbą byloje turėtų būti išsamus šiam kriterijui vertinti naudojamo metodo aprašymas užtikrinant standartą, kuris būtų panašus į siūlomą metodą.

⁸⁸ Šią riziką valstybė narė galėtų įrodyti, pavyzdžiui, taip: palyginti išlaidas su bendrovės apyvarta, nurodyti plėtrai reikalingą laiką, numatomą ekologinių inovacijų veiklos naudą, palyginti su išlaidomis, ir nesėkmės tikimybę.

atimama iš veiklos pagalbos, suteiktos tam pačiam įrenginiui, kai abi pagalbos formos padengia tas pačias finansuoti tinkamas išlaidas;

(d) pagalba gali būti teikiama ne ilgiau kaip penkerius metus.

4.4.5 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas*

217. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 218–221 punktuose nustatyti reikalavimai.

218. Pagalba turi neskatinti atliekų susidarymo.

219. Teikiant pagalbą negalima tik padidinti atliekų ar kitų medžiagų ir išteklių, skirtų naudoti pakartotinai, perdirbti ar panaudoti, paklausos nepadidinant šių medžiagų surinkimo.

220. Vertindama pagalbos poveikį rinkai, Komisija atsižvelgs į galimą pagalbos poveikį pirminių ir antrinių medžiagų, susijusių su atitinkamais produktais, rinkų veikimui.

221. Visų pirma, vertindama pagalbos veiklos išlaidoms, susijusioms su atliekų ar kitų produktų arba medžiagų rūšiuojamuoju surinkimu ir rūšiavimu pagal konkrečius atliekų srautus ar atliekų rūšis, siekiant juos parengti pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui, padengti skirtos pagalbos poveikį rinkai, Komisija visų pirma atsižvelgs į galimą sąveiką su atitinkamoje valstybėje narėje taikomomis didesnės gamintojo atsakomybės schemomis.

4.5 **Pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui**

4.5.1 *Pagalbos pagrindimas*

222. Įgyvendinant Žaliojo kurso komunikate nustatytą siekį sukurti aplinką be toksinių medžiagų turėtų būti užtikrinta, kad iki 2050 m. tarša būtų sumažinta iki tokio lygio, kuris nebebūtų kenksmingas žmonėms ir natūralioms ekosistemoms ir atitiktų mūsų planetos galimybių ribas, taip sukuriant aplinką be toksinių medžiagų, atitinkančią Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.⁸⁹ ir 8-osios aplinkosaugos veiksmų programos⁹⁰ ilgalaikius tikslus. Sąjunga yra nustačiusi konkrečius taršos lygio mažinimo tikslus, pavyzdžiui, švaresnio oro⁹¹ ir nulinės vandens telkinių taršos⁹²,

⁸⁹ Žr. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030> Agenda for Sustainable Development web.pdf.

⁹⁰ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m. (COM/2020/652 final).

⁹¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos švaresnio oro programa“ (COM(2013) 0918 final). Taip pat žr. 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/107/EB dėl arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenių aplinkos ore (OL L 23, 2005 1 26, p. 3) ir 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL L 152, 2008 6 11, p. 1), kurios taikomos pažemio ozonui, kietosioms dalelėms, azoto oksidams, pavojingiems sunkiesiems metalams ir kai kuriems kitiems teršalams. Taip pat žr. 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva

mažesnio triukšmo, plastiko šiukšlių ir mikroplastiko taršos ir atliekų⁹³, taip pat tikslus, susijusius su maisto medžiagų ir trąšų, pavojingų pesticidų ir antimikrobinį atsparumą sukeliančių medžiagų pertekliumi⁹⁴.

223. Finansinė parama, teikiama kaip valstybės pagalba, gali labai prisidėti prie aplinkos apsaugos tikslo mažinti taršą, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas.

4.5.2 *Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys*

224. Pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui gali būti teikiama investicijoms, kurios leidžia įmonėms viršyti Sąjungos aplinkos apsaugos standartus, o jei jų nėra – padidinti aplinkos apsaugos lygį arba laikytis dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų.
225. Jei pagalba teikiama išduodant prekyjamų leidimų⁹⁵, pagalbos priemonė turi būti parengta taip, kad ja būtų pasiekti aplinkos apsaugos tikslai, viršijantys tuos, kuriuos ketinama pasiekti remiantis atitinkamoms įmonėms privalomais Sąjungos standartais.
226. Pagalba visų pirma turi būti skirta taršos, tiesiogiai susijusios su pagalbos gavėjo veikla, prevencijai arba mažinimui.
227. Pagalba negali būti skirta tik perkelti taršą iš vieno sektoriaus į kitą arba iš vienos aplinkos terpės į kitą (pavyzdžiui, iš oro į vandenį). Jei pagalba skirta taršai mažinti, ja turi būti užtikrinamas bendras taršos sumažėjimas.
228. Šis skirsnis netaikomas pagalbos priemonėms, kurioms taikomas 4.1 skirsnis. Jei priemonė padedama ne tik mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bet ir užkirsti kelią taršai, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, arba ją mažinti, priemonės suderinamumas bus vertinamas remiantis 4.1 skirsniu arba šiuo skirsniu, priklausomai nuo to, kuris iš šių dviejų tikslų dominuoja.

4.5.3 *Skatinamasis poveikis*

229. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 230 ir 231 punktuose nustatyti reikalavimai.

2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1), taikomą svarbiausiems tarpvalstybiniais oro teršalams: sieros dioksidams, azoto oksidams, amoniakui, nemetaniniams lakiesiems organiniams junginiams ir kietosioms dalelėms.

⁹² 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/60/EB, nustatančioje Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1), reikalaujama, kad visų paviršinio ir požeminio vandens telkinių cheminė būklė būtų gera, nebent taikomos išimtys.

⁹³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“ (COM(2021) 400 *final*).

⁹⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020) 381 *final*).

⁹⁵ Prekyjamų leidimų skyrimas gali būti valstybės pagalba, pavyzdžiui, kai valstybės narės suteikia leidimus mažesne nei rinkos kaina.

230. Pagalba investicijoms, kuri leidžia pagalbos gavėjui viršyti taikomus Sąjungos standartus, padeda siekti aplinkos apsaugos arba energetikos tikslų. Kad valstybės narės būtų suinteresuotos diegti privalomus nacionalinius standartus, kurie yra griežtesni nei atitinkami Sąjungos standartai, pagalbos priemonės gali daryti skatinamąjį poveikį nepriklausomai nuo to, ar yra taikomi griežtesni už Sąjungos standartus privalomi nacionaliniai standartai. Tai apima, pavyzdžiui, priemonės vandens ir oro kokybei pagerinti daugiau nei nustatyta privalomuosiuose Sąjungos standartuose. Toks teigiamas poveikis egzistuoja ir tada, kai privalomi nacionaliniai standartai yra priimti, nors Sąjungos standartų nėra.
231. Pagalba, skirta prisitaikyti prie jau priimtų, bet dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų, bus laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, jeigu investicija įvykdoma ir baigiama likus bent 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo.

4.5.4 Konkurencijos ir prekybos iškreipymo mažinimas

4.5.4.1 Pagalbos būtinumas

232. Be 3.2.1.1 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 233 punkte nustatyti reikalavimai.
233. Kai pagalba teikiama prekiaujamų leidimų forma⁹⁶, valstybė narė turi įrodyti, kad yra įvykdytos visos šios sąlygos:
- (a) visus leidimus parduodant aukcione labai padidėja kiekvieno sektoriaus arba kiekvienos kategorijos pagalbos gavėjų gamybos sąnaudos;
 - (b) labai padidėjusių gamybos sąnaudų vartotojams neįmanoma perkelti taip, kad smarkiai nesumažėtų pardavimas⁹⁷;
 - (c) sektoriuje veikiančios atskiros įmonės negali sumažinti teršalų išmetimo lygio taip, kad už sertifikatus mokama kaina taptų priimtina. Tai, kad vartojimo sumažinti neįmanoma, galima įrodyti pateikiant geriausios technologijos Europos ekonominėje erdvėje teršalų išmetimo lygius ir juos naudojant kaip lyginamąjį rodiklį. Geriausią technologiją taikanti įmonė gali gauti tik tiek leidimų, kurių vertė atitinka dėl prekybos leidimais schemos atsiradusį gamybos sąnaudų padidėjimą, kuris susijęs su geriausia technologija ir kurio neįmanoma perkelti vartotojams. Įmonei, kurios aplinkosauginis veiksmingumas mažesnis, suteikiama mažiau leidimų proporcingai jos aplinkosauginiam veiksmingumui.

4.5.4.2 Pagalbos proporcingumas

234. Tinkamos finansuoti išlaidos yra papildomos investicinės išlaidos, tiesiogiai susijusios su aukštesnio aplinkos apsaugos lygio pasiekimu.

⁹⁶ Prekiaujamų leidimų skyrimas gali būti valstybės pagalba, pavyzdžiui, kai valstybės narės suteikia leidimus mažesne nei rinkos kaina.

⁹⁷ Šis tyrimas gali būti atliekamas remiantis, be kitų veiksnių, atitinkamo sektoriaus produkto kainos elastingumo įverčiais, taip pat prarastos apyvartos ir jos poveikio pagalbos gavėjo pelningumui įverčiais.

235. Papildomas investicines išlaidas sudaro remiamų investicinių išlaidų ir investicijų išlaidų pagal priešingos padėties scenarijų skirtumas, kaip nurodyta 197–201 punktuose. Jei projektas skirtas ankstyvam prisitaikymui prie dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų, priešingos padėties scenarijus iš esmės turėtų būti toks, kaip nurodyta 199 punkte.
236. Pagrindinis pagalbos intensyvumas negali viršyti 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
237. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms.
238. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.
239. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų ekologinių inovacijų veiklai, jeigu tenkinamos 213 punkto sąlygos.
240. Nukrypstant nuo 236–239 punktų, valstybė narė taip pat gali, remdamasi trūkstamo finansavimo analize, įrodyti, kad reikia didesnės pagalbos sumos, nei nurodyta 47, 50 ir 51 punktuose. Tokiu atveju valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 53 punkte. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, kaip nurodyta 50 ir 51 punktuose.
241. Jei pagalba teikiama surengus konkursą, kuris vykdomas laikantis 48 ir 49 punktuose nurodytų kriterijų, pagalbos suma laikoma proporcinga.
242. Kai pagalba bus teikiama prekiaujamų leidimų forma, Komisija taip pat patikrins, ar:
- (a) leidimai būtų paskirstomi skaidriai, remiantis objektyviais kriterijais ir kuo geresnės kokybės duomenų šaltiniais;
 - (b) kiekvienai įmonei mažesne nei rinkos kaina suteikiamų prekiaujamų leidimų bendras skaičius neviršija numatomų jos poreikių, įvertintų remiantis padėtimi, kuri būtų, jei leidimų prekybos sistemos nebūtų.

4.5.5 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas*

243. Be 3.2.2 skirsnio nustatytų reikalavimų, taikomi 244 punkte nustatyti reikalavimai.
244. Kai pagalba bus teikiama prekiaujamų leidimų forma, Komisija taip pat patikrins, ar:
- (a) renkantis pagalbos gavėjus remiamasi objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiantiems tame pačiame sektoriuje, jei jų faktinė padėtis yra panaši;

- (b) leidimų paskirstymo metodika nėra palanki tam tikroms įmonėms⁹⁸ arba tam tikriems sektoriams, išskyrus atvejus, kai tai pagrįsta schemos aplinkosaugine logika arba jeigu tokios taisyklės yra reikalingos darnai su kitomis aplinkos politikos kryptimis užtikrinti;
- (c) nauji rinkos dalyviai iš esmės negauna leidimų palankesnėmis sąlygomis nei esamos tose pačiose rinkose veikiančios įmonės;
- (d) jei esamiems įrenginiams skiriama daugiau leidimų, palyginti su naujais rinkos dalyviais, dėl to neatsiranda nepagrįstų kliūčių patekti į rinką.

4.6 Pagalba užterštų teritorijų valymui, natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui, biologinei įvairovei ir gamtos procesais pagrįstiems sprendimams

4.6.1 Pagalbos pagrindimas

- 245. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija⁹⁹ siekiama apsaugoti gamtą, sustabdyti ekosistemų nykimą ir paskatinti Sąjungos biologinę įvairovę atsigauti iki 2030 m. Joje, kaip vienoje pagrindinių Žaliojo kurso komunikato dalių, nustatyti plataus užmojo tikslai ir įsipareigojimai iki 2030 m. pasiekti, kad ekosistemos taptų sveikos ir atsparios.
- 246. Finansinė parama, teikiama kaip valstybės pagalba, gali labai padėti siekti aplinkos apsaugos tikslo apsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę ir ekosistemas keliais būdais, be kita ko, skatinant atitaisyti užterštoms teritorijoms padarytą žalą, atkurti nualintas natūralias buveines ir ekosistemas arba investuoti į ekosistemų apsaugą.
- 247. ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija¹⁰⁰ siekiama skatinti investicijas į gamtos procesais pagrįstus prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimus¹⁰¹, atsižvelgiant į tai, kad jų įgyvendinimas dideliu mastu padidintų atsparumą klimato kaitai ir prisidėtų prie daugelio Europos žaliojo kurso tikslų.

4.6.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

- 248. Šiame skirsnyje nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos pagalbos priemonėms užterštų teritorijų valymui, natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui, biologinės įvairovės apsaugai ar atkūrimui ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimams.
- 249. Šis skirsnis netaikomas:

⁹⁸ Pavyzdžiui, nauji rinkos dalyviai arba, priešingai, esamos įmonės ar įrenginiai.

⁹⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM/2020/380 *final*).

¹⁰⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM/2021/82 *final*).

¹⁰¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

- (a) rekultivavimui po elektrinių ir kasyklų, kurioms taikomas 4.12 skirsnis, uždarymo;
- (b) priemonėms, skirtoms užterštų teritorijų valymui, natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui, biologinės įvairovės apsaugai ar atkūrimui ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimams, kurios finansuojamos kompensacijomis už visuotinės ekonominės svarbos paslaugas;
- (c) pagalbai gaivalinių nelaimių ir žemės drebėjimų, lavinų, nuošliaužų, potvynių, tornadų, uraganų, ugnikalnių išsiveržimų ir laukinės augmenijos gaisrų padarytai žalai atlyginti¹⁰².

250. Pagalba pagal šį skirsnį gali būti teikiama toliau nurodytai veiklai:

- (a) žalos aplinkai, įskaitant žalą dirvožemio, paviršinio ar požeminio vandens kokybei, ištaisymui;
- (b) nualintų natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui;
- (c) investicijoms, kuriomis prisidedama prie biologinės įvairovės ar ekosistemų apsaugos ar atkūrimo, kai šios investicijos padeda pasiekti gerą ekosistemų būklę arba apsaugoti jau geros būklės ekosistemas;
- (d) investicijoms į gamtos procesais pagrįstus prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimus.

4.6.3 *Skatinamasis poveikis*

251. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 252–255 punktuose nustatyti reikalavimai.
252. Gali būti laikoma, kad pagalba užterštų teritorijų valymui, natūralių buveinių ir ekosistemų rekultivavimui, biologinės įvairovės apsaugai ar atkūrimui ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimams turi skatinamąjį poveikį tik tada, kai teršėjas nėra nustatytas arba negali būti laikomas teisiškai atsakingu už darbų, būtinų aplinkos būklės blogėjimo ir užterštumo prevencijai ir ištaisymui, finansavimą pagal principą „teršėjas moka“. Teršėjas yra subjektas, atsakingas pagal kiekvienoje valstybėje narėje taikomą teisę, nepažeidžiant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/ES¹⁰³ ar kitų atitinkamų Sąjungos taisyklių¹⁰⁴.
253. Nepažeidžiant principo „teršėjas moka“, pagalba subjektui, atsakingam pagal taikytiną Sąjungos arba nacionalinę teisę, gali turėti skatinamąjį poveikį, jei ja padengiamos papildomos išlaidos, būtinos siekiant padidinti valymo arba rekultivavimo projekto apimtį arba užmojus, viršijančius teisinius įsipareigojimus pagal taikytiną Sąjungos

¹⁰² Pagalbai tokiai žalai kompensuoti taikomas Reglamento (ES) Nr. 651/2014 50 straipsnis.

¹⁰⁴ Žr. Komisijos pranešimą „Gairės dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) 2 straipsnyje apibrėžto termino „žala aplinkai“ bendro supratimo“ 2021/C 118/01 (OL C 118, 2021 4 7, p. 1).

arba nacionalinę teisę. Valstybė narė turi įrodyti, kad buvo imtasi visų pagrįstų pastangų atsakingam veiklos vykdytoji nustatyti. Kai asmuo, atsakingas pagal taikomą teisę, nėra nustatytas arba jo negalima priversti padengti išlaidų, valstybės pagalba visiems valymo ar rekultivavimo darbams gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį. Kai nustatomas tarša ar kitą žalą aplinkai padaręs asmuo, valstybė narė turi įrodyti, kad buvo imtasi visų teisinių priemonių, įskaitant teisinius veiksmus, kad teršėjas padengtų išlaidas. Komisija gali nuspręsti, kad įmonė negali būti priversta padengti jos sukeltos taršos valymo išlaidas, jei ji teisiškai nebeegzistuoja ir jokia kita įmonė negali būti laikoma jos teisių perėmėja¹⁰⁵, ir jei nėra finansinio užstato valymo išlaidoms padengti arba jis yra nepakankamas.

254. Valstybės pagalba neturi skatinamojo poveikio, jei ji teikiama kompensacinėms priemonėms įgyvendinti, kaip apibrėžta Tarybos direktyvos 92/43/EEB¹⁰⁶ 6 straipsnio 4 punkte. Tačiau gali būti pripažinta, kad pagalba, skirta papildomoms išlaidoms, būtinoms tų priemonių taikymo sričiai arba užmojui padidinti, viršijant teisinius įsipareigojimus pagal tos direktyvos 6 straipsnio 4 punktą, padengti, gali turėti skatinamąjį poveikį.
255. Be to, laikoma, kad pagalba užterštoms teritorijoms išvalyti ir natūralioms buveinėms bei ekosistemoms rekultivuoti turi skatinamąjį poveikį, kai valymo arba rekultivavimo išlaidos viršija žemės vertės padidėjimą.

4.6.4 *Pagalbos proporcingumas*

256. Tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos:

- (a) išlaidos, patirtos šalinant žalą aplinkai, padarytą dirvožemio arba paviršinio ar požeminio vandens kokybei;
- (b) išlaidos, patirtos atliekant rekultivavimo darbus;
- (c) išlaidos, patirtos dėl darbų, atliktų siekiant apsaugoti arba atkurti biologinę įvairovę;
- (d) išlaidos, patirtos dėl darbų, susijusių su gamtos procesais pagrįstų prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimų įgyvendinimu.

257. Visos teritorijos valymo ir rekultivavimo, biologinės įvairovės apsaugos ar atkūrimo arba gamtos procesais pagrįstų sprendimų įgyvendinimo išlaidos gali būti laikomos tinkamomis finansuoti išlaidomis, kai valomos arba rekultivuojamos užterštos teritorijos arba apsaugoma ar atkuriamą biologinę įvairovę.

¹⁰⁵ Žr. 2012 m. spalio 17 d. Komisijos sprendimo C(2012) 558 *final* byloje SA.33496 (2011/N) – Austrija – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, 65–69 konstatuojamąsias dalis (OL C 14, 2013 I 17, p. 1).

¹⁰⁶ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

258. Teikiant pagalbą gali būti padengta 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, atėmus žemės vertės padidėjimą. Žemės vertės padidėjimą dėl valymo arba rekultivavimo turi įvertinti nepriklausomas kvalifikuotas ekspertas.

4.7 Pagalba mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma

4.7.1 Pagalba aplinkosaugos mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma

4.7.1.1 Pagalbos pagrindimas

259. Aplinkosaugos mokesčiai arba parafiskaliniai mokesčiai nustatomi siekiant didinti aplinkai žalingo elgesio išlaidas ir taip atgrasyti nuo tokio elgesio ir gerinti aplinkos apsaugą. Iš esmės aplinkosaugos mokesčiai ir parafiskaliniai mokesčiai turėtų atspindėti bendras visuomenės išlaidas ir atitinkamai mokesčio ar parafiskalinio mokesčio sumą, mokamą už išmetamųjų teršalų vienetą; kitų teršalų ar sunaudojamų išteklių kiekis turėtų būti vienodas visoms įmonėms, kurios yra atsakingos už aplinkai kenksmingą elgesį. Nors sumažinant aplinkosaugos mokesčius arba parafiskalinius mokesčius gali būti neigiamai paveiktas tas tikslas, toks metodas vis dėlto gali būti reikalingas tuo atveju, jeigu dėl aplinkosaugos mokesčio arba parafiskalinio mokesčio pagalbos gavėjai atsidurtų tokioje nepalankioje konkurencinėje padėtyje, kad nebūtų įmanoma apskritai nustatyti tokio mokesčio.

4.7.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

260. Didesnis bendras aplinkosaugos mokesčių ar parafiskalinių mokesčių lygis gali būti sumažintas tam tikroms įmonėms nustatant palankesnę mokesčių tvarką. Taigi sumažinant aplinkosaugos mokesčius ar parafiskalinius mokesčius galima bent netiesiogiai padėti gerinti aplinkos apsaugą. Tačiau bendras aplinkosaugos mokesčio ar parafiskalinio mokesčio tikslas – atgrasyti nuo aplinkai žalingo elgesio – neturėtų būti sumenkintas.
261. Komisija laikys, kad mokesčių ar rinkliavų sumažinimas netrukdo siekti bendrojo tikslo ir bent netiesiogiai prisideda prie didesnio aplinkos apsaugos lygio, jei valstybė narė įrodys, kad įvykdytos abi šios sąlygos:
- (a) sumažinimas yra tikslingai skirtas toms įmonėms, kurioms didesnis mokestis daro didžiausią poveikį;
 - (b) visuotinai taikomas mokesčio tarifas yra didesnis, nei būtų buvęs be sumažinimo.
262. Šiuo tikslu Komisija įvertins valstybių narių pateiktą informaciją. Tokia informacija turėtų apimti sektorius arba pagalbos gavėjų kategorijas, kurioms taikomas sumažinimas, ir pagrindinių pagalbos gavėjų padėties kiekviename susijusiame sektoriuje apibūdinimą ir paaiškinimą, kaip toks apmokestinimas gali prisidėti prie aplinkos apsaugos. Sektoriai, kuriems taikomi mokesčiai gali būti sumažinti, turėtų būti aiškiai apibrėžti ir turėtų būti pateiktas didžiausių kiekvieno sektoriaus pagalbos gavėjų sąrašas (atsižvelgiant visų pirma į apyvartą, rinkos dalis ir mokesčio bazės dydį).

4.7.1.3 Konkurencijos ir prekybos iškreipymo mažinimas

4.7.1.3.1 Būtinumas

263. Be 3.2.1.1 skirsnio nustatytų reikalavimų, taikomi 264 punkte nustatyti reikalavimai.

264. Komisija laikys, kad pagalba yra būtina, jeigu įvykdomos visos šios sąlygos:

- (a) renkantis pagalbos gavėjus remiamasi objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiantiems tame pačiame sektoriuje, jei jų faktinė padėtis yra panaši;
- (b) netaikant aplinkosaugos mokesčio ar parafiskalinio mokesčio lengvatos, labai padidėja gamybos sąnaudos, kurios skaičiuojamos kaip kiekvieno sektoriaus ar atskirų pagalbos gavėjų kategorijos bendrosios pridėtinės vertės dalis;
- (c) labai padidėjusių gamybos sąnaudų vartotojams neįmanoma perkelti taip, kad smarkiai nesumažėtų pardavimas;

4.7.1.3.2 Tinkamumas

265. Be 3.2.1.2 skirsnio nustatytų reikalavimų, taikomi 266 ir 267 punktuose nustatyti reikalavimai.

266. Komisija patvirtins pagalbos schemas ne ilgesniam kaip dešimties metų laikotarpiui, kuriam pasibaigus valstybė narė, pakartotinai įvertinusi atitinkamos pagalbos priemonės tinkamumą, gali vėl apie ją pranešti.

267. Valstybės narės gali teikti pagalbą sumažinto mokesčio tarifo forma arba fiksuotos metinės kompensacijos sumos (mokesčių grąžinimo) forma, arba derindamos abu būdus. Mokesčio susigrąžinimo metodo privalumas yra tas, kad įmonės tebeįgyja aplinkosaugos mokesčiais ar rinkliavomis siunčiamą kainos signalą. Taikant šį metodą, grąžintina mokesčio suma turėtų būti apskaičiuojama remiantis ankstesnių laikotarpių duomenimis, t. y. įmonės gamybos apimtimi ir suvartojimu arba tarša atitinkamais ataskaitiniais metais.

4.7.1.3.3 Pagalbos proporcingumas

268. 3.2.1.3 skirsnis netaikomas pagalbai aplinkosaugos mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma.

269. Komisija laikys, kad pagalba yra proporcinga, jeigu įvykdoma viena iš šių sąlygų:

- (a) pagalbos gavėjai sumoka bent 20 proc. nacionalinio aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio;
- (b) mokesčio sumažinimas yra ne didesnis nei 100 proc. aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio ir taikomas tik tada, jei valstybė narė ir pagalbos gavėjai arba pagalbos gavėjų asociacijos sudaro susitarimus, kuriais pagalbos gavėjai arba pagalbos gavėjų asociacijos įsipareigoja siekti aplinkos apsaugos tikslų, kurių poveikis yra toks pats kaip ir tuo atveju, jeigu pagalbos gavėjai ar pagalbos gavėjų asociacijos sumokėtų bent 20 proc. nacionalinio mokesčio. Tokie susitarimai arba įsipareigojimai gali būti susiję, be kita ko, su energijos vartojimo mažinimu, šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekio mažinimu arba bet kuria kita aplinkos apsaugos priemone.

270. Tokie susitarimai turi atitikti visas šias sąlygas:

- (a) dėl susitarimo turinio susitarta valstybės narės lygmeniu ir jame nustatyti tikslai bei jų pasiekimo terminai;
- (b) valstybė narė užtikrina nepriklausomą ir reguliarią tuose susitarimuose nustatytų įsipareigojimų vykdymo stebėseną;
- (c) susitarimai yra periodiškai peržiūrimi atsižvelgiant į technologijos bei kitokius pokyčius ir juose turi būti nustatytos veiksmingos sankcijos už įpareigojimų nevykdymą.

4.7.2 *Pagalba aplinkos apsaugai mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma*

4.7.2.1 Pagalbos pagrindimas

271. Valstybės narės gali apsvarstyti galimybę didinti aplinkos apsaugos lygį mažinant mokesčius arba parafiskalinius mokesčius. Jei tokiais sumažinimais siekiama paskatinti pagalbos gavėjus imtis projektų ar veiklos, dėl kurių mažiau teršama ar suvartojama mažiau išteklių, Komisija priemonės vertins atsižvelgdama į 4.7.2 skirsnyje nustatytus reikalavimus.

4.7.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

272. Šis skirsnis taikomas pagalbai aplinką tausojantiems projektams ir veiklai, kuri patenka į 4.2–4.6 skirsnių taikymo sritį ir kuri teikiama kaip mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimas.

273. Jei mokesčių sumažinimu visų pirma siekiama priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslo, taikomas ne 4.7.2, o 4.1 skirsnis.

4.7.2.3 Skatinamasis poveikis

274. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 275 ir 276 punktuose nustatyti reikalavimai.

275. Valstybė narė turi Komisijai pateikti kiekvieno reikalavimus atitinkančio projekto arba referencinio projekto, skirto pagalbos gavėjų kategorijai, kiekybinį įvertinimą, kaip nurodyta 3.2.1.3 skirsnyje (50 punkte), arba lygiaverčius duomenis, kuriuose palyginamas referencinio projekto arba veiklos pelningumas sumažinus mokestį arba parafiskalinį mokestį ir jo (jų) nesumažinus ir įrodoma, kad mokesčio sumažinimu skatinama įgyvendinti aplinką tausojantį projektą arba veiklą.

276. Laikoma, kad pagalba projektams, pradėtiems vykdyti prieš pateikiant paraišką pagalbai gauti, turi skatinamąjį poveikį, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

- (a) priemone suteikiama teisė į pagalbą pagal objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus toliau nepaliekant valstybei narei teisės spręsti savo nuožiūra;
- (b) priemonė priimta ir galioja prieš pradedant vykdyti su remiamu projektu ar veikla susijusius darbus, išskyrus fiskalinių teisių perėmimo schemų atveju, jeigu veiklai

jau buvo taikomos ankstesnės schemos mokesčių ar parafiskalinių mokesčių lengvatų forma.

4.7.2.4 Pagalbos proporcingumas

277. 3.2.1.3 skirsnis netaikomas pagalbai aplinkos apsaugai mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma
278. Pagalba turi neviršyti įprasto mokesčio tarifo ar dydžio, kuris būtų taikomas kitu atveju.
279. Jei mokesčio ar parafiskalinio mokesčio sumažinimas susijęs su investicinėmis išlaidomis, pagalba bus laikoma proporcinga, jei ji neviršys 4.2–4.6 skirsniuose nurodyto pagalbos intensyvumo ir didžiausių pagalbos sumų. Jeigu pagal tuos skirsnius reikalaujama rengti konkursą, toks reikalavimas netaikomas mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimui.
280. Kai dėl mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo sumažėja einamosios veiklos išlaidos, pagalbos suma negali viršyti aplinką tausojančio sprendimo ir mažiau aplinkai palankaus priešingos padėties scenarijaus veiklos išlaidų skirtumo. Taip pat turi būti atsižvelgiama į galimą sąnaudų sutaupymą arba papildomas pajamas, gautas dėl aplinką labiau tausojančios veiklos. Jei nėra priešingos padėties veiklos ar investicijų, pagalbos suma turi neviršyti veiklos išlaidų ir pajamų skirtumo, įskaitant pagrįstą pelną per atitinkamą laikotarpį, o valstybė narė turi nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kad užtikrintų permokų susigrąžinimą.

4.7.2.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

281. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 282–283 punktuose nustatyti reikalavimai.
282. Valstybės pagalba iš esmės turi būti teikiama vienodai visoms reikalavimus atitinkančioms įmonėms, veikiančioms tame pačiame ekonominės veiklos sektoriuje ir esančioms tokioje pačioje arba panašioje faktinėje padėtyje, atsižvelgiant į pagalbos priemonės tikslus ar uždavinius.
283. Jei mokesčių arba parafiskalinių mokesčių sumažinimas susijęs su projektais, patenkančiais į 4.3.1 skirsnio taikymo sritį, taikomi 161–166 punktai; jei jis susijęs su projektais, patenkančiais į 4.3.2 skirsnio taikymo sritį, taikomi 184–189 punktai.

4.8 Pagalba elektros energijos tiekimosaugumui užtikrinti

4.8.1 Pagalbos pagrindimas

284. Rinkos ir reguliavimo nepakankamumas gali reikšti, kad kainų signalai nesuteikia veiksmingų paskatų investuoti, todėl, pavyzdžiui, elektros energijos išteklių derinys, pajėgumai, lankstumas ar vieta yra netinkami. Be to, dėl technologinių pokyčių ir klimato problemų vykstant didelėms elektros energijos sektoriaus permainoms kyla naujų su elektros energijos tiekimo saugumu susijusių iššūkių. Nors vis labiau integruota elektros energijos rinka paprastai leis keistis elektros energija visoje ES ir taip sumažės nacionalinių tiekimo saugumo problemų, gali susidaryti tokia padėtis, kai net ir susietose rinkose tiekimo saugumas gali būti ne visą laiką užtikrinamas kai

kuriose valstybėse narėse ar regionuose. Dėl to valstybės narės gali svarstyti galimybę imtis priemonių tam tikram elektros energijos tiekimo saugumo lygiui užtikrinti.

4.8.2 *Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys*

285. Šiame skirsnyje nustatytos pagalbos priemonių, kuriomis siekiama padidinti elektros energijos tiekimo saugumą, suderinamumo taisyklės. Jos apima pajėgumų užtikrinimo mechanizmus ir pertraukiamumo schemas, skirtas spręsti ilgalaikes ir trumpalaikes tiekimo saugumo problemas, kylančias dėl rinkos nepakankamumo ir trukdančias pakankamai investuoti į elektros energijos gamybos pajėgumus, saugojimą ar reguliavimą apkrova, taip pat tinklo rezervus, kuriais siekiama spręsti elektros energijos perdavimo ir skirstymo tinklų nepakankamumo problemas.
286. Tokios priemonės taip pat gali būti skirtos aplinkos apsaugos tikslams remti, pavyzdžiui, neįtraukiant labiau taršių pajėgumų, arba taikant priemones, kuriomis aplinkai naudingiesiems pajėgumams suteikiamas pranašumas atrankos procese.

4.8.3 *Pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą*

4.8.3.1 Tam tikros ekonominės veiklos plėtros skatinimas

287. Skelbdamos pranešimą, valstybės narės turėtų nurodyti, kokia ekonominė veikla bus plėtojama suteikus pagalbą. Pagalba elektros energijos tiekimo saugumui didinti tiesiogiai skatina ekonominės veiklos, susijusios su elektros energijos gamyba, kaupimu ir reguliavimu apkrova, plėtrą, įskaitant naujas investicijas ir veiksmingą esamo turto atnaujinimą bei priežiūrą. Ji taip pat gali netiesiogiai skatinti įvairią ekonominę veiklą, kuriai vykdyti reikalinga elektros energija, pavyzdžiui, šildymo ir transporto elektrifikavimą.

4.8.3.2 Skatinamasis poveikis

288. Kadangi dėl bendro pobūdžio rinkos nepakankamumo gali kilti poreikis skatinti papildomą elektros energijos tiekimo saugumą, nukrypdomos nuo 25, 26 ir 27 punktų valstybės narės gali remtis pagal 4.8.4.1 skirsnį pateiktais įrodymais, kad įrodytų bendrą siūlomos priemonės skatinamąjį poveikį. Vertinimas, kuris turi būti atliktas siekiant įrodyti, analizuoti ir kiekybiškai įvertinti tiekimo saugumo priemonės būtinumą, leidžia palyginti tiekimo saugumą taikant priemonę ir priešingą padėtį netaikant priemonės.
289. Taikomos 28, 29, 30 ir 31 punktuose nurodytos taisyklės dėl skatinamojo poveikio.

4.8.4 *Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas*

4.8.4.1 Būtinumas

290. 3.2.1.1 skirsnis netaikomas elektros energijos tiekimo saugumo priemonėms.
291. Elektros energijos tiekimo saugumo problemos pobūdis ir priežastys, taigi ir valstybės pagalbos poreikis elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti, turi būti tinkamai išanalizuoti ir kiekybiškai įvertinti, taip pat turi būti nurodyta, kada ir kur gali kilti problema, atsižvelgiant į patikimumo standartą, apibrėžtą Reglamento (ES) 2019/943

25 straipsnyje. Reikėtų apibūdinti priemonės kiekybinio vertinimo vieneta ir pateikti skaičiavimo metodą, pateikiant nuorodas į visus su tuo susijusius sektoriaus teisės aktų reikalavimus.

292. Kai taikoma, elektros energijos tiekimo saugumo problemos nustatymas turėtų atitikti naujausią turimą analizę, kurią ENTSO-E atliko elektros energijos srityje pagal energijos vidaus rinką reglamentuojančius teisės aktus, visų pirma:
- (a) priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti išteklių pakankamumą, atveju – Europos išteklių pakankamumo vertinimus, nurodytus Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnyje;
 - (b) struktūrinės perkrovos priemonių atveju – Reglamento (ES) 2019/943 14 straipsnio 2 dalyje nurodytas ataskaitas dėl struktūrinių perkrovų ir kitų didelių fizinių perkrovų tarp prekybos zonų ir jų viduje.
293. Valstybės narės taip pat gali remtis nacionaliniais išteklių pakankamumo vertinimais, kad įrodytų tiekimo saugumo priemonių būtinybę, kiek tai leidžiama pagal Reglamento (ES) 2019/943 24 straipsnį.
294. Priemonės, susijusios su artimiausio laikotarpio elektros energijos krizių rizika, turėtų būti nurodytos nacionaliniame pasirengimo valdyti riziką plane, numatytame Reglamento (ES) 2019/941¹⁰⁷ 11 straipsnyje.
295. Valstybės narės, siūlančios nustatyti kelias priemones, skirtas elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti, turi aiškiai paaiškinti, kaip jos sąveikauja tarpusavyje, kad būtų pasiektas patikimumo standartas (bet neperžengtos jo ribos).
296. Turi būti nustatytas reguliavimo arba rinkos nepakankamumas, dėl kurio, nesant intervencijos, negalima pasiekti pakankamo elektros energijos tiekimo saugumo (ir aplinkos apsaugos, jei aktualu) lygio.
297. Taip pat turi būti nurodytos esamos priemonės, kuriomis jau siekiama pašalinti nustatytą rinkos nepakankamumą.
298. Valstybės narės, atsižvelgdamos į vykstančius ir numatomus rinkos ir technologijų pokyčius, turi aiškiai nurodyti priežastis, kodėl nesitikima, kad be valstybės pagalbos rinkoje bus užtikrintas elektros energijos tiekimo saugumas.
299. Atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgs į šią valstybės narės pateiktiną informaciją:
- (a) nepastovios elektros energijos gamybos poveikio vertinimą, įskaitant elektros energiją, tiekiamą iš gretimų sistemų;
 - (b) vartotojų dalyvavimo poveikio vertinimą, įskaitant priemonių paklausos valdymui skatinti aprašą;

¹⁰⁷ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje (pasirengimo valdyti riziką reglamentas) (*OL L 158, 2019 6 14, p. 1*).

- (c) faktinių ir galimų jungčių bei pagrindinės perdavimo tinklų infrastruktūros vertinimą, įskaitant vykdomų ir planuojamų projektų aprašą;
- (d) kitų aspektų, kurie gali sukelti ar paaštrinti elektros energijos tiekimo saugumo problemą, pavyzdžiui, didmeninių kainų viršutinių ribų arba kito reguliavimo ar rinkos nepakankamumo, vertinimą. Jei to reikalaujama pagal Reglamentą (ES) 2019/943, prieš suteikiant pagalbą turi būti gauta Komisijos nuomonė dėl to reglamento 20 straipsnio 3 dalyje nurodyto įgyvendinimo plano. Į įgyvendinimo planą ir nuomonę bus atsižvelgta atliekant būtinumo vertinimą.

4.8.4.2 Tinkamumas

300. 3.2.1.2 skirsnis netaikomas elektros energijos tiekimo saugumo priemonėms.

301. Valstybės narės iš pradžių turėtų apsvarstyti alternatyvius būdus, kaip užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą, visų pirma veiksmingesnę elektros energijos rinkos struktūrą, kuri galėtų sumažinti rinkos nepakankamumą, kenkiantį elektros energijos tiekimo saugumui. Pavyzdžiui, gerinti atsiskaitymo už elektros energijos disbalansą veikimą, geriau integruoti kintamą elektros energijos gamybą, skatinti ir integruoti reguliavimą apkrova ir kaupimą, sudaryti sąlygas veiksmingiems kainų signalams, šalinti tarpvalstybinės prekybos kliūtis ir gerinti infrastruktūrą, įskaitant tinklų jungtis. Pagalba gali būti laikoma tinkama tiekimo saugumo priemonėms, kai, nepaisant tinkamų rinkos struktūros patobulinimų ir investicijų į tinklo infrastruktūrą (nesvarbu, ar jos jau įgyvendintos, ar planuojamos), tiekimo saugumo problema išlieka.

4.8.4.3 Tinkamumas finansuoti

- 302. Pagalbos priemonė turėtų būti atvira visiems pagalbos gavėjams arba projektams, kurie turi techninių galimybių veiksmingai prisidėti prie tiekimo saugumo tikslo įgyvendinimo. Tai apima gamybą, kaupimą ir reguliavimą apkrova, taip pat mažų šių rūšių pajėgumų vienetų sujungimą į didesnius blokus.
- 303. Dalyvavimo tiekimo saugumo priemonėse apribojimai, kuriais siekiama užtikrinti, kad šios priemonės nekenktų aplinkos apsaugai, laikomi tinkamais (žr. 325 ir 326 punktus).
- 304. Valstybės narės skatinamos į tiekimo saugumo priemones įtraukti papildomų kriterijų ar elementų, kad būtų skatinamas labiau aplinką tausojančių technologijų naudojimas (arba mažinamas taršių technologijų naudojimas), būtinas Sąjungos aplinkos apsaugos tikslams įgyvendinti. Tokie papildomi kriterijai ar elementai turi būti objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai, susiję su aiškiai nustatytais aplinkos apsaugos tikslais, ir neturi lemti didesnių kompensacijų pagalbos gavėjams.
- 305. Kai tai techniškai įmanoma, elektros energijos tiekimo saugumo priemonės turi būti atviros tiesioginiam tarpvalstybiniam pajėgumų teikėjų, esančių kitoje valstybėje narėje, dalyvavimui. Valstybės narės turi užtikrinti, kad užsienio pajėgumų, kurie gali užtikrinti lygiavertės vidaus pajėgumams technines veikimo charakteristikas, teikėjai galėtų dalyvauti tame pačiame konkurso procese, kuriame dalyvauja vidaus pajėgumų teikėjai. Valstybės narės gali reikalauti, kad užsienio pajėgumai būtų valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį, jungiančią tą valstybę narę ir priemonę taikančią

valstybę narę. Taip pat būtina laikytis atitinkamų taisyklių, nustatytų Reglamento (ES) 2019/943 26 straipsnyje.

4.8.4.4 Viešos konsultacijos

306. Prieš pranešdamos apie pagalbą, išskyrus tinkamai pagrįstas išimties aplinkybes, valstybės narės turi surengti viešas konsultacijas dėl priemonių, apie kurias turi būti pranešta pagal šį skirsnį. Pareiga konsultuotis netaikoma jau patvirtintų priemonių pakeitimams, kuriais nekeičiama jų taikymo sritis ar tinkamumas finansuoti, ir 307 punkte nurodytais atvejais. Siekiant nustatyti, ar priemonė yra pagrįsta atsižvelgiant į šiose gairėse nurodytus kriterijus, būtina surengti šias viešas konsultacijas:

- a) viešos konsultacijos dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra ≥ 100 mln. EUR per metus, turi būti ne trumpesnės kaip 8 savaitių trukmės ir apimti šiuos klausimus:
 - (i) tinkamumą finansuoti;
 - (ii) siūlomą konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;
 - (iii) pagrindinius pagalbos skyrimo procedūros parametrus¹⁰⁸, įskaitant galimybę konkuruoti skirtingų rūšių pagalbos gavėjams¹⁰⁹;
 - (iv) jei konkursas nerengiamas, prielaidos ir duomenys, kuriais grindžiamas kiekybinis įvertinimas, naudojamas pagalbos proporcingumui įrodyti, įskaitant išlaidas, pajamas, veiklos prielaidas ir trukmę bei VSKK, ir
 - (v) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą, siūlomų apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais;
- b) viešos konsultacijos dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra < 100 mln. EUR per metus, turi būti ne trumpesnės kaip 4 savaitių trukmės ir apimti šiuos klausimus:
 - (i) tinkamumą finansuoti;
 - (ii) siūlomą konkursų rengimą ir apimtį bei siūlomas išimtis ir
 - (iii) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais.

¹⁰⁸ Pavyzdžiui, laiko nuo konkurso iki pristatymo laikotarpio, paraiškų ir pasiūlymų teikimo taisyklių, kainodaros taisyklių.

¹⁰⁹ Pavyzdžiui, jei sudaromos skirtingos trukmės sutartys, taikoma skirtinga reikalavimus atitinkančių pajėgumų ir (arba) produkcijos kiekio apskaičiavimo metodika, skirtinga subsidijų apskaičiavimo ar mokėjimo metodika.

307. Viešos konsultacijos nebūtinės dėl 306 punkto b papunktyje nurodytų priemonių, kai taikomos konkurso procedūros, o priemone neremiamos investicijos į energijos gamybą naudojant iškastinį kurą.
308. Konsultacijų klausimynai turi būti skelbiami viešojoje svetainėje. Valstybės narės turi paskelbti konsultacijų ataskaitą ir joje apibendrinti bei aptarti gautus atsiliepimus. Turėtų būti paaiškinta, kaip dėl siūlomos priemonės taikymo srities ir (arba) tinkamumo finansuoti buvo sumažintas galimas poveikis konkurencijai. Teikdamos pranešimą apie pagalbos priemones pagal šį skirsnį valstybės narės turi pateikti nuorodą į konsultacijų grįžtamąją informaciją.
309. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali svarstyti kitus konsultavimosi metodus, su sąlyga, kad į suinteresuotųjų šalių nuomonę bus atsižvelgta (toliau) įgyvendinant pagalbą. Tokiais atvejais konsultacijas gali tekti derinti su taisomaisiais veiksmais, kad būtų sumažintas galimas iškraipomasis priemonės poveikis.

4.8.4.5 Pagalbos proporcingumas

310. 311, 312, 313 ir 314 punktuose nustatytos taisyklės taikomos kartu su 48, 49 ir 50 punktuose nustatytais taisyklėmis.
311. Laikotarpis nuo pagalbos suteikimo iki galutinio termino, iki kurio projektai turi būti įgyvendinti, turėtų sudaryti sąlygas veiksmingai įvairių reikalavimus atitinkančių projektų konkurencijai.
312. Reikalavimo pagalbą skirti ir pagalbos dydį nustatyti konkurso būdu išimties gali būti pateisinamos tik tuo atveju, jei pateikiami įrodymai, įskaitant visus per viešas konsultacijas surinktus įrodymus, patvirtinantys, kad tokia konkurse gali dalyvauti nepakankamai potencialių dalyvių, kad būtų užtikrinta konkurencija.
313. Skirdamos individualią pagalbą ne konkurso būdu, valstybės narės turi pagrįsti siūlomą pagalbos dydį, remdamosi konkrečia remtino projekto individualiais verslo planais, įskaitant visus 50 ir 51 punktuose išvardytus elementus.
314. Valstybės narės taip pat gali taikyti konkurencinių sertifikatų ir (arba) tiekėjų įpareigojimo schemas, jeigu:
- (a) pagal schemą nustatyta už potencialią pasiūlą mažesnė paklausa; ir
 - (b) išpirkimo ir (arba) baudos kaina, taikoma vartotojui ir (arba) tiekėjui, kuris neįsigijo reikalaujamo sertifikatų skaičiaus (t. y. kaina, kuri yra didžiausia suma, mokėtina už paramą), yra pakankamai didelė, kad skatintų laikytis įpareigojimo.

4.8.5 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas*

315. 3.2.2 skirsnis netaikomas elektros energijos tiekimo saugumo priemonėms.
316. Tiekimo saugumo priemonėmis dažnai siekiama veiksmingai skatinti pakankamas bendras investicijas visoje sistemoje, kad būtų pasiektas tikslinis patikimumo

standartas, todėl jos ne visada siejamos su konkrečiomis kiekvieno pagalbos gavėjo investicijomis, kurias galima nustatyti.

317. Pagalba turi būti tokia, kad būtų išlaikytas veiksmingas rinkų veikimas ir išsaugotos veiksmingos veiklos paskatos ir kainų signalai.
318. Negalima skatinti gaminti energijos, kuri išstumtų mažiau taršias energijos rūšis.
319. 317 ir 318 punktų reikalavimų paprastai bus įvykdyti, jei pagal priemonę bus mokama už pajėgumus (EUR už megavatą (MW), o ne už elektros energijos gamybą (EUR/MWh). Kai mokama už MWh, reikia skirti papildomą dėmesį siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta neigiamo poveikio rinkai ir nebūtų išstumti mažiau taršūs gamybos šaltiniai.
320. Tiekimo saugumo priemonės turi atitikti visas Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnyje nurodytas atitinkamas rengimo sąlygas¹¹⁰.
321. Strateginių rezervų ir bet kurių kitų priemonių atveju, kai pajėgumai laikomi ne rinkoje, siekiant užtikrinti, kad nebūtų iškraipomas rinkos kainų sudarymas, taikomi visi šie papildomi reikalavimai:
- (a) priemonės ištekliai turi būti skirstomi tik tuo atveju, jei tikėtina, kad perdavimo sistemos operatoriai išnaudos savo balansavimo išteklius, kad užtikrintų paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą¹¹¹;
 - (b) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiais, kai skirstomi priemonės ištekliai, už disbalansą rinkoje turi būti atsiskaitoma tokia kaina, kuri lygi bent prarastos apkrovos vertei¹¹² arba vertei, didesnei už techninę dienos kainos ribą¹¹³, pasirenkant didesniąją vertę;
 - (c) priemonės našumas po skirstymo priskiriamas už balansą atsakingoms šalims taikant atsiskaitymo už disbalansą mechanizmą;
 - (d) į priemonę įtraukti ištekliai turi būti laikomi ne energijos rinkose bent sutarties galiojimo laikotarpiu.
322. Kai taikomi pajėgumų užtikrinimo mechanizmai, valstybės narės turi užtikrinti, kad reikalavimus atitinkantys pajėgumų teikėjai gali perleisti pajėgumo pareigas vieni kitiems.
323. Elektros energijos tiekimo saugumo priemonėmis neturėtų būti:

¹¹⁰ Dėl priemonių, įtrauktų į Reglamentą (ES) 2019/941 nurodytą pasirengimo valdyti riziką planą, taip pat žr. to reglamento 16 straipsnio 1 dalį.

¹¹¹ Šiuo reikalavimu nedaromas poveikis išteklių aktyvavimui prieš faktinį paskirstymą, kad būtų atsižvelgta į taikomus kitimo suvaržymus ir išteklių eksploatavimo reikalavimus. Strateginio rezervo našumas per aktyvinimo laikotarpį negali būti paskirstomas balansavimo grupėms didmeninėse rinkose ir negali pakeisti jų disbalanso.

¹¹² Kuri nustatoma pagal Reglamento (ES) 2019/943 11 straipsnį.

¹¹³ Kaip nurodyta Reglamento (ES) 2019/943 10 straipsnio 1 dalyje.

- (a) sukuriamas nepagrįstas rinkos iškreipymas ar ribojama tarpzoninė prekyba;
 - (b) mažinamos paskatos investuoti į jungčių pajėgumus – pavyzdžiui, mažinant esamų arba naujų jungiamųjų linijų perkrovos pajamas;
 - (c) trikdomas rinkų susiejimas, įskaitant dienos ir balansavimo rinkas;
 - (d) pažeidžiami prieš priemonę priimti sprendimai dėl investicijų į pajėgumus.
324. Siekiant nesumažinti paskatų vykdyti reguliavimą apkrova ir nedidinti rinkos nepakankamumo, dėl kurio atsiranda poreikis taikyti tiekimo saugumo priemones, ir užtikrinti, kad tiekimo saugumo intervencijos apimtis būtų kuo mažesnė, tiekimo saugumo priemonės išlaidas turėtų padengti rinkos dalyviai, kurie prisideda prie šios priemonės poreikio. Pavyzdžiui, to galima pasiekti paskirstant tiekimo saugumo priemonės išlaidas elektros energijos vartotojams didžiausios elektros energijos paklausos laikotarpiais.
325. Komisija mano, kad tam tikros pagalbos priemonės daro neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, kurį vargu ar galima kompensuoti. Visų pirma, tam tikros pagalbos priemonės gali padidinti rinkos nepakankamumą, sukelti neveiksmingumą ir pakenkti vartotojams bei socialinei gerovei. Pavyzdžiui, priemonės, įskaitant tinklo rezervus ir pertraukiamumo schemas, kurios neatitinka pajėgumų užtikrinimo mechanizmams taikomos išmetamųjų teršalų ribos, nustatytos Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnyje, ir kuriomis gali būti skatinamos naujos investicijos į energetiką, pagrįstą taršiausiu iškastiniu kuru, pavyzdžiui, anglimis, dyzelinu, lignitu, nafta, durpėmis ir degiausiais skalūnais, didina neigiamą išorinį poveikį aplinkai rinkoje.
326. Priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos gamybą naudojant gamtines dujas, gali padėti užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą, tačiau ilgainiui didina neigiamą išorinį poveikį aplinkai, palyginti su alternatyviomis investicijomis į netaršias technologijas. Kad Komisija, atlikdama pusiausvyros tyrimą, galėtų patikrinti, ar tokių priemonių neigiamą poveikį gali kompensuoti teigiamas poveikis, valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip jos užtikrins, kad tokiomis investicijomis būtų prisidedama prie Sąjungos 2030 m. klimato tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimo. Visų pirma, valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip bus išvengta susisaistymo su šia energijos gamyba deginant dujas. Pavyzdžiui, tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo įsipareigojimai įdiegti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijas (CCS ir (arba) CCU), pakeisti gamtines dujas atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio dujomis arba uždaryti elektrinę atsižvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslų įgyvendinimo tvarkaraštį.
327. Individualios pagalbos priemonių arba schemų, skirtų tik ypač ribotam pagalbos gavėjų skaičiui arba įsitvirtinusiui pagalbos gavėjui, atveju valstybės narės taip pat turėtų įrodyti, kad dėl siūlomos pagalbos priemonės nepadidės įtaka rinkoje.

4.9 Pagalba energetikos infrastruktūrai

4.9.1 Pagalbos pagrindimas

328. Norint pasiekti Sąjungos klimato politikos tikslus, reikės daug investuoti į energetikos infrastruktūrą ir ją atnaujinti. Klimato politikos tikslus atitinkančiai ir kartu tiekimo saugumą Sąjungoje užtikrinančiai integruotai energetikos rinkai labai svarbi moderni energetikos infrastruktūra. Tinkama energetikos infrastruktūra yra būtinas veiksmingos energijos rinkos elementas. Gerinant energetikos infrastruktūrą didinamas sistemos stabilumas, išteklių pakankumas, skirtingų energijos išteklių integracija ir energijos tiekimas nepakankamai išplėtotuose tinkluose.
329. Jeigu rinkos dalyviai negali sukurti būtiniosios infrastruktūros, gali reikėti teikti valstybės pagalbą siekiant pašalinti rinkos nepakankamumą ir užtikrinti, kad būtų patenkinti svarbiausi Sąjungos infrastruktūros poreikiai. Rinkos nepakankamumas, kuris gali atsirasti energetikos infrastruktūros srityje, yra susijęs su koordinavimo problemomis. Skirtingi investuotojų interesai ir netikrumas dėl bendradarbiavimo padarinių ir poveikio tinklui gali apsunkinti projekto plėtrą ar veiksmingą jo rengimą. Energetikos infrastruktūra taip pat gali turėti didelį teigiamą išorinį poveikį, tačiau infrastruktūros išlaidos ir nauda gali būti asimetriškai paskirstytos skirtingiems rinkos dalyviams ir valstybėms narėms. Todėl Komisija mano, kad pagalba energetikos infrastruktūrai gali būti naudinga vidaus rinkai ir padėti šalinti rinkos nepakankamumo problemas. Tai ypač pasakytina apie tarpvalstybinį poveikį turinčius infrastruktūros projektus, pavyzdžiui, bendro intereso projektus, apibrėžtus Reglamento (EB) Nr. 347/2013 4 straipsnyje.

4.9.2 Taikymo sritis

330. Šis skirsnis taikomas paramai energetikos infrastruktūros statybai arba modernizavimui, kaip apibūdinta 2.4 skirsnio 18 punkto (35) papunktyje. Išskyrus atvejus, kai projektui netaikoma valstybės pagalbos kontrolė (žr. 331 punktą), Komisija jį vertins, kaip nurodyta šiame skirsnyje.
331. Investicijoms į energetikos infrastruktūrą, kurios vykdomos teisėto monopolio sąlygomis, valstybės pagalbos taisyklės netaikomos. Energetikos sektoriuje tai ypač aktualu toms valstybėms narėms, kuriose tam tikros infrastruktūros statyba ir eksploatavimas teisės aktais išimtinai pavedamas tik perdavimo sistemos operatoriui arba skirstymo sistemos operatoriui.
332. Komisija mano, kad teisėtas monopolis, kuris neleidžia iškraipyti konkurencijos, egzistuoja, kai tenkinamos visos šios sąlygos:
- (a) infrastruktūros statyba ir eksploatavimas vykdomas teisėto monopolio, nustatyto laikantis Sąjungos teisės, sąlygomis; taip yra tada, kai perdavimo sistemos operatorius ir (arba) skirstymo sistemos operatorius teisiškai yra vienintelis

subjektas, turintis teisę atlikti tam tikros rūšies investicijas, ir joks kitas subjektas negali eksploatuoti alternatyvaus tinklo¹¹⁴;

- (b) teisėtu monopoliumi ne tik panaikinama konkurencija rinkoje, bet ir konkurencija dėl rinkos, t. y. panaikinama bet kokia galima konkurencija tapti išimtinu atitinkamos infrastruktūros valdytoju;
 - (c) paslauga nekonkuruoja su kitomis paslaugomis;
 - (d) jeigu energetikos infrastruktūros valdytojas veikia kitoje konkurencijai atviroje (geografinėje ar produkto) rinkoje, turi nebūti kryžminio subsidijavimo; tam užtikrinti turi būti tvarkoma atskira apskaita, tinkamai paskirstomos išlaidos ir pajamos ir teisėto monopolio sąlygomis teiktinai paslaugai teikti suteiktas viešasis finansavimas negali būti naudojamas kitai veiklai. Elektros energijos ir dujų infrastruktūros atveju, kadangi atitinkamai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB 31 straipsnyje reikalaujama, kad vertikalčiai integruoti subjektai tvarkytų atskirą kiekvienos veiklos rūšies apskaitą, šis reikalavimas greičiausiai bus įvykdytas.
333. Komisija analogiškai mano, kad valstybės pagalba nėra teikiama atliekant investicijas, kai energetikos infrastruktūra yra valdoma „natūralaus monopolio“ sąlygomis; laikoma, kad jis egzistuoja, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
- (a) dėl infrastruktūros nėra tiesioginės konkurencijos, t. y. kai energetikos infrastruktūros negalima ekonomiškai atkartoti, taigi, kai nėra kitų operatorių, išskyrus perdavimo sistemos operatorių ir (arba) skirstymo sistemos operatorių;
 - (b) alternatyvus tinklo infrastruktūros finansavimas, be tinklo finansavimo, yra nereikšmingas atitinkamame sektoriuje ir valstybėje narėje;
 - (c) infrastruktūra sukurta ne tam, kad būtų atrankiai teikiama parama konkrečiai įmonei ar sektoriui, o yra naudinga visai visuomenei, kaip paprastai yra dujų ir elektros energijos infrastruktūros atveju.
334. Valstybės narės taip pat turi užtikrinti, kad energijos tinklų infrastruktūros statybai skirtas finansavimas negalėtų būti naudojamas kryžminiui subsidijavimui ar netiesioginiam kitos ekonominės veiklos, įskaitant infrastruktūros eksploatavimą, subsidijavimui. Elektros energijos ir dujų infrastruktūros atveju žr. 332 punkto (d) papunktį.

¹¹⁴ Teisėtas monopolis egzistuoja tada, kai teikti konkrečią paslaugą pagal teisės aktus arba reguliavimo priemonės pavesta išimtiniam teikėjui nustatytoje geografinėje teritorijoje (taip pat ir vienoje valstybėje narėje), o visiems kitiems veiklos vykdytojams yra aiškiai uždrausta teikti tokią paslaugą (net ir galimai likutinei tam tikrų vartotojų grupių paklausai patenkinti). Tačiau vien tai, kad viešosios paslaugos teikimo užduotis pavesta konkrečiai įmonei, nereiškia, kad tokia įmonė turi teisėtą monopolį.

4.9.3 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.9.3.1 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

335. 3.2.1.1 ir 3.2.1.2 skirsniai netaikomi paramai energetikos infrastruktūrai.
336. Energetikos infrastruktūra paprastai finansuojama vartotojų tarifų lėšomis. Daugelio kategorijų infrastruktūros atveju šie tarifai yra reguliuojami, kad būtų užtikrintas būtinas investicijų lygis ir kartu apsaugotos naudotojų teisės.
337. Valstybės pagalbos teikimas yra vienas iš rinkos nepakankamumo, kurio negalima pašalinti taikant privalomus naudotojų tarifus, problemų sprendimo būdų. Todėl, siekiant įrodyti valstybės pagalbos būtinumą, taikomi šie principai:
- (a) Komisija mano, kad bendro intereso projektų, apibrėžtų Reglamento Nr. 347/2013 4 straipsnyje, visiškai reguliuojamų energijos vidaus rinkos teisės aktais, atveju rinkos nepakankamumas, susijęs su koordinavimo problemomis, yra toks, kad tarifinio finansavimo gali nepakakti ir valstybės pagalba gali būti teikiama;
 - (b) bendro intereso projektų, kuriems iš dalies ar visiškai netaikomi energijos vidaus rinkos teisės aktai, atveju, taip pat kitų infrastruktūros kategorijų atveju Komisija valstybės pagalbos poreikį vertins kiekvienu atveju atskirai. Savo vertinime ji apsvarstys šiuos veiksnius: i) kokių mastų rinkos nepakankamumas lemia neoptimalų būtinos infrastruktūros užtikrinimą; ii) kokių mastų infrastruktūra gali naudotis trečiosios šalys, ar jai taikomas tarifinis reguliavimas, iii) kokių mastų projektas padeda didinti Sąjungos energijos tiekimo saugumą.

4.9.3.2 Pagalbos proporcingumas

338. Proporcingumas bus vertinamas remiantis 47, 50 ir 51 punktuose nurodytu trūkstamo finansavimo principu. Pagalbos infrastruktūrai atveju, kaip paaiškinta 51 punkte, daroma prielaida, kad priešingos padėties scenarijus atitinka padėtį, kuri būtų, jei projektas nebūtų įgyvendinamas. Kai yra didelė nenumatyto pelno rizika, pavyzdžiui, kai pagalba yra artima didžiausiai leistinai sumai, būtina nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmus, kartu išlaikant paskatas pagalbos gavėjams kuo labiau mažinti išlaidas ir ilgainiui efektyviau plėtoti verslą.

4.9.4 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

339. 3.2.2 skirsnis netaikomas energetikos infrastruktūrai. Analizuodama valstybės pagalbos energetikos infrastruktūrai poveikį konkurencijai, Komisija laikysis šio požiūrio:
- (a) atsižvelgdama į energijos vidaus rinkos teisės aktuose nustatytus galiojančius reikalavimus, kuriais siekiama stiprinti konkurenciją, Komisija apskritai laikys, kad pagalba energetikos infrastruktūrai, visiškai reguliuojamai vidaus rinkos taisyklėmis, neturi nederamo iškraipomojo poveikio;
 - (b) infrastruktūros projektų, kuriems visiškai arba iš dalies netaikomi energijos vidaus rinkos teisės aktai, atveju Komisija kiekvienu konkrečiu atveju įvertins galimą konkurencijos iškraipymą, visų pirma atsižvelgdama į trečiųjų šalių prieigą prie

remiamos infrastruktūros, galimybę naudotis alternatyvia infrastruktūra, privačių investicijų išstūmimą ir pagalbos gavėjo ar gavėjų konkurencinę padėtį. Infrastruktūros, kuriai visiškai netaikomi energijos vidaus rinkos teisės aktai, atveju neigiamas konkurencijos iškraipymo poveikis laikomas ypač dideliu;

- (c) be pirmiau išdėstyto požiūrio, Komisija mano, kad investicijų į gamtinių dujų infrastruktūrą atveju teigiamas poveikis konkurencijai akivaizdžiai nusveria neigiamą poveikį konkurencijai, jei sukurta infrastruktūra yra tinkama naudoti vandenilio ir atsinaujinančiųjų išteklių dujoms arba nebiologinės kilmės kurui. Priešingu atveju, norėdama atsverti neigiamą poveikį konkurencijai, atitinkama valstybė narė turi įrodyti: i) kodėl projekto neįmanoma parengti taip, kad jis būtų tinkamas naudoti vandenilio ir atsinaujinančiųjų išteklių dujoms arba nebiologinės kilmės kurui; ii) kodėl projektu nesukuriamas susisaistymo su gamtinių dujų naudojimu poveikis ir iii) kaip investicija padeda siekti Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo.

4.10 Pagalba centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui

4.10.1 Pagalbos pagrindimas

340. Centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų statyba arba modernizavimas gali teigiamai prisidėti prie aplinkos apsaugos, nes didinamas remiamos sistemos energijos vartojimo efektyvumas ir tvarumas. Tačiau su centralizuoto šildymo ir vėsinimo eksploatavimu susijęs išorinis poveikis aplinkai gali lemti neefektyvias nepakankamas investicijas į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų statybą ir modernizavimą. Valstybės pagalba gali padėti spręsti šią rinkos nepakankamumo problemą, skatindama papildomas efektyvias investicijas.

4.10.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

341. Šis skirsnis taikomas paramai didelio energinio efektyvumo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų statybai arba atnaujinimui. Remiamos investicijos gali būti susijusios su šilumos ar vėsumos gamybos ir saugojimo įrenginiais ar skirstymo tinklu arba jais abiem.
342. Tokios pagalbos priemonės paprastai apima gamybos įrenginio statybą arba modernizavimą, kad būtų naudojama atsinaujinančioji energija, atliekinė šiluma arba didelio efektyvumo kogeneracija, įskaitant šiluminės energijos kaupimo sprendimus, arba skirstymo tinklo modernizavimą, kad būtų sumažinti nuostoliai ir padidintas efektyvumas, įskaitant išmaniuosius ir skaitmeninius sprendimus.
343. Jei valstybė narė investuoja į energijos vartojimo efektyvumo standarto neatitinkančią centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos modernizavimą, ji turi įsipareigoti pradėti darbus šiam standartui pasiekti per trejus metus po modernizavimo darbų.

4.10.3 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

344. 3.2.1.1 ir 3.2.1.2 skirsniai netaikomi pagalbai centralizuotam šilumos ar vėsumos tiekimui. Komisija mano, kad valstybės pagalba gali padėti spręsti rinkos nepakankamumo problemą, skatindama investicijas, reikalingas didelio energinio efektyvumo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms kurti. Be to, valstybės

pagalba didelio energinio efektyvumo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms, kaip kurą naudojantiems atliekas, įskaitant atliekinę šilumą, gali padėti gerinti aplinkos apsaugą, jeigu ji teikiama neapeinant atliekų hierarchijos principo¹¹⁵.

4.10.4 *Pagalbos priemonės proporcingumas*

- 345. Proporcingumas bus vertinamas remiantis 47, 50 ir 51 punktuose nurodytu trūkstamo finansavimo principu.
- 346. Skirstymo tinklų statybos ir modernizavimo atveju, kaip nurodyta 51 punkte, priešingos padėties scenarijus būtų tokia padėtis, kai projektas nebūtų įgyvendintas.

4.10.5 *Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas*

- 347. 3.2.2 skirsnis netaikomas pagalbai centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui. Komisija mano, kad centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų, kuriose naudojamas taršiausias iškastinis kuras (anglys, lignitas, nafta ir dyzelinas), modernizavimas ar statyba turi neigiamų padarinių konkurencijai ir prekybai, kuriuos vargu ar pavyks kompensuoti, nebent bus įvykdytos visos šios sąlygos:
 - (a) parama skiriama tik skirstymo tinklo modernizavimui;
 - (b) skirstymo tinklas yra arba tampa tinkamas iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pagamintai šilumai ar vėsmai transportuoti;
 - (c) investicijomis nepadidinama energijos gamyba iš taršiausio iškastinio kuro (pavyzdžiui, prijungiant papildomus vartotojus);
 - (d) yra aiškus tvarkaraštis, kuriame numatyti tvirti įsipareigojimai atsisakyti taršiausio iškastinio kuro, suderinami su Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslu ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslu.
- 348. Centralizuoto šilumos tiekimo gamybos įrenginių statybos ar modernizavimo atveju priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos gamybą naudojant gamtines dujas, gali sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgainiui, palyginti su alternatyviomis investicijomis, padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Kad šios investicijos į gamtines dujas būtų vertinamos kaip darančios teigiamą poveikį aplinkai, valstybės narės turi paaiškinti, kaip jos užtikrins, jog investicijomis būtų prisidedama prie Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimo, visų pirma, kaip bus išvengta energijos gamybos deginant dujas arba dujas deginančios gamybos įrangos susiejimo. Pavyzdžiui, tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo įsipareigojimai įdiegti CCS ir (arba) CCU technologijas ar pakeisti gamtines dujas

¹¹⁵ Atliekų hierarchiją sudaro a) prevencija, b) paruošimas pakartotiniam naudojimui, c) perdirbimas, d) kitas atliekų naudojimas, pavyzdžiui, energijos gavyba iš atliekų ir e) šalinimas. Žr. Direktyvos 2008/98/EB 4 straipsnio 1 punktą.

atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio dujomis arba uždaryti elektrinę atsižvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslus.

349. Analizuodama valstybės pagalbos centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms poveikį konkurencijai ir sverdama jį ir remiamą ekonominę veiklą, Komisija atliks kiekvieno konkretaus atvejo vertinimą, lygindama projekto naudą energijos vartojimo efektyvumo ir tvarumo atžvilgiu ir neigiamą poveikį konkurencijai, ypač galimą neigiamą poveikį alternatyvioms technologijoms arba šildymo ir vėsinimo paslaugų ir tinklų teikėjams.

4.11 Pagalba sumažinant elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams

4.11.1 Pagalbos pagrindimas

350. Sąjungos ekonomikos pertvarkymas atsižvelgiant į Žaliojo kurso komunikatą iš dalies finansuojamas mokesčių už suvartotą elektros energiją lėšomis. Norint įgyvendinti žaliojo kurso tikslus reikia, kad valstybės narės vykdytų plataus užmojo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo politiką, kad iki 2030 m. būtų gerokai sumažintas Sąjungos išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir iki 2050 m. neutralizuotas poveikis klimatui. Atsižvelgiant į tai, tikėtina, kad valstybės narės ir toliau finansuos tokią politiką mokesčių lėšomis, todėl gali būti, kad šie mokesčiai didės.
351. Tam tikruose ekonomikos sektoriuose, kurie yra ypač priklausomi nuo tarptautinės prekybos ir kuriuose vertei sukurti naudojama daug elektros energijos, prievolė mokėti visą tokių mokesčių sumą gali tapti didele papildoma našta. Ši našta gali padidinti riziką, kad šių sektorių veikla bus perkelta už Europos Sąjungos ribų, t. y. ten, kur aplinkosaugos reikalavimai netaikomi arba yra ne tokie griežti. Be to, tokie mokesčiai didina elektros energijos kainą, palyginti su tiesioginių išmetamųjų teršalų sąnaudomis, todėl gali atgrasyti nuo gamybos procesų elektrifikavimo, kuris yra labai svarbus siekiant sėkmingai mažinti Sąjungos ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro. Siekdamos sumažinti šią riziką, valstybės narės gali sumažinti tokius mokesčius atitinkamuose ekonomikos sektoriuose veikiančioms bendrovėms.
352. Šiame skirsnyje nustatyti kriterijai, kuriuos Komisija taikys vertindama ekonominės veiklos plėtrą, skatinamąjį poveikį, būtinumą, tinkamumą, proporcingumą ir poveikį konkurencijai, kai tam tikriems daug energijos naudojančioms vartotojams mažinami elektros energijos mokesčiai. 3 skyriuje nurodyti suderinamumo kriterijai taikomi tik tiems kriterijams, dėl kurių šiame skirsnyje nenustatyta konkrečių taisyklių.
353. Komisija taikydama atitinkamas priemones nustatė sektorius, kuriems kyla 351 punkte nurodyta rizika, ir įvedė proporcingumo reikalavimus, atsižvelgdama į tai, kad, jei mokesčiai bus sumažinti per daug arba taikomi per dideliu elektros energijos vartotojų skaičiui, gali kilti grėsmė bendram paramos atsinaujinančiųjų išteklių energijai finansavimui ir gali būti ypač iškraipyta konkurencija ir prekyba.

4.11.2 *Taikymo sritis: mokesčiai, kurie gali būti sumažinti*

354. Pagal šį skirsnį valstybės narės gali sumažinti elektros energijos suvartojimo mokesčius, kurių lėšomis finansuojamas energetikos politikos tikslas. Tai apima mokesčius, kuriais finansuojama parama atsinaujinantiesiems ištekliams arba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai, ir mokesčius, kuriais finansuojami socialiniai tarifai arba energijos kainos izoliuotuose regionuose. Šis skirsnis netaikomas mokesčiams, kurie atspindi dalį elektros energijos tiekimo atitinkamiems pagalbos gavėjams sąnaudų. Pavyzdžiui, šis skirsnis netaikomas, kai atleidžiama nuo tinklo mokesčių arba mokesčių, kuriais finansuojami pajėgumų užtikrinimo mechanizmai. Į šį skirsnį taip pat neįtraukti mokesčiai už kitų rūšių energijos, visų pirma gamtinių dujų, vartojimą
355. Mokesčių, kurie gali būti sumažinti, poveikis perkėlimo už Sąjungos ribų rizikai priklauso nuo bendro visų atitinkamų mokesčių ir visų tokių lengvatų, kurios taikomos reikalavimus atitinkantiems pagalbos gavėjams, finansinio poveikio. Todėl valstybės narės, norinčios taikyti priemonę, kuri turi būti vertinama pagal šį skirsnį, turi įtraukti visas tokias lengvatas į vieną schemą ir teikdamos pranešimą turi informuoti Komisiją apie bendrą visų reikalavimus atitinkančių mokesčių ir visų siūlomų lengvatų poveikį. Jei valstybė narė vėliau nuspręstų papildomai sumažinti mokesčius, kuriems taikomas šis skirsnis, ji turės pranešti apie esamos schemos pakeitimą.
356. Komisija mano, kad valstybės narės gali sumažinti mokesčius pagal šį skirsnį tik tuo atveju, jei bendras šių mokesčių dydis (prieš bet kokią sumažinimą) yra ne mažesnis kaip [...] EUR/MWh.

4.11.3 *Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas*

4.11.3.1 Tinkamumas finansuoti

357. Pagalba pagal šį skirsnį turėtų būti teikiama tik tiems sektoriams, kurie dėl reikalavimus atitinkančių mokesčių patiria labai nepalankias konkurencines sąlygas ir kyla pavojus, kad veikla bus perkelta už Sąjungos ribų. Perkėlimo rizika priklauso nuo atitinkamo sektoriaus elektros energijos vartojimo intensyvumo ir jo priklausomybės nuo tarptautinės prekybos. Todėl pagalba gali būti teikiama tik tuo atveju, jei įmonė priklauso sektoriui, kurio prekybos intensyvumas Sąjungos lygmeniu yra ne mažesnis kaip 20 proc., o elektros energijos vartojimo intensyvumas Sąjungos lygmeniu – ne mažesnis kaip 10 proc. Be to, Komisija mano, kad panaši rizika kyla sektoriuose, kurių elektros energijos vartojimo intensyvumas yra ne mažesnis kaip 7 proc., o prekybos intensyvumas – ne mažesnis kaip 80 proc. Šiuos tinkamumo kriterijus atitinkantys sektoriai išvardyti I priede.
358. Jei valstybė narė paramą skiria tik daliai reikalavimus atitinkančių pagalbos gavėjų arba skirtingo dydžio lengvatas taiko skirtingų kategorijų reikalavimus atitinkantiems pagalbos gavėjams, ji turi įrodyti, kad toks sprendimas priimtas remiantis objektyviais, nediskriminaciniais ir skaidriais kriterijais ir kad pagalba iš esmės vienodai skiriama visiems tame pačiame sektoriuje veikiantiems konkurentams, jei jų faktinė padėtis yra panaši.

4.11.3.2 Pagalbos priemonės proporcingumas

359. Komisija pagalbą laikys proporcinga, jei pagalbos gavėjai padengs ne mažiau kaip 25 proc. išlaidų, patiriamų dėl elektros energijos mokesčių, kuriuos valstybė narė įtraukia į savo schemą.
360. Tačiau 25 proc. reikalavimus atitinkančių elektros energijos mokesčių sudarantis nuosavas įnašas gali būti didesnis nei suma, kurią gali padengti ypač pažeidžiamos įmonės. Todėl vietoje to valstybė narė gali apriboti papildomas išlaidas, atsirandančias dėl elektros energijos mokesčių, kad jos neviršytų 1,5 proc. atitinkamos įmonės bendrosios pridėtinės vertės (BPV).
361. Taikant 360 punktą, įmonės BPV – bendroji pridėtinė vertė faktorinėmis kainomis, kuri yra BPV rinkos kainomis atėmus visus netiesioginius mokesčius ir pridėjus visas subsidijas. Bendrąją pridėtinę vertę faktorinėmis kainomis galima apskaičiuoti pagal apyvartą, pridėjus kapitalizuotą produkciją, pridėjus kitas veiklos pajamas, pridėjus arba atėmus atsargų pokyčius, atėmus pirktų prekių ir paslaugų vertę¹¹⁶, atėmus kitus su apyvarta susijusius, bet neišskaitytus produktų mokesčius ir atėmus su gamyba susijusius muitus ir mokesčius. Kitaip BPV faktorinėmis kainomis galima apskaičiuoti pagal bendrąją likutinį perteklių pridėjus personalo išlaikymo sąnaudas. Į pridėtinę vertę neįtraukiamos įmonių sąskaitose prie finansinių arba ypatingųjų pajamų ir išlaidų priskiriamos pajamos ir išlaidos. Pridėtinė vertė faktorinėmis kainomis apskaičiuojama kaip bendra pridėtinė vertė, nes vertės patikslinimai (pavyzdžiui, nusidėvėjimas) neatimami¹¹⁷.
362. Taikant 361 punktą, bus naudojamas pastarųjų trejų metų, kurių BPV duomenys yra, aritmetinis vidurkis.

4.11.3.3 Valstybės pagalbos forma

363. Valstybės narės gali teikti pagalbą mokesčių sumažinimo forma arba fiksuotos metinės kompensacijos sumos (mokesčių grąžinimo) forma, arba derindamos abu būdus¹¹⁸. Jeigu pagalba teikiama mokesčių sumažinimo forma, turi būti sukurtas *ex post* stebėsenos mechanizmas, kuriuo užtikrinama, kad visos pagalbos permokos būtų grąžintos iki kitų metų liepos 1 d. Jei pagalba teikiama grąžinant mokesčius, ji turi būti apskaičiuojama remiantis nustatytu elektros energijos suvartojimo lygiu ir, jei taikoma, bendrąją pridėtinę vertę per laikotarpį, kuriuo buvo taikomi reikalavimus atitinkantys mokesčiai.

¹¹⁶ „Prekėms ir paslaugoms“ nepriskiriamos išlaidos personalui.

¹¹⁷ Kodas 12 15 0 pagal teisinį pagrindą, nustatytą 1996 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamente (EB, Euratomas) Nr. 58/97 dėl verslo struktūros statistikos (OL L 014, 1997 I 17, p. 1).

¹¹⁸ Fiksuotų metinių kompensacijų (mokesčių grąžinimo) taikymo privalumas yra tas, kad pagalbą gaunančios įmonės turi padengti tokį patį elektros energijos ribinių sąnaudų padidėjimą (t. y. elektros energijos išlaidos už kiekvieną papildomai suvartotą MWh padidėja tiek pat), todėl apribojami galimi konkurencijos iškraipymai sektoriuje.

4.11.3.4 Energijos vartojimo auditas ir vadybos sistemos

364. Pagal 4.11 skirsnį suteiktos pagalbos atveju valstybės narės turi įsipareigoti patikrinti, ar pagalbos gavėjas laikosi savo įsipareigojimo atlikti energijos vartojimo auditą, kaip apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 8 straipsnyje. Tai gali būti arba atskiras energijos vartojimo auditas, arba auditas pagal sertifikuotą energijos naudojimo vadybos sistemą ar aplinkosaugos vadybos sistemą, pavyzdžiui, Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (EMAS)¹¹⁹.
365. Be to, valstybė narė turi įsipareigoti stebėti, ar pagalbos gavėjai, kurie turi atlikti energijos vartojimo auditą pagal Direktyvos 2012/27/ES 8 straipsnio 4 dalį:
- (a) įgyvendina audito ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, su sąlyga, kad atitinkamų investicijų atsipirkimo laikas neviršija trijų metų ir jų investicijų sąnaudos proporcingos,
 - (b) sumažina vartojant elektros energiją išmetamo anglies dioksido rodiklį taip, kad bent 30 proc. jų suvartojamos elektros energijos būtų pagaminta iš anglies dioksido neišskiriančių šaltinių,
 - (c) investuoja ne mažiau kaip 50 proc. pagalbos sumos į projektus, kuriais padedama iš esmės sumažinti įrenginio išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį; kai taikoma, investicijos turėtų padėti sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį gerokai mažiau nei atitinkamas lyginamasis rodiklis, naudojamas nemokamai paskirstant Sąjungos apyvartinius taršos leidimus.

4.11.3.5 Pereinamojo laikotarpio taisyklės

366. Komisija mano, kad pagalba, apie kurią nebuvo pranešta ir kuri buvo suteikta sumažinus elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams laikotarpiu iki šių gairių paskelbimo, gali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka toliau nurodytomis sąlygomis:
- (a) pagalba buvo būtina pagalbos gavėjų vykdomai ekonominei veiklai plėtoti ir
 - (b) buvo išvengta pernelyg didelio konkurencijos iškreipimo.

4.12 Pagalba anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimui

367. 4.12.1 ir 4.12.2 skirsniuose pateikiamos suderinamumo taisyklės, taikomos dviejų rūšių priemonėms, kurių valstybės narės gali imtis siekdamas skatinti uždaryti elektrines, kuriose deginamos anglys (įskaitant akmens anglis ir lignitą), durpės arba degieji skalūnai, ir galbūt šių kuro rūšių kasyklas (toliau kartu – anglių, durpių ir degių skalūnų veikla).

¹¹⁹ 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB (OL L 342, 2009 12 22, p. 1).

368. Tolesniuose dviejuose skirsniuose nustatyti kriterijai, kuriuos Komisija taikys vertindama skatinamąjį poveikį, būtinumą, tinkamumą, proporcingumą ir poveikį konkurencijai bei prekybai. 3 skyriuje nurodyti suderinamumo kriterijai taikomi tik tiems kriterijams, dėl kurių šiuose dviejuose skirsniuose nenustatyta konkrečių taisyklių.

4.12.1 *Pagalba ankstyvam veiklos nutraukimui*

4.12.1.1 Pagalbos pagrindimas

369. Elektros energijos gamybos iš anglių, durpių ir degių skalūnų atsisakymas yra vienas svarbiausių Sąjungos energetikos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksnių. Jį daugiausia lemia rinkos jėgos, pavyzdžiui, anglies dioksido kainų poveikis ir konkurencija su atsinaujinančiais energijos ištekliais, kurių ribinės sąnaudos yra mažos.
370. Tačiau valstybės narės gali nuspręsti paspartinti šį rinkos nulemtą perėjimą, nuo tam tikros dienos uždraudamos gaminti elektros energiją naudojant šį kurą. Dėl tokio draudimo gali susidaryti padėtis, kai pelninga anglių, durpių ir degių skalūnų veikla turi būti nutraukta dar nepasibaigus jos ekonominio naudingumo laikotarpiui, todėl gali būti prarastas pelnas.

4.12.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

371. Šiame skirsnyje nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos priemonėms, kurių imtasi siekiant kompensuoti ankstyvą pelningos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimą.
372. Šiame skirsnyje numatytos priemonės gali palengvinti tam tikros ekonominės veiklos rūšių ar vietovių plėtrą. Pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis gali būti sudarytos sąlygos plėtoti kitą, tikėtina, aplinkai nekenksmingą veiklą, siekiant kompensuoti dėl ankstyvo veiklos nutraukimo sumažėjusius elektros energijos gamybos pajėgumus. Jei priemonė nebūtų taikoma, tokia plėtra gali būti ne tokio masto. Be to, tokiomis priemonėmis užtikrinamas nuspėjamumas ir teisinis tikrumas gali padėti palengvinti privalomą anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimą.

4.12.1.3 Skatinamasis poveikis

373. Priemonė turi paskatinti ūkio subjektų, kurie nutraukia savo anglių, durpių ir degių skalūnų veiklą anksčiau, nei baigiasi jos ekonominio naudingumo laikotarpis, ekonominio elgesio pokyčius. Siekdama nustatyti, ar taip yra, Komisija palygins priemonės poveikį su priešingos padėties scenarijumi, pagal kurį nebūtų privalomo veiklos nutraukimo ir susijusių kompensacijų. Priešingos padėties scenarijus turėtų būti grindžiamas pagrįstomis prielaidomis, atitinkančiomis prognozuojamus pokyčius, ir atspindėti prognozuojamas atitinkamų įrenginių pajamas ir sąnaudas. Anglių, durpių ir degių skalūnų veikla turėtų būti nutraukta ne vėliau kaip per vienus metus nuo kompensacijos skyrimo, išskyrus atvejus, kai taikomas koregavimo mechanizmas, pagal kurį skaičiavimai atnaujinami pagal naujausias prielaidas. Išskirtinėmis aplinkybėmis valstybė narė gali pagrįsti, kodėl reikalingas ilgesnis laikotarpis, net jei

netaikomas korekcinis mechanizmas. Priemone neturėtų būti apeinamos tiekimo saugumo priemonės taikomos taisyklės.

4.12.1.4 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

374. Kompensacija už tokį negautą pelną dėl ankstyvo pelningos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo dažnai padeda išvengti teisinių ginčų su veiklos vykdytojais ir užtikrina teisinį tikrumą bei nuspėjamumą. Kompensacija už negautą pelną, dėl kurios sprendimą priėmė nacionalinis teismas, vadovaudamasis nacionalinės teisės taisyklėmis, taikomomis bet kuriai panašioje padėtyje atsidūrusiai ginčo šaliai, dėl savo pobūdžio greičiausiai nepateks į valstybės pagalbos kontrolės taikymo sritį. Ta pati taisyklė netaikoma kompensacijai, dėl kurios sprendimą priėmė valstybės narės institucijos arba dėl kurios susitarta su įmonėmis. Tokiais atvejais Komisija negali atmesti galimybės, kad šios kompensacijos formos yra valstybės pagalba, nes negali patikrinti, ar suteikta kompensacija yra lygi kompensacijai, kuri būtų skirta pagal nacionalinę teisę.

4.12.1.5 Pagalbos proporcingumas

375. Pagalba iš esmės turi būti teikiama konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, kaip nurodyta 3.2.1.3 skirsnyje¹²⁰. Šis reikalavimas netaikomas, jei valstybė narė įrodo, kad konkursas negali būti konkurencingas dėl objektyvių priežasčių. Taip gali būti, pavyzdžiui, tuo atveju, kai potencialių dalyvių skaičius yra ribotas, jei tai nėra susiję su diskriminaciniais tinkamumo kriterijais.
376. Jei pagalba teikiama konkurso būdu, Komisija darys prielaidą, kad pagalba yra proporcinga ir nevirsija būtino minimumo.
377. Jei konkursas nerengiamas, Komisija proporcingumą vertins kiekvienu konkrečiu atveju. Šiomis aplinkybėmis Komisija išsamiai išanalizuos prielaidas, kuriomis valstybė narė rėmėsi nustatydamą negautą pelną ir papildomas išlaidas dėl ankstyvo veiklos nutraukimo, lygindama numatomą pelningumą pagal faktinį ir priešingos padėties scenarijų. Papildomos išlaidos negali apimti išlaidų, kurios būtų patirtos ir pagal priešingos padėties scenarijų, pavyzdžiui, išmontavimo išlaidų. Jei anglių, durpių ir degių skalūnų veikla nutraukiama praėjus daugiau nei vieniems metams nuo kompensacijos skyrimo, valstybė narė turi nustatyti mechanizmą, pagal kurį skaičiavimai būtų atnaujinami remiantis naujausiomis prielaidomis, nebent ji gali įrodyti, kodėl tokio mechanizmo taikymas nepateisinamas dėl išskirtinių konkretaus atvejo aplinkybių.

4.12.1.6 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

378. Valstybė narė turi nustatyti ir kiekybiškai įvertinti numatomą priemonės naudą aplinkai, jei įmanoma, išreikštą subsidija už toną išmetamo CO₂ ekvivalento, kurio buvo išvengta. Vertindama priemonės naudą priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo aspektu, Komisija taip pat atsižvelgs į tai, ar priemonė apima savanorišką CO₂ apyvartinių taršos leidimų panaikinimą nacionaliniu lygmeniu.

¹²⁰ Gairių 49 punkte nustatytas 25 proc. reikalavimas netaikomas konkursams pagal šį 4.12 skirsnį.

379. Svarbu užtikrinti, kad priemonės struktūra būtų kuo labiau sumažintas bet koks konkurencijos iškraipymas rinkoje. Jei pagalba teikiama konkurso būdu, kuriame nediskriminuojant gali dalyvauti visi anglių, durpių ar degių skalūnų veiklos vykdytojai, Komisija darys prielaidą, kad pagalba nedaro didelio iškreipiamojo poveikio konkurencijai ir prekybai. Jei konkursas nevykdomas, Komisija vertins pagalbos poveikį konkurencijai ir prekybai remdamasi priemonės struktūra ir jos poveikiu atitinkamai rinkai.

4.12.2 *Pagalba išskirtinėms išlaidoms padengti*

4.12.2.1 Pagalbos pagrindimas

380. Dėl nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų kasybos veiklos nutraukimo gali atsirasti didelių socialinių ir aplinkosaugos išlaidų elektrinių ir kasybos įmonių lygmeniu. Valstybės narės gali nuspręsti padengti tokias išskirtines išlaidas, kad sumažintų veiklos nutraukimo socialines ir regionines pasekmes.

4.12.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

381. Šiame skirsnyje nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos priemonėms, kurių imtasi nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo išskirtinėms išlaidoms padengti.
382. Šiame skirsnyje aptariamomis priemonėmis gali būti palengvinta su socialiniais, aplinkosaugos ir saugos aspektais susijusi pertvarka atitinkamos teritorijoje.
383. Šis skirsnis taikomas, jei priemonei netaikomas 2010 m. gruodžio 10 d. Tarybos sprendimas dėl valstybės pagalbos nekonkurencingų anglių kasyklų uždarymui palengvinti¹²¹.

4.12.2.3 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

384. Komisija manys, kad pagalba išskirtinėms išlaidoms padengti yra būtina ir tinkama tiek, kiek ji gali padėti sumažinti nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo socialinį ir aplinkosauginį poveikį atitinkamame regione ir valstybėje narėje.

4.12.2.4 Skatinamasis poveikis ir proporcingumas

385. Valstybės pagalba išskirtinėms išlaidoms padengti gali būti naudojama tik išlaidoms, kurios patirtos dėl nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo, padengti.
386. Reikalavimus atitinkančių išlaidų kategorijos nustatytos II priede. Išlaidos, patirtos dėl aplinkos apsaugos taisyklių nesilaikymo, ir su dabartine gamyba susijusios išlaidos nėra tinkamos finansuoti.

¹²¹ 2010 m. gruodžio 10 d. Tarybos sprendimas dėl valstybės pagalbos nekonkurencingų anglių kasyklų uždarymui palengvinti (OL L 336, 2010 12 21, p. 24–29).

387. Kai pagalba teikiama išskirtinėms aplinkos apsaugos išlaidoms padengti, tokia pagalba gali būti teikiama tik tada, kai teršėjas nėra nustatytas arba negali būti laikomas teisiškai atsakingu už tokių išlaidų padengimą pagal principą „teršėjas moka“. Teršėjas yra subjektas, atsakingas pagal kiekvienoje valstybėje narėje taikomą teisę, nepažeidžiant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/ES¹²² ar kitų atitinkamų Sąjungos taisyklių¹²³.
388. Nepažeidžiant principo „teršėjas moka“, valstybės pagalba subjektui, atsakingam pagal taikomas Sąjungos ir nacionalines taisykles, gali būti teikiama tik išskirtinėms aplinkos apsaugos išlaidoms, viršijančioms teisines prievoles pagal taikomas Sąjungos ir nacionalines taisykles arba ankstesnius ir (arba) sutartinius įsipareigojimus, padengti.
389. Kai asmuo, atsakingas pagal taikomą teisę, nėra nustatytas arba jo negalima priversti padengti išlaidų, valstybės pagalba gali būti skiriama visoms išskirtinėms aplinkos apsaugos išlaidoms padengti. Valstybė narė turi įrodyti, kad buvo imtasi visų pagrįstų pastangų atsakingam subjektui nustatyti. Kai nustatomas tarša ar kitą žalą aplinkai padaręs asmuo, valstybė narė turi įrodyti, kad buvo imtasi visų teisinių priemonių, įskaitant teisinius veiksmus, kad teršėjas padengtų išlaidas. Komisija gali nuspręsti, kad įmonė negali būti priversta padengti jos sukeltos taršos valymo išlaidas, jei ji teisiškai nebeegzistuoja ir jokia kita įmonė negali būti laikoma jos teisių perėmėja ir (arba) jei nėra finansinio užstato valymo išlaidoms padengti arba jis yra nepakankamas.
390. Pagalbos suma turi apsiriboti išskirtinių pagalbos gavėjo išlaidų padengimu ir neviršyti faktiškai patirtų išlaidų. Komisija reikalaus, kad valstybės narės aiškiai ir atskirai nurodytų kiekvienos tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos pagalbos sumą, kaip nurodyta II priede. Jei valstybė narė padengia tokias išlaidas remdamasi įverčiais, dar prieš pagalbos gavėjui jas faktiškai patiriant, ji turi atlikti patirtų išlaidų *ex post* patikrinimą, remdamasi pagalbos gavėjo pagalbos teikėjui pateiktomis išsamiomis ataskaitomis, įskaitant sąskaitas faktūras arba sertifikatus, kuriuose nurodytos patirtos išskirtinės išlaidos, ir atitinkamai pakoreguoti skiriamas sumas.

4.12.2.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

391. Jei pagalba skiriama tik išskirtinėms pagalbos gavėjo išlaidoms padengti, Komisija mano, kad jos iškraipomasis poveikis konkurencijai ir prekybai yra ribotas.
392. Gauta pagalba turėtų būti įtraukiama į pagalbos gavėjo pelno (nuostolių) ataskaitas kaip atskiras pajamų straipsnis, nesusijęs su apyvarta. Jei pagalbos gavėjas, nutraukęs atitinkamą anglių, durpių ir degių skalūnų veiklą, tęsia prekybą ar veiklą, jis turi tvarkyti tiksliai ir atskirą šios veiklos apskaitą. Suteikta pagalba turi būti tvarkoma taip, kad nebūtų galimybės ją perkelti į kitą tos pačios įmonės ekonominę veiklą.

¹²³ Žr. Komisijos pranešimą „Gairės dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) 2 straipsnyje apibrėžto termino „žala aplinkai“ bendro supratimo“ 2021/C 118/01 (OL C 118, 2021 4 7, p. 1).

4.13 Pagalba tyrimams ar konsultavimo paslaugoms aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais

4.13.1 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

393. Šis skirsnis taikomas pagalbai tyrimams ar konsultavimo paslaugoms, tiesiogiai susijusioms su projektais ar veikla, kuriems taikomos šios gairės. Pagalba gali būti teikiama neatsižvelgiant į tai, ar po tyrimo arba konsultavimo paslaugos bus atliekamos investicijos, kurioms taikomos šios gairės.

4.13.2 Skatinamasis poveikis

394. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomas ir 395 punkte nustatytas reikalavimas.

395. Gali būti laikoma, kad pagalba energijos vartojimo auditui, kuris turi būti atliekamas pagal Direktyvą 2012/27/ES, turi skatinamąjį poveikį tik tuo atveju, jei energijos vartojimo auditas atliekamas kartu su privalomu energijos vartojimo auditu pagal tą direktyvą. Tačiau, jei energijos vartojimo auditas atliekamas papildomai, atlikus privalomą energijos vartojimo auditą pagal tą direktyvą, pagalba papildomam energijos vartojimo auditui gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį.

4.13.3 Pagalbos proporcingumas

396. Tinkamos finansuoti išlaidos yra tyrimų ar konsultavimo paslaugų, susijusių su projektais ar veikla, kuriems taikomos šios gairės, išlaidos. Jei tik dalis tyrimo ar konsultavimo paslaugos yra susijusi su investicijomis, kurioms taikomos šios gairės, tinkamos finansuoti išlaidos yra su šiomis investicijomis susijusių tyrimo ar konsultavimo paslaugos dalių išlaidos.

397. Pagalbos intensyvumas negali viršyti 60 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.

398. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 20 procentinių punktų, kai tyrimai atliekami arba konsultacijos teikiamos mažųjų įmonių užsakymu, ir 10 procentinių punktų, kai tyrimai atliekami arba konsultacijos teikiamos vidutinių įmonių užsakymu.

5. VERTINIMAS

399. Siekdama papildomai užtikrinti, kad konkurencijos ir prekybos iškraipymas būtų ribotas, Komisija gali reikalauti, kad būtų atliekamas pagalbos schemų, apie kurias būtina pranešti, *ex post* vertinimas. Vertinamos turėtų būti tos schemos, kurių iškraipomasis poveikis konkurencijai ir prekybai gali būti itin didelis, t. y., kuriomis gali būti labai apribota ar iškraipyta konkurencija, jei jų įgyvendinimas nebus laiku peržiūrėtas.

400. *Ex post* vertinimo reikalavimas bus taikomas schemoms, kurių pagalbos biudžetai yra dideli ar kurios turi naujoviškų bruožų, arba kai numatomi reikšmingi rinkos, technologijų ar reguliavimo pokyčiai. Bet kuriuo atveju *ex post* vertinimas bus privalomas schemoms, kurių valstybės pagalbos biudžetas ar į apskaitą įtrauktos išlaidos bet kuriais metais viršija 150 mln. EUR arba 750 mln. EUR per visą schemų trukmę. Visą schemų trukmę sudaro bendra schemos ir prieš ją buvusios schemos,

taikytos panašiu tikslu ir panašioje geografinėje vietovėje, galiojimo trukmę, pradedant nuo 2022 m. sausio 1 d. Atsižvelgiant į vertinimo tikslus ir siekiant išvengti neproporcingos naštos valstybėms narėms ir mažesniems pagalbos projektams, nuo 2022 m. sausio 1 d. *ex post* vertinimo reikalavimas taikomas tik tais atvejais, kai pagalbos schemų bendra galiojimo trukmė viršija trejus metus.

401. Atsižvelgiant į jo tikslus ir siekiant išvengti valstybėms narėms ir mažesnėms pagalbos priemonėms tenkančios neproporcingos naštos, reikalavimas atlikti schemų, apie kurias būtina pranešti, *ex post* vertinimą bus taikomas tik pagalbos schemoms, kurių biudžetai dideli ar kurios turi naujoviškų bruožų, arba kai numatomi reikšmingi rinkos, technologijų ar reguliavimo pokyčiai.
402. *Ex post* vertinimo reikalavimas gali būti netaikomas pagalbos schemoms, kurios pradedamos taikyti iš karto po panašiu tikslu ir panašioje geografinėje vietovėje taikytų schemų, kurių vertinimas buvo atliktas, parengta galutinė vertinimo ataskaita pagal Komisijos patvirtintą vertinimo planą ir nebuvo jokių neigiamų išvadų. Bet kokia schema, kurios galutinė vertinimo ataskaita neatitinka patvirtinto vertinimo plano, turi būti nedelsiant stabdoma.
403. Vertinimu turėtų būti siekiama patikrinti, ar pasitvirtino schemos suderinamumą pagrindžiančios prielaidos ir ar laikomasi suderinamumo sąlygų, visų pirma turėtų būti patikrintas pagalbos priemonės būtinumas ir veiksmingumas, atsižvelgiant į jos bendruosius ir specialiuosius tikslus, ir pateikti schemos poveikio konkurencijai ir prekybai rodikliai.
404. Valstybė narė turi pateikti vertinimo plano projektą, kuris bus neatsiejama Komisijos atliekamo schemos vertinimo dalis:
 - (a) kartu su pagalbos schema, jeigu jos valstybės pagalbos biudžetas viršija 150 mln. EUR bet kuriais metais arba 750 mln. EUR per visą galiojimo trukmę, ir
 - (b) per 30 darbo dienų po reikšmingo pakeitimo, dėl kurio schemos biudžetas padidėjo ir viršija 150 mln. EUR bet kuriais metais arba 750 mln. EUR per visą schemos galiojimo trukmę, ir
 - (c) per 30 darbo dienų oficialiojoje apskaitoje užregistravus 150 mln. EUR viršijančias praėjusių metų išlaidas.
405. Vertinimo plano projektas turi atitikti Komisijos nurodytus bendruosius metodinius principus¹²⁴. Komisijos patvirtintas vertinimo planas turi būti skelbiamas viešai.
406. *Ex post* vertinimą turi atlikti nuo pagalbą teikiančios institucijos nepriklausantis ekspertas, remdamasis vertinimo planu. Atliekant kiekvieną vertinimą turi būti parengta bent viena tarpinė ir viena galutinė vertinimo ataskaita. Abi ataskaitos turi būti skelbiamos viešai.

¹²⁴ 2014 m. gegužės 28 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendra valstybės pagalbos vertinimo metodika“ (SWD(2014) 179 *final*).

407. Jeigu pagalbos schemoms bendrosios išimties reglamentas netaikomas vien dėl jų didelio biudžeto, jų suderinamumą Komisija vertins remdamasi tik vertinimo planu.
408. Galutinė vertinimo ataskaita Komisijai turi būti pateikta laiku, kad ji galėtų įvertinti galimybę pratęsti pagalbos schemos galiojimą, ir ne vėliau nei likus devyniems mėnesiams iki jos galiojimo pabaigos. Šis terminas galėtų būti sutrumpintas schemoms, kurioms vertinimo reikalavimas taikomas paskutinius dvejus įgyvendinimo metus. Konkretus kiekvieno vertinimo mastas ir priemonės bus nustatyti sprendime, kuriuo tvirtinama pagalbos schema. Teikiant bet kokią paskesnę pagalbos priemonę, kuria siekiama panašaus tikslo, reikia paaiškinti, kaip buvo atsižvelgta į vertinimo rezultatus.

6. ATASKAITŲ TEIKIMAS IR STEBĖSENA

409. Vadovaudamasi reglamentais (ES) 2015/1589 ir (EB) Nr. 794/2004, valstybės narės turi pateikti Komisijai metines ataskaitas.
410. Valstybės narės turi tvarkyti išsamią visų pagalbos priemonių apskaitą. Apskaitos dokumentuose turi būti nurodyta visa informacija, būtina nustatyti, kad tinkamų finansuoti išlaidų ir didžiausio pagalbos intensyvumo sąlygos yra tenkinamos. Tie apskaitos dokumentai turi būti saugomi dešimt metų nuo pagalbos suteikimo dienos ir pateikiami Komisijai, jei ji to paprašo.

7. TAIKYMAS

411. Komisija šias gaires taikys nuo 2022 m. sausio 1 d.
412. Šios gairės pakeičia 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires¹²⁵.
413. Komisija šias gaires taikys vertindama visos pagalbos, apie kurią pranešta ir dėl kurios ji turi priimti sprendimą po 2022 m. sausio 1 d., suderinamumą. Neteisėta pagalba bus vertinama pagal pagalbos suteikimo dieną galiojusias taisykles.
414. Pagal Sutarties 108 straipsnio 1 punktą Komisija siūlo valstybėms narėms šias tinkamas priemones:
- (a) prireikus valstybės narės turi iš dalies pakeisti esamas aplinkos apsaugos ir energetikos pagalbos schemas, kad jos atitiktų šias gaires ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d.;
 - (b) per du mėnesius nuo šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos valstybės narės turėtų pranešti apie savo aiškų besąlyginį pritarimą 414 punkto (a) papunktyje nurodytoms tinkamoms priemonėms. Nesulaukusi atsakymo, Komisija darys prielaidą, kad atitinkama valstybė narė nesutinka su siūlomomis priemonėmis.

¹²⁵ Komisijos komunikatas „2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“ (OL C 200, 2014 6 28, p. 1).

8. PERŽIŪRA

415. Komisija gali nuspręsti bet kuriuo metu peržiūrėti arba iš dalies pakeisti šias gaires, jei tai būtų reikalinga dėl priežasčių, susijusių su konkurencijos politika, arba siekiant atsižvelgti į kitas Sąjungos politikos sritis ir tarptautinius įsipareigojimus, arba dėl kitų pagrįstų priežasčių.